
NAZIONALE
BIBLIOTECA
VITT. EMANUELE
41
1 D
18
ROMA

CONSTITVTIO

CONSTITVTIONES SOCIETATIS IESV.

Cum earum Declarationibus.

Cum facultate Superiorum.

Romæ, In Collegio eiuſdem Societatis.

M. D. LXXVII.

PROOEMIVM CONSTITVTIONVM

1 Qvamvis ſumma ſapientia & bonitas Dei Creatoris noſtri ac Dñi ſit, quæ cõſeruatura eſt, gubernatura, atque promotura in ſuo ſancto ſeruitio hanc minimam Societatem Iesv, vt eam dignata eſt inchoare; ex parte vero noſtra, interna Charitatis & amoris illius lex, quam ſanctus Spiritus ſcribere, & in cordibus imprimere ſolet, potius, quàm vllæ externæ Conſtitutiones, ad id adiutura ſit: Quia tamen ſuauis diſpoſitio diuinæ prouidentiæ ſuarum creaturarum cooperationem exigit; & quia Chriſti Domini Noſtri Vicarius ita ſtatuit; & Sanctorum exempla, & ratio ipſa nos ita docet in Domino: neceſſariũ eſſe arbitramur, Conſtitutiones conſcribi; quæ iuuent ad melius in via incœpta diuini obſequij procedendum iuxta Inſtituti noſtri rationem.

PROOEMIVM in Declarationes & Annotationes Conſtitutionum.

CVM Conſtitutionũ hic finis ſit, vt vniuerſum corpus Societatis & particularia eius membra ad ſui conſeruationem & incrementum, ac gloriam Dei, & vniuerſalis Eccleſiæ bonum iuuentur; præter quàm quòd omnes & ſingulæ earum per ſe ipſas ad finem dictum accommodatæ ſunt, tria alia in

eis expeti possunt.

Primum, vt plenæ sint; quo omnibus, quæ incidere possint, quantum fieri potest, prouideatur.

Alterum, vt perspicuæ sint; quo minor scrupulis detur occasio.

Tertium, vt breues sint, quantum plenitudinis ac perspicuitatis ratio patitur; vt memoria retineri poßint.

Quo tria hæc melius obseruentur; præter Constitutiones vniuersaliores & breuiores, quæ, vt obseruentur à nostris, & ostendantur cum oportebit, externis, erunt magis ad vsum accommodatæ: visum nobis est in Domino has Declarationes & Annotationes eße adijciendas: Quæ, cum non minoris sint autoritatis, quàm reliquæ Constitutiones; magis descendendo ad particularia, eos, qui reliquis præsunt, de rebus quibusdam possint edocere, quas breuitas & vniuersalitas aliarum minus dilucidas reddebat. Sed præter vtrasque, quæ ad res immutabiles pertinent, & vniuersaliter obseruari debent, aliæ quædam ordinationes erunt necessariæ, quæ diuersis temporibus, locis, & personis in diuersis Domibus, Collegijs & officijs Societatis (vniformitate tamen, quo ad eius fieri poterit, in omnibus retenta) possint accommodari. De huiusmodi ordinationibus, vel regulis hic non agetur; sed id solum admonebimus, quòd ab vnoquoque, qui ibi fuerit, vbi hæ obseruentur, iuxta voluntatem Superioris, qui ei præfuerit, sunt obseruandæ.

Vt redeamus ergo ad id, quod agitur hoc loco; harum Declarationum ordo hic erit, vt constitutionibus respondeant; itaq; Pars parti, Caput capiti, cum declarandũ aliquid fuerit, reddetur; quod in margine Constitutionum littera quædam indica-

indicabit, cui alia similis in Declarationibus respondebit. Et sic ordinate procedetur, eius fauore aspirante, qui ordinis totius principium est, utpote perfectissima & infinita Sapientia.

Quamuis primum illud sit, & maximi momenti in nostra intentione, quod ad corpus vniuersę Societatis spectat; cuius vnio, & bonum regimen, & conseruatio in suo bono statu ad maiorem Dei gloriam in primis quæritur: quia tamen corpus hoc ex suis membris constat, & in ipsa executiõe primo loco occurrit, quod ad singulos spectat; tam in ipsis admittendis, quàm in promouendis, ac deinde per vineam Christi Domini nostri diuidendis;
A * hinc exordiũ sumetur eo fauore, quem lux æterna nobis ad honorem & laudem suam conferre dignabitur.

DECLARATIO IN PROŒMIUM.

A ¶ *Congruus esse solet procedẽdi modus ab imperfectioribus ad perfectiora, præcipue in ijs, quæ pertinent ad praxim; cum id primum in executione occurrat, quod est in consideratione postremum, nam hæc à fine ad media descendit: & sic in decem præcipuis partibus, ad quas reducuntur omnes Cõstitutiones, procedetur.*

Prima de ijs admittendis ad probationem agit, qui nostrum sequi Institutum

expetunt.

Secunda de ijs dimittendis, qui ad illud non eße idonei videbuntur

Tertia de ijs, qui retinebuntur, conseruandis, & in spiritu ac virtute promouendis.

Quarta de ijs instituendis in litteris & alijs medijs proximos iuuandi, qui in spiritu & virtute in seipsis profecerint.

Quinta de cooptandis in corpus Societatis ijs, qui sic fuerint instituti.

Sexta de ijs, quæ in seipsis obseruare debent qui in hoc corpus iam cooptati sunt.

Septima de ijs, quæ obseruanda sunt erga proximos, distribuendo scilicet operarios, & eos in Christi Domini nostri vinea occupando.

Octaua de ijs, quæ faciunt ad mutuam & cum suo capite vnionem eorum qui distributi sunt.

Nona de ijs, quæ ad caput pertinent, et ad gubernationem, quæ ab eo ad corpus descendit.

Decima de ijs, quæ vniuersaliter ad conseruationem et augmentum totius corporis huius Societatis in bono suo statu pertinent.

Hic est ordo in Constitutionibus, & Declarationibus tenendus, finem illum intuendo gloriæ et laudis Dei Creatoris ac Domini nostri; quem nobis præfiximus.

PRI-

PRIMA PARS CONSTITUTIONUM DE ADMISSIONE AD PROBATIONEM.

DE EO, QVI ADMITTENDI FACULTATEM HABET.

Cap. I.

1 ACVLTAS admittendi ad probationem, quorum, & quanta sit; iudicio Præpositi Generalis relinquatur; qui in ea communicanda considerabit, quid ad maius seruitium Dei ac Domini nostri conueniat.

2 Quando aliquis, qui idoneus videatur ad nostrũ institutum sequendum, ad eum accederet, qui huiusmodi admittendi potestatem non habet *, mittere eum poterit ad illum, penes quem ea sit; vel scribere ei, significando qualis ille sit, & quib⁹ præditus Dei donis, qui admitti petit: & exequatur qđ ei in Dño præscriptũ fuerit: A

In Cap. I.

De eo, qui admittit.

A ¶ *SI commode non possiquidem sit aliquis huiusmodi ad Societatis institutum idoneus ad eum mitti, qui potestatem habet admittendi; interim, dum ille admonetur, licebit cuique (si id necessarium esse, aut valde conuenire indicabitur)*

tur) eum tamquam hospitem penes se retinere; donec responsum ab eo, ad quem relatum est de eo negotio, accipiat: & tūc iuxta ordinem sibi præscriptum procedet.

B ¶ *Qui ordinariè admittere poterunt in absentia, sunt Præpositi Prouinciales; extraordinariè vero quiuis Commissarius Præpositi Generalis, vel eiusdē Prouincialis. At rectoribus Collegiorum, & Præpositis Domorum magis consuetum erit committere, vt quos idoneos iudicabunt, domi suæ, aut in Collegio, possint admittere, cum præsentes fuerint.*

si quidem ille*in absentia id prę- B scribendi facultatem habebit.

Quia refert plurimum ad diui- 3 num seruitium, conuenientem haberi delectum eorum, qui admittuntur; & diligentiam adhiberi, vt intelligatur quæ eorum sint dotes & vocatio; qui talem admittendi facultatem habet, si per se ipsum id ipse non præstet, habeat in ijs, qui assidue apud se agunt, aliquem, cuius opera vtatur ad cognoscendum eos, qui ingrediuntur, ad agendum cum illis, eosque examinandum; qui quidem prudentia præditus sit, & non ignoret agendi modum, qui cum tam varijs generibus & conditionibus personarum est tenendus; vt maiori cum intelligentia, & vtriusque partis satisfactione negotium ad Dei gloriam transigatur.

Tam ille, penes quem est facultas admittendi, 4 quàm is, cuius opera ille vtitur, habeat oportet cogni-

cognitionem rerum Societatis, ac zelum boni progressus ipsius; vt nulla ratione dimoueri ab eo possit, quod in Domino conuenientius ad diuinum seruitium in hac Societate iudicauerit;
C quod vt cõsequatur, *moderatus admodum sit oportet in admittẽdi desiderio. Et vt liberior sit ab omni minus ordinato affectu; vbi vitij huiusmodi occasio esse posset (vt cum consanguineis & amicis) ille, in quo aliquid periculi huiusmodi timeretur; examinandi officio non fungatur.

5 Quicunque autem eo fungetur,
D *in scriptis habeat quæ ad tale officium pertinent; quo melius, & certius id possit præstare, quod in hac parte ad diuinum seruitiũ quæritur.

C ¶ Vt par est sollicite cooperari motioni & vocationi diuinæ, curãdo, vt augeatur in Societate numerus operariorum vineæ Christi Domini nostri: ita diligenter considerari oportet, ne quis admittatur, nisi qui donis illis Dei præditus sit, quæ hoc institutũ ad ipsius gloriã exigit.

DE

D ¶ Vbicunque admittendi facultas fuerit, liber completus Examinis sit oportet, & quidem in ijs linguis, quæ ferè solent esse necessariæ, Huiusmodi sunt vernacula loci illius, vbi agitur, & latina. Illud autem Examen ei proponi debet, qui admitti cupit, antequàm Domum ad communem cum alijs conuictum ingrediatur.

Et quidem impedimenta, quæ necessario excludunt, etiam antequàm ad primã probationẽ admittantur, proponi debẽt.

Erit

Erit etiam scriptum alterum examen, quod contineat ea, quæ sexto quoque mense per biennium probationis proponi debent: & aliud item perbreue, quo illi vtentur, qui cum ijs, qui ingredi volunt, colloquuntur; vt vtrinque id, quod expedit intelligatur ante, quàm ad primam probationem quis admittatur. Iidem officium etiam Examinatoris scriptum habere debent, & quod in eo continetur, exequi curent.

DE ADMITTENDIS IN Societatem. Cap.II.

IN vniuersum loquendo de ijs, qui admittendi sunt, quo pluribus Dei donis naturalibus & infusis præditi ad promouendum iuxta Societatis institutum, diuinum seruitium: & quo certioribus experimentis perspecti fuerint; eo magis idonei erunt, vt in eam admittantur. 1

Vt particulatim de his loquamur, qui in Coadiutores admittuntur ad res temporales, vel exteriores curandas (qui plures esse nō debent, quàm qui necessarij sint ad subleuādum Societatem in ijs rebus in quibus * occupari alij non possunt sine detrimento maioris boni) esse eos oportet, quod ad animam spectat, bonæ consciētiæ, quietos, tractabiles, amatores virtutis ac perfectionis, propēsos ad deuotionem, qui domesticis & 2 A

DECLARATIO In Cap. II.

A ¶ *HVius modi fere sunt magnis in domib. Coqui &*

& Dispensatoris occupationes, Emptoris, Ianitoris, Praefecti infirmorum, Lotoris, Praefecti horti, eleemosynarum Curatoris (vbi ex eleemosynis viuitur) atque id genus aliae esse possent. Quia tamē pro maiori aut minori numero hominū, qui in Domibus vel Collegijs versantur, pro maiori etiam vel minori distractione in huiusmodi exercitijs magis vel minus necesse esset huiusmodi officiales ad haec officia omnino deputari; eorum prudentiae, qui reliquis praesunt, id committitur: modo hanc curam sibi impositam sciant, vt finis meminerint, qui ad huiusmodi homines in Societatem admittendos mouet. Is est necessitas, vt alij, qui in vinea Christi Domini nostri laborant, vel litteris dant operam, vt postmodum in ea laborent, subleuentur: quo se in rebus ad maius Dei ac Domini nostri obsequium pertinentibus exerceant.

B & externis aedificationi sint, * qui sorte Marthae in Societate cōtēti, & ad eius institutum bene affecti, eam iuuare ad Dei gloriam exoptent.

3 Quod ad externa attinet; honesta specie, sanitate, aetate, & viribus ad labores corporis qui in Societate se offerunt, sufferendos praediti esse deberent; & qui habere

B ¶ *Qui sic dispositus cerneretur, vt videretur diu in externis ministerijs non esse cō quieturus, eo, quod ad studia, vel ad sacerdotium affectus cognosceretur, non esset in Coadiutorē temporalem admittē dus; nisi aptus ad progressum in litteris faciendum, quantum opus esset, videretur.*

C ¶ *Quamuis*

bere, vel certe habituri esse aliquãdo talentum aliquod, ad eam iuuandam viderentur.

Admittere homines difficili admodũ ingenio, vel inutiles Congregationi, licet ipsismet non inutile foret, admitti; considerantes tamen instituti nostri finem, ac procedendi modum, persuademus nobis in Domino ad ipsius maius seruitium & laudem non expedire. 4

Qui ad hoc admitterentur, vt in reb⁹ spiritualibus Societatẽ iuuarent, cõsiderando quid huiusmodi ministeriũ requirat, vt animæ proximorũ iuuentur, sequentibus donis Dei ornari deberẽt. 5

Quod ad intellectum attinet, doctrina sana, vel aptitudine ad eam addiscendam, & in rebus agẽdis discretione, vel certe indole boni iudicij ad eam acquirendam. 6

Quod ad memoriam, aptitudine ad percipiendum, & fideliter percepta retinendum. 7

Quod ad uoluntatẽ, vt vniuersæ virtutis & perfectiõis spũalis studiosi sint, quieti, cõstãtes, strenui in ijs, quę ad diuinũ seruitiũ aggrediunt̃; quiq; zelũ habeãt salutis animarũ, & ea de causa ad nostrũ institutũ (qđ ad illas iuuãdas & disponẽdas ad vltimi sui finis, de manu Dei Creatoris nr̃i ac Domini, cõsecutionem, recta tendit) sint affecti. 8

In exterioribus exoptanda est sermonis gratia ad agendum cum proximis pernecessaria. 9

Species honesta, quę ædificationi esse solet, ijs, quibus 10

quibus cum agitur.

11 Bona valetudo, vires, quibus ferre possint instituti nostri labores.

12 Ætas, quæ ad ea, quę dicta sunt, conueniat, quæ quidem, vt admittantur ad probationem, excedere debet decimumquartum annum; vt ad professionem vero, vigesimumquintum.

13 Dona externa, nobilitatis, diuitiarum, bonæ famę, & similia, vt non satis sunt, si desint alia: ita, cũ alia suppetent, hæc nõ erunt necessaria: quatenus tamen ad ædificationem faciunt, reddunt magis idoneos, vt admittãtur, qui sine ipsis alioqui essẽt idonei propter dotes alias prędictas; in quib⁹ quo magis præcelluerit qui admitti cupit, eo magis erit ad hanc Societatem aptus ad Dñi

C Dei nñi gloriam, *quo vero minus excelluerit, eo minus erit idoneus, Quæ tamen mensura omnibus in rebus teneri debeat, vnctio sancta diuinæ Sapientię eos docebit, qui id curę ad eius obsequium ac laudem vberiorem susceperunt.

DE

C ¶ Quamuis aliquis vndecunq; idoneus ad Societatẽ omnibus his præditus esse debeat: si tamen in aliquo quid eorũ desideraretur, verbi gratia, vires corporis, vel ætas ad professionem, vel quid simile; & in Domino iudicaretur alijs Dei donis, quod ea ex parte deest, cõpensari; omnibusque perpensis ad Dei obsequium fore, & ad Societati propositum finem cõuenire, vt admitteretur: dispensare cum eo Præpositus Generalis poterit

lis poterit, vel etiam alij; quatenus eis communicata ab ipso facultas se extendet.

DE IIS, QVÆ IMPEDIVNT, nequis in Societatem admittatur.

Cap. III.

QVamuis Charitas & zelus animarũ, in quo se Societas hæc exercet iuxta instituti sui finem, omnia hominum genera complectatur, ut eorum seruiat spirituali vtilitati, ac ad beatitudinem consequendam in Domino iuuet; vt tamen in Societatis ipsius corpus admittat, amplecti nõ debet, vt dictum est, nisi quos iudicabit ad propositum Societati finem vtiles fore. 1

2 Ex impedimentis ad admissionem nonnulla, eos qui vellent ingredi, omnino excludunt: quia rationes efficaces nos ad id in Domino mouent. Ea vero huiusmodi sunt.

3 Aliquando à gremio sanctæ Ecclesiæ abscessisse, Fidem abnegando inter infideles, vel incidendo in errores contra eam, in quibus * reprobatus fuerit per publicam A sententiam: vel se * more Schismati- B

Declaratio In Cap. III.

A ¶ *QVamuis per publicam sententiam quis condemnatus non fuerit; si tamen error eius publicus extitisset, ac vehementer suspectus esset, & quòd in iudicio conueniri posset, timeretur; admitti non debet. Verum hoc iudicium*

Præ

smaticorum ab Ecclesiæ vnitate seiunxisse.

C * Perpetrasse homicidium:

D vel * esse propter enormia peccata infamem.

4

5 *Assumpto Generali relinquetur.

B ¶ *Quod ad schisma attinet; qui in terris Schismaticorum nasceretur, ita, vt schisma generale peccatum esset patriæ, & non solum particulare ipsius; non esset hic talem ob causam inter eos numerandus, qui à Societate excluduntur: (Et tantundem dictum sit de ijs, qui in terris hæreticorum nascerentur:) Sed ille potius excludi intelligatur, qui esset infamis excommunicatus, contempta auctoritate et prouidentia nostræ sanctæ matris Ecclesiæ, ita, vt hæresis, vel schisma peccatum sit particulare personæ, & non generale nationis, aut patriæ.*

C ¶ *Quod ad homicidij impedimentum attinet, nulla (vt nec in alijs) declaratio adhibetur. Num autem sit homicidium, nec ne, si dubitaretur, discernant Præpositi Generales; nec se faciles in huiusmodi dubijs exhibeant. Qui cum deliberatione homicidium perpetrari iussisset, si effectus est consecutus, quamuis manu sua non occiderit, inter homicidas erit existimandus.*

D ¶ *Infamia propter enormia peccata ibi impedimentum esse intelligitur, vbi, qui sic peccauit, infamiam contraxisset. Si procul esset ab eo loco, tamque serio resipuisset, vt de eo nihil timendum videretur; posset in Domino admitti. Qualia vero sint, vel non sint huiusmodi enormia peccata, iudicet Præpositus Generalis.*

E ¶ *Non*

*Asumpsisse Religionis habitum: vel Eremitam cum vestitu monachali fuisse. E 5

*Matrimonii vinculo, vel seruitutis legitimæ ligatum esse. F 6

*Capitis infirmitatem pati, vnde accidat obscurari, & parum sanum esse iudicium; vel si notabilem habeat ad illud dispositionem; vt in Examine fusius tractatur. G 7

8 Cætera

E ¶ *Non solum si professionē emisisset, sed si vel vnum diem habitum religionis gestasset, admitti propter rationes in Examine dictas non potest. Intelligendum est autem, quòd habitum eo animo, vt sit religiosus, non propter aliam causam, quæ poßet accidere, induisset.*

F ¶ *Quando hoc vinculum solutum esset, quòd à Domino, vel à coniuge facultas concederetur, obseruatis alijs circunstantijs, quæ iuxta sanam doctrinam, & vsum sanctæ Ecclesiæ solent obseruari, impedimentum esse desinet*

G ¶ *In omnibus his impedimentis expedit, vt nec Generalis Præpositus, nec Societas vniuersa dispensare poßit; quandoquidem in vniuersum ita Societati conuenit, ut in huiusmodi non dispensetur. Sed si cerneretur aliquod ex his impedimētis in homine, qui talibus Dei donis ornatus esset, vt pro certo haberetur, Societatem ad Dei & Domini nostri obsequium eius opera admodum iuuari poße, si ille summo Pontifici, vel eius Nuncio, vel summo Pœnitentiario supplicaret sibi concedi, vt in Societatē non obstātibus Cōstitutionibus admitti poßet, Præposito eius Generali non repugnante; poßet idem Præpositus consensum ad eum admittendum præstare: dum tamen*

ostium

8 Cetera impedimenta quãuis H singula * à Societate non excludant, reddunt tamẽ minus idoneum eũ, qui admitti exoptat; & posset tanti momenti esse defectus; vt è seruitio Dei nõ esset futurũ, cũ eo quẽquã admitti.

9 Impedimenta autem hæc secundaria, de quibus modo est sermo, huiusmodi sunt. Quod ad interiora attinet, passiones vel affectus, qui domari nõ posse videantur; vel peccatorũ habitus, de quibus non magna emendatio speretur.

10 Intentio minus recta, quàm par esset ad Religionis ingressum; vt quæ cũ humano aliquo fine sit admixta.

11 Incõstantia, vel remissio animi notabilis, ex qua qui de ingressu agit, parũ vtilis futurus credatur ad Societatis munera obeũda.

12 Indiscretæ deuotiones, quæ in caussa esse solent, vt aliquis in illusiones, & non exigui momẽti errores incidat.

ostium non multis, immo nulli, qui raris (vt dictum est) dotibus nõ sit præditus, aperiatur.

H ¶ *Quoduis ex his secundarijs impedimentis ex se satis esse posset, ne quis admitteretur. Sed quia accidere posset, aliquẽ huiusmodi defectũ alijs præclaris* Dei *donis compensari, ac in Domino tolerandum esse iudicaretur; id discernendum prudentia eius, qui admittendi facultatẽ habet, relinquitur.*

Et eiusdem erit, in huiusmodi casibus dispensare, habita nihilominus ratiõe iudicij Superioris, ad quẽ refe-

Litte- B ren-

Litterarū ignorantia; vel ingenij, aut memoriæ ad eas addiſcendas, vel linguæ ad explicandum defectus, in illis, qui præſeferunt intentionem vel deſideriū vlterius progrediendi, quàm ſolent Coadiutores temporales.

Iudicij defectus, vel notabilis in proprio ſenſu obduratio, quæ omnibus Congregationibus multū ſolet faceſſere negotij.

In exteriori homine, defectus in integritate corporis, morbus, debilitas, vel * notabilis defor- I mitas.

* Aetas valde tenera, vel plus K ſatis prouecta.

I ¶ *Animaduertendum eſt, eos, qui deformitates vel defectus inſignes habent, vt gibbos vel alia queppiam monſtruoſa, ſiue ſic nati fuerint, ſiue ex aliqua externa cauſa, vt percuſsione & ſimilibus id acciderit, ad Societatem noſtrā non eſſe idoneos; partim quòd res huiuſmodi ad ſacerdotium obſtare ſolent, partim quòd ad proximorum ædificationem, quibus cum ex inſtituti noſtri ratione verſamur, minime iuuant; niſi, vt ſuperius dictum eſt, alijs eximijs virtutibus ac donis Dei compenſarētur, cum quibus huiuſmodi defectus corporis potius ad augmentum, quàm ad diminutionem ædificationis facturi viderentur.*

*Aes alienū

K ¶ *Quòd ad ætatem attinet 14 annis minorem, vt quis ad probationem; aut 25, vt ad profeſſionem admittatur,*

tur, si in quibusdam peculiaribus de caussis anteuertendum esse id tempus ad finem maioris diuini seruitij nobis præfixum videretur, penes Præpositum Generalem facultas erit prudenter ac circumspecte dispensandi: et idem, cum prouectior ætas fuerit, considerabit, an expediat, nec ne, ad vniuersale bonum huiusmodi defectum tolerari.

L * Æs alienum: vel ciuiles obligationes.

6 Quo huiusmodi defectibus quis magis est obnoxius, eo minus est idoneus, vt Deo Domino nostro in hac Societate ad animarum auxilium seruiat: & qui facultatem habet admittendi, videat, ne charitatis particularis affectus vniuersali noceat; quæ vt magis ad gloriam & honorem Christi Domini nostri facit, ita semper præferri debet.

L ¶ *De ære alieno diligenter consideretur, ne inde offendiculi vel perturbationis occasio oriatur, præsertim in obligationibus ciuilibus, de quibus iura disponunt; præter rationem, quæ habenda est, ædificationis.*

DE MODO ADMITTENDI. Cap. IIII.

QVia nobis in Domino valde persuademus, adhoc, ut diuina & summa Maiestas ministerio huius minimę Societatis vti dignetur, multũ referre, ut qui ad eam admittuntur, non

diu probẽtur antequàm in eius corpus cooptẽtur, verum etiã vt valde noti sint, antequàm ad probationem eã admittãtur, quæ fit in cõmuni conuictu cum domesticis: expedit * habitationem aliquã nostræ communi coniunctam designari, vbi, qui ad probationem admittuntur, hospitum more duodecim dies, vel vsque ad viginti, & amplius, prout Superiori videbitur, diuersentur; vt id temporis de ijs, quæ pertinẽt ad Societatem, illi certiores reddãtur; & Societas eosdem plenius in Domino nostro cognoscat. A

Declaratio In Cap. III.

A ¶ *CVm Domus primæ probationis distincta, & contiguã nostræ habitationi esse non posset; curandum est, vt in nostris Domibus aliqua habitatio separata ad id designetur, vt, qui admittuntur, minorẽ habeãt occasionẽ conuersandi, cum alijs, qui non fuerint à Superiore deputati.*

In hanc domũ, quę primæ probationis dicitur, facilius admitti possunt, qui id optant; si clare ad Dei & Domini nostri IESV CHRISTI obsequium idonei in hac Societate esse viderẽtur; & contra, qui clare non esse tales cernerentur, consilio (& si qd aliud charitas suggerit) adiuti, vt alibi Deo ac Dño nr̃o seruire curẽt, statim dimitti poterũt 2

Quòd si res non esset Societati tã clara, quàm oporteret; postquã qui admitti cupit, voluntatẽ

suam

C suam proposuerit, & de primis impedimentis decenter interrogatus fuerit, & summam nostri instituti, probationesque ac difficultates, quę in eo sunt, intellexerit; quamuis efficaciter desiderare videatur in Societatem admitti, vt in ea viuat &
B moriatur * (quod quidem si deesset, nemo ad primam probationem vt plurimum admit-
C ti deberet) * responsum tamen, ac sententia vltima aliquandiu differatur; vt eo tempore res melius considerari, & Deo commen-

B ¶ Si aliquis ob caussas rationi consonas in Domū reciperetur, qui nondum obsequio diuino ĩ hac Societate se dedicare omnino statuisset; perinde vt hospes, & non ad primam vel secundam probationem admittetur. sed ea in re vltra triduum, qui alijs praeest, non facilem se exhibeat; nec sine facultate Praepositi Generalis, vel certe Prouincialis id faciet; & difficilius, vbi Nouitij fuerint, quàm vbi non fuerint, ea facultas concedi poterit.

C ¶ Vt responsum & deliberatio vltima aliquandiu differatur, & diligentia ad id, vt perspectior ille sit, adhibeatur, in vniuersum quidem obseruari debet: aliquando tamen peculiares ob caussas (vt si quis videretur raris dotibus ornatus; & in periculo versari, ne per dilationem à proposito suo dimoueri, vel certe valde solicitari posset) compendio maiori, qua conuenit, diligentia adhibita, in Domum primae probationis esset admittendus, vel post examinationem ad alia Societatis loca transmittendus.

D ¶ *Diligentia ad eos, qui ingredi volunt, magis cognoscendos adhibenda hæc est; vt compēdio quodā Examinis, an aliquo ex primis impedimentis, uel etiam ex secūdarijs, quæ tertio capite attinguntur (cuiusmodi est bonæ ualetudinis, vel integritatis corporis defect⁹ obligationes ciuiles, vel æs alienum) teneantur, intelligatur.*

mendari possit, ac * diligentia conueniens adhiberi; vt magis cognoscatur, & vt de eius constantia periculum fiat. Quantū autem differri oporteat, & quæ diligentia sit adhibenda, prudēti considerationi illius, qui admittendi facultatem habet, relinquendum est; qui semper maius Dei obsequium spectabit. D

4 Postquam in Domino statuetur, quòd ad probationem aliquem admitti conueniat; solitis vestimentis indutus, aut pro cuiusque deuotione (nisi aliud Superiori

Conferet etiam, vt præter Examinatorem aliqui ex ijs, quos Superior designauerit, agant ac versentur cum eo, qui recipiendus sit; & intellecto etiam eius nomine, & eorum, quibus cognitus est, extra domum inquiri poterit cuiusmodi homo ille sit; si domi nulli fuerit satis notus.

Iuuabit etiam ad hoc ipsum, si frequenter ad confessionis sacramentum in Ecclesia nostra aliquandiu accesserit antequam Domum ingrediatur, & si adhuc de eo dubitaretur; non parum conferet, si in spiritualibus exercitijs constituatur; vt ea claritas de eo habeatur, quæ ad gloriam Dei Domini nostri requiritur.

E ¶ *Iis,*

Superiori videbitur)ingredi poterit,& in prædicta probationis Domo, seu in loco ad id destinato vt hospes constituetur:ac postridie,quo modo eo in loco se gerere debeat,ei declarabitur; ac nominatim, ne uerbo,aut scripto (nisi Superiori aliqua de causa non leuis momenti aliud videretur) cum externis, uel domesticis agat, præterquam cũ ijs,qui ad id designati à superio re fuerint.Quod fit,vt liberius secum & cũ Deo perpendat vocationẽ suã, ac propositũ diuinæ ac summæ Maiestati in hac Societate seruiẽdi,

5 Elapsis duobus aut tribus diebus post ingressum in Domum probationis,examinari accuratius incipiat, prout in officio Examinatoris declaratur; & relinquatur ei scriptum Examen,ut

E solus id maturius cõsideret; postea eidẽ * ostendantur Diplomata Apostolica, ac Constitutiones, & Regulę in Societate ac domo, quam ingreditur, obseruandæ; & qui litteris operam dederunt, de singulis facultatibus, in quib⁹ versati sunt, singulas prælegant lectiones,& id coram eis,qui à Superiore ad eius talentum

E ¶ *Iis, qui litteras Apostolicas latinas nõ intelligerẽt, satis esset earum summã (vt etiã Cõstitutionum, et Regularum) declarare: Ex quibus ea pars ostendenda vnicuique intelligitur, quæ ei est obseruanda; ex qua summarium haberi potest, quod simul cum Examine vnicuique relinquatur; vt*

per otium illud magis consideret.

talentum in doctrina,& proponendi modo cognoscendum sunt constituti.

Eodem hoc tempore primæ probationis conscientiã suã Superiori, vel ei, quem ipse delegauerit,aperiet(nisi id negotij cum Superioris cõsensu in aliud tempus differretur) & generaliter confitebitur (si nondum id fecisset) & illi quidem Confessario, qui à Superiore fuerit ad id destinatus. Et cum in libro ad id designato F scriptũ fuerit,& * manu eius subscriptum, quidquid domum tulit,& quòd cõtentus sit ob seruare omnia ei proposita; postremo post reconciliationẽ accepto sanctissimo Eucharistię Sacramento, ingredietur in Domum communis habitationis; vbi cũ alijs versari,& in secunda probatione diutius exerceri solent Nouitij. 6

G 7 * Quod dictum est de ijs, qui tunc primum ad Societatem admittuntur, bona ex parte cum illis obseruabitur, qui à studijs, aut

F ¶ *Si scribere nesciunt, alius corã eis eorum nomine scribet.*

G ¶ *Præter dilationem admittendi ad primã probationẽ (qua vti cum ijs, qui alijs in locis Societatis fuerint, non esset æquũ) reliqua fere omnia in eisdem locũ habent: licet quo magis noti sunt, & firmi; minus necesse sit diligentiam adhibere ad eos cognoscendos, et stabiliendos, qui ad probationẽ admittũtur.*

aut alijs locis Societatis, vbi diligenter examinati non fuerint, veniunt, Qui quidem non, vt Professi, vel Coadiutores formati, in corpus Societatis admissi sunt; vt quo maiori cum luce procedetur, eo quisq; cõstantior in sua vocatione maneat; & ipsa etiã Societas melius discernat, an conueniat ad maiorem laudem, & gloriam Dei & Dñi nostri illum apud se retinere.

SECVNDA PARS QVAE AD EOS DIMITTENDOS PERTINET, QVI ADmissi parum apti in probatione ad Societatem inuenirentur.

QVI DIMITTI POSSINT, & per quos. Cap. I.

1 VT AVTEM ad propositum huic Societati finem diuini obsequij, & auxilij animarũ conuenit cõseruari, & numero augeri operarios idoneos ac vtiles ad hoc opus promouendũ; ita dimitti eos oportet, qui tales nõ fuerint inuẽti; & successu tẽporis deprehendat̃, vel ꝙ hæc nõ sit eorũ vocatio, vel qđ ad cõmune bonũ Societatis nõ conueniat, vt in ea maneant. Sed tamẽ vt nõ

lis poterit, vel etiam alij; quatenus eis communicata ab ipso facultas se extendet.

DE IIS, QVÆ IMPEDIVNT, nequis in Societatem admittatur.

Cap. III.

QVamuis Charitas & zelus animarũ, in quo se Societas hæc exercet iuxta instituti sui finem, omnia hominum genera complectatur, ut eorum seruiat spirituali vtilitati, ac ad beatitudinem consequendam in Domino iuuet; vt tamen in Societatis ipsius corpus admittat, amplecti nõ debet, vt dictum est, nisi quos iudicabit ad propositum Societati finem vtiles fore. 1

Ex impedimentis ad admissionem nonnulla, eos qui vellent ingredi, omnino excludunt: quia rationes efficaces nos ad id in Domino mouent. Ea vero huiusmodi sunt. 2

Aliquando à gremio sanctæ Ecclesiæ abscessisse, Fidem abnegando inter infideles, vel incidendo in errores contra eam, in quibus * reprobatus fuerit per publicam A sententiam: vel se * more Schismati- B 3

Declaratio In Cap. III.

A ¶ *QVam uis per publicam sententiam quis condemnatus non fuerit; si tamen error eius publicus extitisset, ac vehementer suspectus esset, & quòd in iudicio conueniri posset, timeretur; admitti non debet. Verum hoc iudicium*

Præ

ſmaticorum ab Eccleſiæ vnitate ſeiunxiſſe.

C * Perpetraſſe homicidium:

D vel * eſſe propter enormia peccata infamem.

4

5 * Aſſumpſito Generali relinquetur.

B ¶ Quod ad ſchiſma attinet; qui in terris Schiſmaticorum naſceretur, ita, vt ſchiſma generale peccatum eſſet patriæ, & non ſolum particulare ipſius; non eſſet hic talem ob cauſam inter eos numerandus, qui à Societate excluduntur: (Et tantundem dictum ſit de ijs, qui in terris hæreticorum naſcerentur:) Sed ille potius excludi intelligatur, qui eſſet infamis excommunicatus, contempta auctoritate et prouidentia noſtræ ſanctæ matris Eccleſiæ, ita, vt hæreſis, vel ſchiſma peccatum ſit particulare perſonæ, & non generale nationis, aut patriæ.

C ¶ Quod ad homicidij impedimentum attinet, nulla (vt nec in alijs) declaratio adhibetur. Num autem ſit homicidiũ, necne, ſi dubitaretur, diſcernant Præpoſiti Generales; nec ſe faciles in huiuſmodi dubijs exhibeant. Qui cum deliberatione homicidium perpetrari iuſsiſſet, ſi effectus eſt conſecutus, quamuis manu ſua non occiderit, inter homicidas erit exiſtimandus.

D ¶ Infamia propter enormia peccata ibi impedimentum eſſe intelligitur, vbi, qui ſic peccauit, infamiam contraxiſſet. Si procul eſſet ab eo loco, tamque ſerio reſipuiſſet vt de eo nihil timendum videretur; poſſet in Domino admitti. Qualia vero ſint, vel non ſint huiuſmodi enormia peccata, iudicet Præpoſitus Generalis.

E ¶ Non

* Assumpsisse Religionis habitum: vel Eremitam cum vestitu monachali fuisse. E 5

* Matrimonij vinculo, vel seruitutis legitimæ ligatum esse. F 6

* Capitis infirmitatem pati, vnde accidat obscurari, & parum sanum esse iudicium; vel si notabilem habeat ad illud dispositionem; vt in Examine fusius tractatur. G 7

8 Cætera

E ¶ *Non solum si professione emisisset, sed si vel vnum diem habitum religionis gestasset, admitti propter rationes in Examine dictas non potest. Intelligendum est autem, quòd habitum eo animo, vt sit religiosus, non propter aliam causam, quæ posset accidere, induisset.*

F ¶ *Quando hoc vinculum solutum esset, quòd à Domino, vel à coniuge facultas concederetur, obseruatis alijs circunstantijs, quæ iuxta sanam doctrinam, & vsum sanctæ Ecclesiæ solent obseruari, impedimentum esse desinet*

G ¶ *In omnibus his impedimentis expedit, vt nec Generalis Præpositus, nec Societas vniuersa dispensare possit; quandoquidem in vniuersum ita Societati conuenit, ut in huiusmodi non dispensetur. Sed si cerneretur aliquod ex his impedimentis in homine, qui talibus Dei donis ornatus esset, vt pro certo haberetur, Societatem ad Dei & Domini nostri obsequium eius opera admodum iuuari posse, si ille summo Pontifici, vel eius Nuncio, vel summo Pœnitentiario supplicaret sibi concedi, vt in Societatē non obstātibus Cōstitutionibus admitti posset, Præposito eius Generali non repugnante; posset idem Præpositus consensum ad eum admittendum præstare: dum tamen*

ostium

8 Cetera impedimenta quãuis
H singula * à Societate non excludant, reddunt tamẽ minus idoneum eũ, qui admitti exoptat; & posset tanti momenti esse defectus; vt è seruitio Dei nõ esset futurũ, cũ eo quẽquã admitti.

9 Impedimenta autem hæc secundaria, de quibus modo est sermo, huiusmodi sunt. Quod ad interiora attinet, passiones vel affectus, qui domari nõ posse videantur; vel peccatorũ habitus, de quibus non magna emendatio speretur.

10 Intentio minus recta, quàm par esset ad Religionis ingressum; vt quæ cũ humano aliquo fine sit admixta.

11 Incõstantia, vel remissio animi notabilis, ex qua qui de ingressu agit, parũ vtilis futurus credatũ ad Societatis munera obeũda.

12 Indiscretæ deuotiones, quæ in caussa esse solent, vt aliquis in illusiones, & non exigui momẽti errores incidat.

Litte-

ostium non multis, immo nulli, qui raris (vt dictum est) dotibus nõ sit præditus, aperiatur.

H ¶ *Quoduis ex his secundarijs impedimentis ex se satis esse poßet, ne quis admitteretur. Sed quia accidere poßet, aliquẽ huiusmodi defectũ alijs præclaris Dei donis compensari, ac in Domino tolerandum esse iudicaretur; id discernendum prudentiæ eius, qui admittendi facultatẽ habet, relinquitur.*

Et eiusdem erit, in huiusmodi casibus dispensare, habita nihilominus ratiõe iudicij Superioris, ad quẽ referen-

Litterarū ignorantia; vel ingenij, aut memoriæ ad eas addiscendas, vel linguæ ad explicandum defectus, in illis, qui præseferunt intentionem vel desideriū vlterius progrediendi, quàm solent Coadiutores temporales. 13

Iudicij defectus, vel notabilis in proprio sensu obduratio, quæ omnibus Congregationibus multū solet facessere negotij. 14

rendū erit quidquid difficultatē ingereret & quod statuerit, faciendum est.

In exteriori homine, defectus in integritate corporis, morbus, debilitas, vel * notabilis deformitas.' 15 I

* Aetas valde tenera, vel plus satis prouecta.' K

*Aes alienū

I ¶ *Animaduertendum est, eos, qui deformitates vel defectus insignes habent, vt gibbos vel alia quæppiam monstruosa, siue sic nati fuerint, siue ex aliqua externa causa, vt percussione & similibus id acciderit, ad Societatem nostrā non esse idoneos; partim quòd res huiusmodi ad sacerdotium obstare solent, partim quòd ad proximorum ædificationem, quibus cum ex instituti nostri ratione versamur, minime iuuant; nisi, vt superius dictum est, alijs eximijs virtutibus ac donis Dei compensarētur, cum quibus huiusmodi defectus corporis potius ad augmentum, quàm ad diminutionem ædificationis facturi viderentur.*

K ¶ *Quòd ad ætatem attinet 14 annis minorem, vt quis ad probationem; aut 25, vt ad professionem admittatur,*

tur, si in quibusdam peculiaribus de caussis anteuertendum esse id tempus ad finem maioris diuini seruitij nobis præfixum videretur, penes Præpositum Generalem facultas erit prudenter ac circumspecte dispensandi: et idem, cum prouectior ætas fuerit, considerabit, an expediat, nec ne, ad vniuersale bonum huiusmodi defectum tolerari.

L *Æs alienum: vel ciuiles obligationes.

6 Quo huiusmodi defectibus quis magis est obnoxius, eo minus est idoneus, vt Deo Domino nostro in hac Societate ad animarum auxilium seruiat: & qui facultatem habet admittendi, videat, ne charitatis particularis affectus vniuersali noceat; quæ vt magis ad gloriam & honorem Christi Domini nostri facit, ita semper præferri debet.

L¶ *De ære alieno diligenter consideretur, ne inde offendiculi vel perturbationis occasio oriatur, præsertim in obligationibus ciuilibus, de quibus iura disponunt; præter rationem, quæ habenda est, ædificationis.*

DE MODO ADMITTENDI. Cap. IIII.

1 QVia nobis in Domino valde persuademus, adhoc, ut diuina & summa Maiestas ministerio huius minimę Societatis vti dignetur, multũ referre, ut qui ad eam admittuntur, non

diu probētur antequàm in eius corpus cooptētur, verum etiā vt valde noti sint, antequàm ad probationem eā admittātur, quæ fit in cōmuni conuictu cum domesticis: expedit * habitationem aliquā nostræ communi coniunctam designari, vbi, qui ad probationem admittuntur, hospitum more duodecim dies, vel vsque ad viginti, & amplius, prout Superiori videbitur, diuersentur; vt id temporis de ijs, quæ pertinēt ad Societatem, illi certiores reddātur; & Societas eosdem plenius in Domino nostro cognoscat. A

Declaratio In Cap. III.

A ¶ *CVm Domus primæ probationis distincta, & contiguā nostræ habitationi esse non posset; curandum est, vt in nostris Domibus aliqua habitatio separata ad id designetur, vt, qui admittuntur, minorē habeāt occasionē conuersandi, cum alijs, qui non fuerint à Superiore deputati.*

In hanc domū, quę primæ probationis dicitur, facilius admitti possunt, qui id optant; si clare ad Dei & Domini nostri IESV CHRISTI obsequium idonei in hac Societate esse viderētur; & contra, qui clare non esse tales cernerentur, consilio (& siqd aliud charitas suggerit) adiuti, vt alibi Deo ac Dño nrō seruire curēt, statim dimitti poterūt 2

Quòd si res non esset Societati tā clara, quàm oporteret; post quā qui admitti cupit, voluntatē 3
suam

C suam proposuerit, & de primis impedimentis decenter interrogatus fuerit, & summam nostri instituti, probationesque ac difficultates, quę in eo sunt, intellexerit; quamuis efficaciter desiderare videatur in Societatem admitti, vt in ea viuat &
B moriatur * (quod quidem si deesset, nemo ad primam probationem vt plurimum admit-
C ti deberet) * responsum tamen, ac sententia vltima aliquandiu differatur; vt eo tempore res melius considerari, & Deo commen-

B ¶ Si aliquis ob caussas rationi consonas in Domũ reciperetur, qui nondum obsequio diuino ĩ hac Societate se dedicare omnino statuisset; perinde vt hospes, & non ad primam vel secundam probationem admittetur. sed ea in re vltra triduum, qui alijs praeest, non facilem se exhibeat; nec sine facultate Praepositi Generalis, vel certe Prouincialis id faciet; & difficilius, vbi Nouitij fuerint, quàm vbi non fuerint, ea facultas concedi poterit.

C ¶ Vt responsum & deliberatio vltima aliquandiu differatur, & diligentia ad id, vt perspectior ille sit, adhibeatur, in vniuersum quidem obseruari debet: aliquando tamen peculiares ob caußas (vt si quis videretur raris dotibus ornatus; & in periculo versari, ne per dilationem à proposito suo dimoueri, vel certe valde solicitari poßet) compendio maiori, qua conuenit, diligentia adhibita, in Domum primae probationis esset admittendus, vel post examinationem ad alia Societatis loca transmittendus.

mendari possit, ac * diligentia conueniens adhiberi; vt magis cognoscatur, & vt de eius constantia periculum fiat. Quantũ autem differri oporteat, & quæ diligentia sit adhibenda, prudẽti considerationi illius, qui admittendi facultatem habet, relinquendum est; qui semper maius Dei obsequium spectabit. D

4 Postquam in Domino statuetur, quòd ad probationem aliquem admitti conueniat; solitis vestimentis indutus, aut pro cuiusque deuotione (nisi aliud Superiori

D ¶ Diligentia ad eos, qui ingredi volunt, magis cognoscendos adhibenda hæc est; vt compẽdio quodã Examinis, an aliquo ex primis impedimentis, vel etiam ex secũdarijs, quæ tertio capite attinguntur (cuiusmodi est bonæ ualetudinis, vel integritatis corporis defectus obligationes ciuiles, vel æs alienum) teneantur, intelligatur.

Conferet etiam, vt præter Examinatorem aliqui ex ijs, quos Superior designauerit, agant ac versentur cum eo, qui recipiendus sit; & intellecto etiam eius nomine, & eorum, quibus cognitus est, extra domum inquiri poterit cuiusmodi homo ille sit; si domi nulli fuerit satis notus.

Iuuabit etiam ad hoc ipsum, si frequenter ad confessionis sacramentum in Ecclesia nostra aliquandiu accesserit antequam Domum ingrediatur, & si adhuc de eo dubitaretur: non parum conferet, si in spiritualibus exercitijs constituatur; vt ea claritas de eo habeatur, quæ ad gloriam Dei Domini nostri requiritur.

E ¶ Iis,

Superiori videbitur) ingredi poterit, & in prædicta probationis Domo, seu in loco ad id destinato vt hospes constituet: ac postridie, quo modo eo in loco se gerere debeat, ei declarabitur; ac nominatim, ne uerbo, aut scripto (nisi Superiori aliqua de causa non leuis momenti aliud videretur) cum externis, uel domesticis agat, præterquam cũ ijs, qui ad id designati à superiore fuerint. Quod fit, vt liberius secum & cũ Deo perpendat vocationẽ suã, ac propositũ diuinæ ac summæ Maiestati in hac Societate seruiẽdi,

5 Elapsis duobus aut tribus diebus post ingressum in Domum probationis, examinari accuratius incipiat, prout in officio Examinatoris declaratur; & relinquatur ei scriptum Examen, ut solus id maturius cõsideret; postea eidẽ * ostendantur Diplomata Apostolica, ac Constitutiones, & Regulę in Societate ac domo, quam ingreditur, obseruandæ; & qui litteris operam dederunt, de singulis facultatibus, in quib9 versati sunt, singulas prælegant lectiones, & id coram eis, qui à Superiore ad eius talentum

E ¶ *Iis, qui litteras Apostolicas latinas nõ intelligerẽt, satis esset earum summã (vt etiã Cõstitutionum, et Regularum) declarare: Ex quibus ea pars ostendenda vnicuique intelligitur, quæ ei est obseruanda; ex qua summarium haberi potest, quod simul cum Examine vnicuique relinquatur; vt*

per otium illud magis consideret.

talentum in doctrina,& proponendi modo cognoscendum sunt constituti.

Eodem hoc tempore primæ probationis con 6
scientiã suã Superiori, vel ei, quem ipse delegauerit, aperiet(nisi id negotij cum Superioris cõsensu in aliud tempus differretur) & generaliter confitebitur (si nondum id fecisset) & illi quidem Confessario, qui à Superiore fuerit ad id destinatus. Et cum in libro ad id designato
scriptũ fuerit,& * manu eius subscriptum,' quidquid domum tulit, & quòd cõtentus sit ob seruare omnia ei proposita; postremo post reconciliationẽ accepto sanctissimo Eucharistię Sacramento, ingredietur in Domum communis habitationis; vbi cũ alijs versari,& in secunda probatione diutius exerceri solent Nouitij. F

*Quod dictum est de ijs, qui tunc primum ad Societatem admittuntur, bona ex parte cum illis obseruabitur,' qui à studijs, G 7
aut

F ¶ *Si scribere nesciunt, alius corã eis eorum nomine scribet.*

G ¶ *Præter dilationem admittendi ad primã probationẽ (qua vti cum ijs, qui alijs in locis Societatis fuerint, non eßet æquũ) reliqua fere omnia in eisdem locũ habent: licet quo magis noti sunt, & firmi; minus necesse sit diligentiam adhibere ad eos cognoscendos, et stabiliendos, qui ad probationẽ admittũtur.*

aut alijs locis Societatis, vbi diligenter examinati non fuerint, veniunt, Qui quidem non, vt Profeſſi, vel Coadiutores formati, in corpus Societatis admiſſi ſunt; vt quo maiori cum luce procedetur, eo quiſq; cõſtantior in ſua vocatione maneat; & ipſa etiã Societas melius diſcernat, an conueniat ad maiorem laudem, & gloriam Dei & Dñi noſtri illum apud ſe retinere.

SECVNDA PARS QVAE AD EOS DIMITTENDOS PERTINET, QVI ADmiſſi parum apti in probatione ad Societatem inuenirentur.

QVI DIMITTI POSSINT, & per quos. Cap. I.

1 VT AVTEM ad propoſitum huic Societati finem diuini obſequij, & auxilij animarũ conuenit cõſeruari, & numero augeri operarios idoneos ac vtiles ad hoc opus promouendũ; ita dimitti eos oportet, qui tales nõ fuerint inuẽti; & ſucceſſu tẽporis deprehendat̃, vel ꝙ hæc nõ ſit eorũ vocatio, vel qđ ad cõmune bonũ Societatis nõ conueniat, vt in ea maneant. Sed tamẽ vt nõ

faciles

faciles esse ad admittendum, ita neq; ad dimittendum, immo minus oportet: sed mature omnino & considerate in Domino procedendum est. Et quamuis caussas ad dimissionem dignas eo grauiores esse oportet, quo quis arctius Societatis corpori coniunctus est; * quantumlibet tamen quisque sit cōiunctus, in quibusdā casibus separari ab ea posset, ac deberet: ut sequenti capite uidebitur. A

2 Dimittendi facultas in primis ad uniuersam Societatem pertinet, quando in Congregationem generalem conueniret: Eadem erit penes Præpositum Generalem in omnibus, præterquàm siquid ad ipsius personam pertineret. Penes reliquos ex Societate tantum erit huius facultatis, quantum eis à capite collatum fuerit. * Præpositis

DECLARATIONES IN SECUNDAM PARTEM.

IN CAP. I.

Qui dimitti possint, &c.

A ¶ *LIcet omnes (ut in Constitutionibus dicitur) dimitti possint; alij tamen facilius, quàm alij, dimittentur. Qui in Domum primæ probationis admissi sunt, antequàm cum alijs versentur, si eo tempore appareret non esse ad societatem idoneos, facilius, quàm alij, possent dimitti.*

In proximo gradu illi sunt, qui in secunda probatione in Domibus, vel Collegijs nullis adhuc uotis ligati versantur, si experimento comperirietur, quòd ad maius Dei obsequiū

non

non foret, si in Societate manerent.

In tertio gradu illi sunt, qui votis quidem sponte sua se Deo obligauerunt, verum in Scholasticos approbatos, vel Coadiutores Societatis formatos, exacto iam tempore probationis solitæ, non sunt admißi.

In quarto, & qui grauiori consideratione & caussa indigeant, sunt Scholastici approbati.

In quinto gradu, vbi quidem maior erit difficultas, sunt Coadiutores formati tam Spirituales quàm temporales; si post vota sua publica, licet non solemnia, neceßario dimittendi viderentur.

In quibusdam casibus etiam Professi cuiuscunque gradus & dignitatis in Societate sint, dimitti poßent; si retineri sine detrimēto illius ac diuini obsequij non posse iudicaretur.

Præterea, quæ dicta sunt: quò magis alicui Societas deberet, quòd de ipsa benemeritus esset, vel quo pluribus Dei donis ad eandem in diuino obsequio iuuandam præditus esset, eò maiori cum difficultate esset dimittendus: vt contra cui minus deberet Societas, quique minus ad eandem iuuandam in diuino obsequio esset idoneus, facilius posset dimitti.

B * Præpositis tamen Prouincialibus amplam satis conferri expediet.

B ¶ Quamuis Præpositus Generalis in patentibus litteris ad Præpositos particulares mißis amplißimā eis facultatem impartiat, quo magis subditi eosdem venerētur, & humiliores ac submissiores se exhibeant: nihilominus tamen per secretas litteras hæc potestas contrahi (prout conuenire videbitur) & limitari poterit.

C ¶ Quod

C *Quod ad eos attinet, qui in prima probatione et secunda sunt, nec dum votis emissis; facultatem ad eos dimittendos habebit quicunque ad eosdē admittendos eam habuerit: si tamē circunstantiæ aliquæ non id impedirent; cuiusmodi esset, si in Domum aut Collegium, vbi manent, à Generali vel Prouinciali Præposito, vel ab aliquo, cuius habenda sit ratio, destinati fuissent, vel si de Societate ipsi tam benemeriti fuissent, vt eorum esset particularis ratio habenda. In his enim & similibus casibus dimitti aliquis per quemuis Præpositum non deberet; nisi caussæ admodum vrgentes & graues essent, ita, vt minime dubitaretur, Superiorum mentem huiusmodi futuram esse.*

pediet, ac * debita ꝓportione ēt Præpositis localibus, & Rectoribus, quibus videbitur esse conferenda; vt eo melius in toto Societatis corpore subordinatiō sanctæ Obediētiæ seruetur, quo clarius intelligent inferiores se à suis immediate Superioribus pendere, & quòd sibi conueniat plurimum immò necesse sit, in omnibus eis subesse propter Christum Dominum nostrum. C

DE

Qui iā votis se obstrinxerunt in Domibus aut Collegijs, & Scholastici prætereà biennio probationis exacto approbati, si dimittendi essent; Præpositus localis, nisi re communicata cum Prouinciali, id facere non deberet. Prouincialis autem pro modo facultatis à Generali acceptæ vel dimittere poterit, vel non poterit, quamuis Generalem non consuluerit.

Coadiutores

Coadiutores formati siue spirituales siue temporales, nisi consulto & approbante Generali, dimitti non debent, nisi in quibusdam remotissimis locis (vt in Indijs) huiusmodi facultatem Prouinciali communicari oporteret, vel Generalis extra ordinem alicui, cui tanquam sibi ipsi fideret, & propter caussas magni momenti eam communicasset.

Erga Professos minus etiam huiusmodi facultas inferioribus Præpositis est communicanda; nisi res ad Præpositum Generalem delata & graui consideratione expensa foret, ita, vt conuenire ad diuinum obsequium, & commune Societatis bonum huiusmodi hominem dimitti, videatur; vt si contumax vel incorrigibilis esset.

DE CAVSSIS, PROPTER quas dimitti aliquem conueniat.

Cap. II.

1 CAussas eas, quę ad aliquem dimittendum sufficiant, ponderare coram Domino debebit prudẽs charitas Superioris, qui huiusmodi facultatem habuerit; sed generatim loquendo, quatuor eorum genera fore videntur.

2 Primum, si in Domino iudicaretur, contra ipsius honorẽ & gloriã fore, quòd is in hac Societate maneret, qui videatur in quibusdã prauis affectibus aut uitijs, quę diuinam offendũt

Maiestatem,

IN CAPVT II.

DE CAVSIS dimißionis.

A ¶ *QVatenus defectus aliqui, qui contra diuinum honorem, & Societatis bonum esse dicuntur, debeant tolerari; cum id ex multis circunstantijs particularibus personarũ, temporum, & locorum pendeat: discreto zelo eorum, quibus ea cura commissa est, relinqui est necessarium: Qui eo impensius rem Domino commendabunt, & diligentius cum alijs, qui ad cognoscendam Dei voluntatem iuuare poßint, communicabunt; quo eis difficilius negotium, magisque dubium videbitur.*

B ¶ *Si ille, qui ingreditur, ipso in initio morbum aliquem vel dispositionem ad illum detexit, & ea conditione, vt periculum fieret sanitatis eius, admißus est: cum cerneretur non conualescere, nec labores Societatis ferre posse in*

Maiestatem, corrigi non posse; * quæ eo minus tolerari deberent, quo grauiora essent, & plus culpæ haberent; licet alijs nullum offendiculum (quod manifesta non essent) præberent. A

Alterum est, si existimaretur in Domino, aliquem retinere, contra Societatis bonum fore, quòd cum uniuersale sit, haud dubie bono particulari alicuius præferri ab eo debet, qui syncere diuinum obsequium quærit. Tale quid esset, * si in Probationum decursu aliqua impedimẽta, uel insignes defectus, quos antea in Examine tacuisset, detege- B

in posterum; dimitti, ac extra Domum, prout vera charitas dictauerit, iuuari poterit.

Si ingressus est sine vlla conditione, manifestata quidem infirma corporis habitudine, sed spe concepta, quod ad maiora aptus esset futurus, quàm esse experimento comperiatur; quamuis etiam dimitti possit; animaduertendo quod sanitate ad nostrum institutum necessaria careat magis erit considerandum, num dimitti debeat, nec ne. & multo magis, si, cùm sanus ingressus fuerit, in ministerio Societatis in ægritudinē incidit. Tunc enim, si ipsemet contentus non esset, iustū non foret, hac sola de causa à Societate dimitti.

Si in ingressu quis ægritudinem aliquam celasset; cum ea detegeretur, constat, liberius & iustius eum dimitti posse. An autem re vera sit dimittendus, nec ne, propterea quód alijs dotibus magni momenti ad diuinum obsequium polleat; prudentiæ Superioris relinquatur. Tantundem sit dictum, si deprehenderetur quòd in aliqua re alia, in Examine veritatem suppresisset. Quòd si aliquod ex quinque impedimentis dissimulaßet; tunc non est æquum vt in Societate maneat, iuxta id, quod in prima parte dictum est.

C tegerentur; vel si * experimento comperiretur, valde inutilē fore eum, & per quem præpediend a magis, quam adiuuanda esset Societas, propter eius insignē ad quæuis eius munera ineptitudinē: & multo magis dimitti oporteret, si damnum allaturus

C ¶ Si bonum testimonium nō referret ex probationibus, quæ extra domum fiunt; vel etiam domi; nec ea remedia, quæ charitas ante dimissionem solet adhibere

re, sufficerent: conducibilius est, eum dimittere, quàm in corpus Societatis homines, qui ad eius institutum non videtur conuenire, admittere.

D¶ Alijs offēdiculum præbere ille intelligitur, qui suo exēplo peccandi occasionem eis præbet, et quidem amplius, si verba adijceret suasoria, vt ad aliquid mali alliceret, præcipue ad instabilitatem in sua vocatione, vel ad discordiā; vel si quid contra Superiores, vel cōmune Societatis bonum moliretur. In quibus enim talia locum haberēt, rationi consentaneum non esset, vt ij in Societate manerent.

turus malo vitæ exemplo iudicaretur, ac præcipue si inquietū se ostēderet, & * verbis aut actibus D offendiculum alijs pręberet.* Hoc enim tolerare, charitatis nō esset, sed vitij cōtrarij in eo quidem, qui tenetur cōseruare quietem, & bonum statum Societatis sibi commissę.

Tertium, si iudicaretur, id fore contra Societatis, ac simul ipsius dimittendæ personæ bonū; quod ex parte corporis posset accidere, si tempore probationis in aliquo morbus, aut debilitas huiusmodi cerneretur, cū qua

Quando non tam propter rationem vel magnitudinem peccati, quàm ob remouēdum offendiculum, quod alijs præbuit, dimitti aliquem necesse esset; si alioqui aptus esset; expendet prudentia Superioris, an expediat facultatem ei dare, vt ad locum alium Societatis valde remotum, eandem non egrediēdo, proficiscatur.

IN

qua eum nō posse progredi in laboribus, quos noster procedēdi modus requirit ad Deo in eo seruiendum, videretur: ex parte rerum animi, quando, qui ad probationem admissus fuit, se cōponere ad vitā sub Obediētia & iuxta modū procedēdi Societatis ducendā nō posset; quòd nequeat, vel nolit proprium suum sensum aut iudiciū infringere; vel propter alia impedimēta, quæ à natura, vel à cōsuetudine promanarēt.

5 Quartum, si cerneretur id fore cōtra bonum aliorū, qui de Societate nō sunt; ut si detegeretur vinculū matrimonij, vel seruitutis legitimę, vel æs alienum magni momenti: quibus in rebus, dum initio examinaretur, veritatem subticuisset. Quęuis harum quatuor caussarū satis esse videtur, vt Deo gratius fore iudicemus, honeste dimitti eū, in quo locū habuerint, quàm imprudentē in eo retinēdo charitatē exercere.

DE MODO DIMITtendi. Cap. III.

IN CAPVT III.

1 CVM ijs, qui dimittendi erunt, A *obseruari eum modum conueniet, qui in conspectu Dei dimit-

DE modo dimittendi.

A ¶ Animaduertendum est, quòd Cōstitutiones de eo modo dimittendi loquūtur, cū palā id, ac propter caussas manifestas efficitur. Sed præter hos nōnulli occulte dimitti posūt; quādo caussæ (quæ plurima, &

mæ, & quidem ex illis aliquæ sine peccato eſſe poſſent) eſſent occultæ; &, ſi non dicerentur, in alijs aliquid perturbationis timeretur. Tunc enim conducibilius eſt aliquo prætextu (vt probationum) extra domum mitti, quàm ſi eorum dimiſſio publicaretur.

Ad hos hoc modo dimittendos ſatis erit, ſi Præpoſitus, qui ad id facultatẽ habuerit, re Domino commendata, et vnius, aut plurium audita ſententia (ſi iudicauerit in Domino cum eis rem eſſe conferendam) ſtatuat quod facto opus ſit, & exequatur.

Notandum eſt etiam, ea, quæ de modo dimittendi dicuntur, ijs magis conuenire, qui in probationibus verſantur; minus autem illis, qui in corpus Societatis cooptati ſunt; vt Scholaſtici approbati, & Coadiutores formati; ac multo minus Profeſſis, in quibus charitas & diſcretionis donũ à Spiritu ſancto datum docebit modum, qui in eis dimittendis tenẽdus ſit; ſi Deus permitteret, vt hoc facere eſſet neceſſariũ.

dimittenti, dimiſso, & alijs domeſticis, & externis magis ſatisfaciat. Quod attinet ad dimittẽtem ob cauſſas ſuperiùs dictas tria obſeruentur.

Primum eſt, vt oret ipſe Dominum, & domi orari ea intentione curet (quãuis quis ſit pro quo oratur non intelligatur) vt docere Dominus noſter dignetur ea in re, de qua agitur, ſuã ſanctiſsimam voluntatem. 2

Alterum, vt id cõferat cum aliquibus, ſeu aliquo ex domeſticis, qui ad hoc negotium aptio- 3

res

rés ei videantur; & audiat, quid illi sentiant.

4 Tertium, vt omnẽ exuendo affectum, & maiori Dei gloria præ oculis constituta, ac communis boni, tum etiam (quoadeius fieri poterit) particularis ratione habita; expẽdat hinc inde caussas, & statuat, an dimittere debeat, nec ne.

5 Quod ad dimissũ attinet, tria itidem obseruẽtur: primum exterius; vt recedat ex domo, quantum fieri possit, sine dedecore vel

B ignominia, ac* secũ oĩa sua ferat.

6 Alterum interius; vt eum dimittere Superior curet, conseruata, quantum fieri potest, charitate ac beneuolentia erga domum, & quanta cum consolatione in Domino fieri poterit.

7 Tertium; vt circa statũ vitæ studeat eum dirigere vt aliquã cõuenientem viã seruiendi Deo ineat, vel in religione, vel extra eã; prout diuinæ voluntati conuenientius fore videbitur. Demum consilio & oratione, & siquid aliud charitas dederit, iuuare curet.

B¶ *Ea, quæ ipsius esse constet, difficile non est statuere, vt secũ ferat. Verum in ijs, quæ uel expẽdisset, vel dedisset Societati, vel alioqui, si accidisset, vt ficto animo in Domo vel Collegio ipsius habitasset, prudentiæ Superioris dimittentis relinquetur; vt habita ratione tum æquitatis, tum ædificationis, statuat, num illi aliquid amplius, quàm quod inuenitur de rebus ipsius, dari debeat, nec ne, et si*

Vt ſatisfiat alijs domeſticis, & externis, tria 8
etiam obſeruentur.

ſi amplius, quãtũ.

C¶ *Reddere rationem cauſſarũ, propter quas, aliquis dimittitur, vel non reddere in communi, vel in particulari; magis, vel minus cõueniet: prout is, qui dimittitur, in maiori vel minori exiſtimatione, & magis aut minus domi et foris charus fuerit.*

Primum eſt, vt quantũ fieri poterit curetur, nequid perturbationis in alicuius animo ꝓpter dimiſſionem maneat, * ratione C
reddita, quantum ſatis erit, quibus reddi opus ſit: abſtinendo, quantum fieri poterit, à defectibus, qui publici non fuerint, declarandis; quãuis in eo, q dimittitur, nõnulli deprehẽſi fuiſſent.

Alterum, ne male affecti ma- 9
neant erga dimiſſum, & quantũ fieri poſſit, ne de eo male ſentiant; ſed potius eius vicem doleant, & in Chriſto eum diligant, ac diuinæ Maieſtati in ſuis orationibus, vt eum dirigere, & ei miſericordiam impendere dignetur, commendent.

Tertium, vt detur opera, vt eius exemplo iu- 10
uentur, ſi qui minori cum ædificatione, quàm par eſſet, domi verſantur; & timeant, ne ſibi tantundem accidat, ſi nollent proficere. Et externi itidem, quibus id innotuerit, ædificationem accipiant, quòd domi non toleretur id, quod tolerari ad Dei gloriam non debet.

QVO-

QVOMODO SE GERAT Societas cum ijs, qui sua spōte recederent, vel quos ipsa dimitteret.

Cap. IIII.

1 QVI dimittuntur, vel iniussi discedunt, si ad alium locū
A Societatis se conferant, * vidētur nobis in Domino admittendi non esse, nisi prius qui dimisit, vel qui loco præest, vnde discessit, vel Præpositus Generalis, aut qui eius vices gerit, admonitus suum præstiterit assensum; ne defectus cognitionis rerum, aut personarum, alicuius erroris in Dei offensam caussa sit.

2 Communicationem autem facultatum, aut gratiarum; quæ ijs vt Societatis membris concessæ fuerant, simul atque mēbra esse desierint, constat cessare.

IN CAPVT IIII.

QVOMODO se habeat Societas cum ijs, qui sponte recedunt, vel ab ea dimittuntur.

A ¶ *QVam quis in genere dicatur, eū qui sponte sua, vel dimissus recessit, in aliam domum admitti, nisi cōsulto prius Præposito, in cuius domo uel Collegio fuit, et eius expectato respōso, non debere: nihilominus tamē prudētiæ Præpositi domus, ad quam rediyt, relinquetur; vt consideret, an tāquam hospes sit admittendus, vel non; donec responsum accipiat à Superiore, cuius voluntatem exequi debet.*

Declaretur ijs, qui dimittũtur, quòd abſoluti maneãt à votis ſimplicibus, ſi ea iuxta formulã Societati cõſuetã(quæ in quinta Parte videbiť) emiſerint; qđq; nulla alia diſpẽſatiõe indigeãt. 3

Ad eos reducendos, qui ſine licentia recederent, ſi prius parum idonei ad Societatẽ habebantur, nulla diligentia opus erit; ſed potius dirigantur ad aliud inſtitutum, vbi Deo ſeruire poſſint, relaxato illis voto, vt omnes ſcrupuli eis eximantur. 4

Si huiuſmodi eſsent, vt Deo gratũ fore videretur eos non ſic relinquere, præcipue, ſi ex aliqua vehemẽti tẽtatione, aut ab alijs decepti egreſſi videantur, *diligẽtia adhiberi ad eos reducendos poterit; & priuilegijs ad negotium huiuſmodi conceſſis à ſede Apoſtolica, quãtum Superiori in Domino videbitur, vti licebit. Et cum aliquis horum ſic reductus eſset, * relinquetur prudentiæ eiuſdem Superioris; vt videat, num ſatisfactione 5 B C

B¶ *Qui à Societate diſcedunt, quamuis ad eam idonei uideantur, ſi aliã religionẽ ingreſſi, et eiuſdem habitu induti fuiſſent: nec litigandũ eſſe Societati, nec procurandum videtur, vt eos reducat. Si habitum religionis nõ induiſsent, poterit ea diligentia adhiberi quam ordinata & prudens charitas dictauerit, ad eos reducendos ad illum locum, vbi in Domino iudicatur, quòd Deo ſeruient.*

C¶ *Quod ad ſatisfactionem attinet eorum, qui ſpontę*

ſua

ctione aliqua opus sit, & quanta; an melius censeat, omnino in spiritu mansuetudinis procedere; qua in re & eius, qui reductus est, bonū, & ædificatio domesticorum spectanda est.

6 Siquis sponte sua ad Collegiū, vel domum, vnde sine facultate recesserat, rediret, & alioqui idoneus ad Deo seruiendū in ea iudicaretur; considerandū
D erit, * an veram perseuerandi voluntatē afferat, & an sit paratus ad quamuis satisfactionē & probationē: quòd si secus esset, ut qui verę pœnitentię signa nō ostendit, admitti nō merebitur.

7 Si, qui fuit merito dimissus, ad eandē domum, vnde dimissus est, rediret, ad quāuis satisfactionē paratus; Si adhuc eædē rationes

sua redeunt, & admittuntur, vel qui reducti redeunt; cum eius satisfactionis scopus sit aliorum ædificatio, & eiusdem, qui redijt, profectus; ex circunstantijs personarum, temporis, & locorum, num fieri debeat, nec ne, & si fieri debet, quanta ea futura sit, iudicabitur: & hæc omnia prudentiæ Superioris, in cuius domū vel Collegium ingreditur, committi oportet.

D ¶ Cum de illorum, qui sponte sua redeunt, constantia dubitaretur; in aliquo xenodochio, vel alijs probationibus possent constitui; vbi pauperibus Christi ex ipsius amore aliquandiu inseruiendo, suæ stabilitatis & constantiæ specimen præbeant; quod & ad expurgandā præteritæ leuitatis culpam pars quædam satisfactionis esset.

rationes,propter quas fuit dimiſsus,manerent; perſpicuum eſt,non eſſe admittendum:Si non manerent,& qui dimiſit,iudicaret Deo gratum fore,vt denuo reciperetur in eandem,vel aliam domum;admoneat Generalem, vel Prouincialem Præpoſitum ; & quod ab eo præſcriptum fuerit, exequatur.

Siue receſserit ſponte ſua , ſiue dimiſsus qui 8
redit;ſi admittitur, denuo examinari debet, & generalem confeſſionem facere ipſo in ingreſſu ab vltima,quam fecit, inchoando; & alijs probationibus & experimentis exercebitur: prout Superiori,habita ſemper ratione ędificationis vniuerſalis & particularis, ad gloriam Dei videbitur.

TERTIA

TERTIA PARS, DE IIS CONSERVANDIS & promouendis, qui in probatione manent.

DE CONSERVATIONE in ijs, quæ ad animam & profectum in virtutibus pertinent.

Cap. I.

T IN ijs admittendis, quos ad nostrum Institutum vocat Deus talẽtum ad id conueniens concedendo; & in dimittendis illis, qui cum eo careant, se à diuina sapientia non esse vocatos ostendunt; consideranda sunt, quę superius attigimus: ita in eis conseruãdis in sua vocatiõe q retinẽtur, & ꝓbãtur in domibus & Collegiis, & in eisdem iuuandis, vt sic proficiãt in via Dei spiritu & virtutibꝰ, vt sanitatis & viriũ corporis, quę ad laborãdũ in vinea Dñi necessarię sunt, ratio habeat; cõsideratione ac ꝓuidẽtia debita opꝰ est: & ita agetur primo loco qdẽ de ijs, quę ad animã; secundo de ijs, quę ad corpus ꝑtinẽt.

2 Quod ad animam attinet, cũ tanti referat, eos, qui in ꝓbationibus uersantur, ab omnibus imperfectionibus & qbusuis impedimentis maio-

DECLARA-tiones in Tertiã Partem.

IN CAPVT I.

DE cõseruatione in ijs, quæ ad animam pertinent.

ris spiritualis profectus remouere; multum ad id confert; * omnem cõmunicationem per verba & scripta vt abijciant cũ ijs, qui in proposito sibi instituto intepescẽdi caussa esse possent, & vt in via spirituali incedẽdo * cũ ijs dũtaxat personis, & ijs de rebus agãt, quę iuuent in diuino obsequio ad id consequẽdũ quod in ingressu Societatis sibi vt scopũ præfigebant. A

B

Eadẽ de causa egredi domo non

A¶ *SI in aliquo loco solicitatur uel perturbatur aliquis ab hominibus, qui in via spiritus non bene procedunt; videat Superior, num eundem in alium locum transmitti expediat, vbi diuino obsequio commodius insistat. Et tunc Superior ad quem mittitur, certior fieri debet de rebus ipsius, quantum sit satis ad eum magis iuuandum, & alios, quibus præest.*

B¶ *Si aliquando permittendum videretur, vt consanguineos vel amicos, quos, cum esset in seculo, habebat, alloqueretur, coram aliquo à superiore designato id fiat, et breuiter, nisi particulares ob caussas is, qui supremam curam habet, aliud statueret. Sic etiam, si aliquis ex ijs qui domi sunt, cuiquam scriberet, non nisi obtenta facultate, litteris ei ostensis, quem Superior destinauerit, id faciet. Si ad eundem litteræ mitterentur, ei primo reddentur, qui à Superiore fuerit constitutus;*

stitutus; qui eas lectas reddet, aut non reddet illi, ad quem sunt destinatæ; prout in Domino expedire ad maius ipsius bonum, & Dei gloriam existimabit.

C non debent, nisi * quando, & cum quo socio Superiori visum fuerit.' Nec domi hi cum illis pro suo arbitratu D colloquantur, * sed cum ijs tantum, qui à Superiore præscripti fuerint;' quorum exemplo

C ¶ *Considerabit Superior, num aliqui, quibus confidendum uideatur, soli mitti possint; & siqua etiã quibusdam facultas generalis dari debeat, vel non, sed sigillatim eam peti, quandocunque domum egrediuntur, oporteat.*

D ¶ *Vt plurimum Nouitios inter se conuersari non conuenit; sed silentium inuicem obseruare, nisi in rebus, in quibus loqui necesse sit. Agent vero potius cum maturis, ac prudẽtibus, qui scilicet à Superiore cuique fuerint designati. Sic etiam, si duo in eodem cubiculo lectulos suos habent, alter eorum huiusmodi sit, vt minime dubitetur, quòd alter eius societate proficiat; & eandem ob caussã inter cubicula, quæ seorsum vnicuiq; iuniorum assignantur, par est, aliquos ex antiquioribus intermisceri.*

Sine facultate autem à Superiore accepta ordinarie vnus cubiculum alterius non ingredietur; &, si cum ea facultate ingressus fuerit, ostium semper apertum maneat, quandiu cum alio ibidem fuerit; vt et Superior, & officiales ad id destinati, quandocunque eis visum fuerit conuenire, ingredi possint.

E ¶ *Simile*

plo & ſpiritualibus colloquijs ædificationem accipiāt, nō aūt offenſionē, & proficiāt in Dño.

4 Oēs diligentiſſime curēt portas ſenſuū ſuorū (oculorū pręcipue, auriū, & lingue) ab omni inordinatione cuſtodire, ac ſe in pace & vera humilitate interna cōſeruare, & eā in ſilentio, cū id obſeruandum eſt; cū autē loquēdū, in circūſpectione & ędificatione verborū, & modeſtia vultus, ac maturitate inceſsus motuūq; oīum ſine vllo impatiētiæ aut ſuperbiæ ſigno exhibere; in oībus ꝓcurādo atq; optādo potiores partes alijs deferre, oēs in animo ſuo tanquā ſibi ſuperiores ducendo, & exterius honorē ac reuerentiā, quam exigit cuiuſq; ſtatus, cū ſimplicitate & moderatione religioſa exibendo: atq; ita fiat, vt ſe mutuo cōſiderantes, in deuotione creſcāt, Deūq; Dñm nřum laudent, quē quiſque in alio, vt in illius imagine, agnoſcere ſtudeat.

5 In refectione corporis curandū eſt, vt temperātia, modeſtia, & decentia interius & exterius in oībus obſeruetur. Præmittatur benedictio, & ſequatur actio gratiarum, quas oēs agere debent cū ea, qua par eſt, deuotione & reuerētia. Et dum corpus edendo reficitur; ſua ēt animę refectio prębeaī libro aliquo pio potius, quàm difficili, quem capere, & à quo oēs iuuari poſſint; legendo: vel id tēporis aliquis, cui à Superiore

E riore id iniungetur; concionabitur; vel * aliquid simile ad Dei gloriam fiet.

6 Omnes quandiu corpore bene valent, in spiritualibus vel exterioribus rebus habeant in quo occupentur. Et, qui officium vel ministerium aliquod certum habent, vt de auxilio prouidendū est eis, si sit necessarium; ita cum vacant, alijs rebus occupari deberent; ne otium malorum omnium origo, quoad eius fieri possit, domi nostrę locum habeat.

7 Vt experiri incipiāt sanctę Paupertatis virtutem, doceantur omnes, quòd nulla re tanquam propria uti debeant: quamuis necesse non sit probationis tempore * possessione bonorum suorum se abdicare; nisi id Superior post elapsum primum annum iuberet, iudicans in huiusmodi bonis tentationum occasionem & minus proficiēdi in spiritu habere aliquem, ut qui illis adhęreat aliquo immoderato amore uel

E ¶ Simile quid erit, litteras, quæ ad ædificationem faciunt, legere; & siqua alia exercitatio aliquando conuenire videretur.

F ¶ Possessione bonorum suorum se abdicare, tam de proprijs bonis intelligēdum est, quæ habet penes se vel alios, quàm de iure vel actione, quæ ei competit ad bona, quæ sperat; siue secularia illa, siue ecclesiastica sint. Quando hoc fieri debeat, Præpositi Generalis, vel eius, cui ille facultatem communicauerit, arbitrio relinquetur.

vel confidentia; & * tunc qui se exuit bonis suis, sequatur Christi cõsilia: pro sua tamē deuotione ad hoc potiꝰ, quàm ad illud opꝰ dispensare bona sua, uel eorum partem poterit; prout in Domino intellexerit ad diuinū beneplacitum magis conuenire; ut in Examine dictum est. G

8 Intelligant etiam quòd mutuo dare, uel accipere, uel dispensare quidquam de ijs, quæ domi sunt, minime possunt, nisi Superior conscius consensum præstiterit.

9 Qui in ingressu ipso, uel post ingressum ad Obedientiam motus sua deuotione, uellet bona sua vel eorum partem in Societatis subsidium dispēsare; * haud dubie opus faceret maioris perfectionis. H

G ¶ *Ante ingressū quiuis de bonis suis tēporalibus pro suo arbitratu statuere potest. sed postquā ingressus est, tā de ecclesiasticis, quā de secularibꝰ disponat oportet ita, ut decet virū spiritualis vitæ sectatorē. Ideoque, cū existimaret in consanguineos ea esse dispensanda, cōmittere id debet iudicio vnius, vel duorum, vel trium virorum, qui & doctrina, & pietate commendentur; & eidem acquiescere, & quod illi sentient perfectius, & Deo ac Domino nostro gratius esse, habita omnium circunstantiarum ratione (vt in Examine, pagina decimanona, fusius dicitur) exequi debet.*

H ¶ *Rectores, vel Præpositi locales, vel Prouinciales, vel quicunque alij, cum quibus aget qui sic habet in animo*

sua

fectionis, alienationis, & abnegationis vniuersi amoris proprij non descendendo tenero quodã affectu ad particularia loca, nec iuxta illũ sua bona huic potius, quàm illi applicãdo: quin potius exoptãdo maius & uniuersalius bonum Societatis (quæ tota ad maiorem Dei gloriam, ac vniuersale bonũ, & vtilitatem animarum instituta est) hoc iudicium ei relinquat, qui eius uniuersæ curã habet, num applicari huic loco potius, quàm illi in eadem Prouincia debeat: quandoquidem ille melius, quàm quisquã alius intelligere potest, quid cõueniat, & quid maxime vrgeat in omnibus eius locis, ratione habita Regum, Principum, ac aliorum potentatuum; ne eis caussa vlla offensionis detur; sed ad maiorem ædificationem omniũ & spiritualem vtilitatẽ animarũ, & gloriam Dei omnia cedant.

sua bona dispensare, ut in cæteris rebus, ita & in hac quod perfectius est, quodq; maioris meriti in diuino conspectu, ei repræsentare debent. Nihilominus, si in eo propensio animi ad locũ vnũ potius, quàm ad alium (quamuis imperfectum id sit) cerneretur; etiam si iudicio Superioris suum submittere uelit: certiorem tamẽ reddere Præpositum Generalem poterunt, uel eum, qui eius gerit vices, an sit aliquid huiusmodi imperfectionis tolerandum; sperando quod ea cessabit aliquando; suppleбitq; diuina bonitas quod ad suam maiorem gloriam &

maiorem

maiorē ipsius perfectionē deesse cernit. Doceãtur qũo ab illusionib⁹ 10
Demonis in suis spiritualibus exercitationib⁹ caueant,& qũo se cõtra oẽs tentationes tueãtur: simul rationes sciãt quæ adhiberi possint ut eas superẽt;& ad ueras solidasq; uirtutes cõsequendas insistãt,siue plures adsint uisitationes spirituales, siue pauciores: curent uero sẽper in uia diuini seruitij ꝑgressũ facere.

Vtantur quotidie conscientię suæ examinatione consueta,& octauo quoque die saltem ad Confessionis & Communionis sacramenta accedant; nisi aliqua de caussa aliud Superiori uideretur: & unus omnium sit Confessarius ab eodem Superiore constitutus: *quòd si fieri nõ poterit, quisq; certe suum stabilem habeat Cõfessarium,cui ipsius conscientia prorsus aperta sit. Qui quidem Confessarius non ignoret, quos casus sibi Superior reseruat. Illi autem reseruabuntur, quos ab eo cognosci necessariũ uidebit, aut ualde cõueniens; quo meli⁹ & remedium adhibere possit, & suæ curę commissos præseruare ab omnibus quæ nocitura sunt. 11 I

I ¶ *Conuenienter non posset fieri propter multitudinem, vel quòd aliquis ab alio Confeßario magis, quàm ab ordinario iuuari posse videretur propter caussas, quæ possent accidere; quas considerabit Superior, & quod in Domino iudicauerit conuenire, prouidebit.*

Perutile

12 Perutile erit, esse domi aliquē K *virum fidelem & in rebus spiritualibus sufficienter versatum, qui instruat eos ac doceat, quomodo & interius, & exterius sese habere debeant, & ad id eos hortetur, & in memoriam redigat, & amanter admoneat: quem omnes qui in probatione sunt diligant, ad quem in suis tentationibus confugiant, cui confidenter sua omnia detegant, & à quo consolationem & auxilium in omnibus sperent in Domino: & admoneantur, quòd nullam debeant celare tētationē, quam huic, uel Confessario, vel Superiori, non aperiant; immo vero totam animam suam illis integre manifestam esse, pergratum habeant: nec solum defectus aperiant, sed etiā pœnitentias, vel mortificationes, & deuotiones, ac virtutes omnes, voluntate pura optantes ab illis dirigi, sicubi à rectitudine deflecterent, nolentes suo proprio sensu duci; nisi cōueniat cum iudicio illorum, quos Christi Domini nostri loco habent.

K ¶ *Hic erit Magister Nouitiorum, uel quem Superior ad hoc munus vt aptiorem constituet.*

13 Anteuertere oportet tētationes, adhibitis earū cōtrarijs: vt cū qs animaduertitur ad supbiā esse propēsus, exerceri is debet in reb⁹ abiectioribus, quæ ad humiliandū ipsū vtiles futuræ videant: & sic de alijs prauis animæ ꝓpēsionib⁹.

D Præ

Pręterea honestatis & decen- 14
tiæ ratione cõuenit, * fœminas L
nõ ingredi domos nostras, nec
Collegia, sed tãtum ecclesias:
& arma nulla nec * instrumẽta M
rerum vanarum domi haberi;
sed tantum ea, quæ faciunt ad
finem illũ diuini seruitij & lau-
dis, quem sibi præfixit Societas.

*In correctionibus & pœnitẽ- N
tijs iniungendis qui modus te- 15
neri debeat prudenti charitati
Superioris, & eorum, quos sibi
substituerit, relinquetur; qui in
eis rationem habebũt disposi-
tionis psonarũ, & ædificationis
vniuersalis & particularis earũ
ad gloriã Dei. Pœnitentias vero
humĩdi prõpta volũtate quisq;
admittere deberet cũ vero emẽ-
dationis & spiritualis profectus
desiderio; etiã si propter defectũ
non culpabilẽ iniungerentur.

Syndicus domi constituatur: 16
cuius erit officiũ, obseruare in
oĩbus quod ad honestatẽ & de-
centiam externã pertinet, eccle-
siam &

L ¶ *Vt fœminæ nõ ingrediantur domos, nec Collegia Societatis, fere sẽper debet obseruari. Sed si illæ eximia charitate, vel auctoritate simul cũ charitate essent conspicuæ; prudentia Superioris iustas ob caussas, vt illæ (si id optarent) videndi gratia ingrederẽtur, posset dispensare.*

M ¶ *Cuiusmodi essent instrumenta ad ludendum, vel ad rem musicam, libri etiã profani, & alia id genus.*

N ¶ *In correctionibus (licet prudẽtia rebus particularibus adhibita hũc ordinẽ mutare possit) est aduertendũ, quòd primo in cha-*

ri

ſiā & domū pluſtrando, & ſiquid nō conueniat adnotādo; & Superiori referendo, vel eundem, qui errat, cōmoneſaciendo, ſi id facultatis ei, vt vtilius inDño ſuo fungatur officio, tribuetur.

17 Curēt omnes ex morbis corporis, fructum capere nō ſolum ſibi ſed etiā ad aliorū ędificationem, non impatientes aut moroſos ſe exibendo, ſed potius patientiam magnā habendo, & præſeferēdo, ac obedientiā Medico, & infirmorum prȩfecto præſtando, verbis pijs & ædificationem facientib⁹ vtendo, quæ oſtendant ægritudinem acceptari vt donū de manu Creatoris ac Domini noſtri; quādoquidem nō minus donum eſt quàm ſanitas.

ritate ac dulcedine, qui peccāt, ſunt admonēdi; ſecūdo in charitate quidē, ſed eo tamen modo, vt eis confuſio et rubor inijciatur; tertio amori, ea, quæ timorem incutiant, adijcientur. De publicis autem defectibus publica debet eſſe pœnitentia, ijs tantum, quæ ad omnium ædificationē faciunt, declaratis.

18 Idem ſapiamus, idē, quoad eius fieri poſſit, dicamus omnes, iuxta Apoſtolū.

O *Doctrinę igitur differētes nō admittātur, nec verbo in cōcionib⁹ vel lectionib⁹ publicis, nec ſcriptis libris (qui quidem ædi nō poterūt in lucē ſine appro-

O¶ *Nouæ opiniones admittendæ non ſunt; & ſiquis aliquid ſentiret, quod diſcreparet ab eo quód Eccleſia*

sia et eius Doctores cōmuniter sentiūt suū sensū definitiōi ipsius Societatis debet subycere, vt in Examine declaratū est.

In opinionibus ēt, in quibus catholici Doctores variāt inter se, uel contrarij sūt, ut cōformitas ēt in Societate sit, curādū est.

P¶ *Ferēda nō est inter ullos domesticorū perturbatio, vel ira mutua; et si aliquid huiusmodi accideret, curetur, vt statim cū satisfactione debita in gratiam inuicem redeāt.*

batione atq; cōsēsu Præpositi Ge-
neralis; qui eorū examinationem
saltē trib⁹ cōmittat, sana doctrina
& claro iudicio in ea facultate pre-
ditis). Immo & iudiciorū de reb⁹ 1
agēdis diuersitas, quæ mater esse
solet discordię, & inimica vnionis
voluntatū, quātū fieri pōt, euitari
debet: vnio vero & conformitas
mutua diligētissime curāda est;
nec, quæ ei aduersantur, permit- P
tenda: quo iūcti inuicem fraternę
charitatis vinculo melius & effi-
cacius possint se diuino obseqo,
& auxilio proximorū impendere.
Quia ad progressū in virtutibus 15
faciendū multū cōfert antiquio-
rū exemplum, quo reliq ad eorū
imitationē animētur; qui præest 1
aliis (si aliter peculiares ob causas nō iudicare-
tur cōuenire) & oēs alij Sacerdotes, q ei videbūt,
aliquādo intra annū officiū, vel officia eorū, q
inseruiūt domi, ad tēp⁹ aliqđ obibūt; quo alijs
gratius reddatur huiusmodi ministeriū, in quo
ad maius Dei seruitiū & gloriā sunt cōstituti.

Expli-

20 Explicetur aliquot dieb' in singulis hebdomadibus Doctrina Christiana, ac Q *modus bene & cum fructu confitendi, communicandi, missam audiendi, & in eadem ministrandi, orandi itidem, meditandi, & legendi pro captu vniuscuiusq; tradatur; cureturq; non solū vt addiscant quæ conueniunt, sed etiā vt memoria teneāt, & exerceant quæ didicerint; omnesq; suum tempus rebus spiritualibus impendant, & deuotioni quęrendæ pro mensura gratiæ Dei ipsis communicatæ insistāt: R ad quod* conferet aliqua exercitia spiritualia illis, qui nondum se exercuerunt in eis, vel omnia tradere; prout vnicuique conuenire in Domino iudicabitur.

Conuenit

Q ¶ Præter modum bene confitendi, tempus etiam eis designetur, intra quod si ad confessionem non accederent, subtrahatur eis cibus corporis, donec cibum spiritus sumant. Qui autem alij, quàm suo Cōfessario designato confiteretur, debet postmodum (quātum recordari poterit) eidē suo Cōfessario totam suā cōsciētiā aperire, ut, nihil ignorādo, quod ad eā pertineat, melius in Domino possit eūdem iuuare.

R ¶ Cum ijs, qui ex se exercitiorum spiritualium intelligentiam habent, & in ipsis facile progrediuntur, ac methodum in eisdem bene procedendi habent, vel qui alijs occupationibus distinentur, poterūt omnino, vel certe ex parte, Superiores in communibus huiusmodi regulis dispensare.

Quosdam, qui quamuis ad spiritualia exercitia apti sint, nondum tamen ea sunt experti, operæpretium erit aliquando iuuare, ad particulares considerationes descendendo, quæ ad timorem & amorem Dei, ac virtutum, & ad executionem earum, prout ratio conuenire docuerit, incitent.

Eis, qui ad huiusmodi exercitationes apti non esse viderentur, qualis ex Coadiutoribus temporalibus aliquis esse posset, proponi debent ea, quæ ipsorum captui conueniant, & quibus ad seruitiũ Dei ac Domini nostri illi iuuentur.

S ¶ *Qui domi concionãtur, re prehẽsionẽ alicuius ex fratribus domesticis, vel ipsius Societatis non attingant. Idem caueant qui in ecclesiis cõcionantur; nisi prius Superiorem ea de re consuluerint; quãuis possit vnusquisque & se, et fratres suos simul ad progreßũ ĩ maiori obsequio Dei (quod po-*

Conuenit oẽs exerceri (si aliquem Superior nõ eximeret) * in cõcionibus domesticis: vt, præterquàm 21 ꝙ vtiliter in hoc expẽdetur aliqua S hora à prãdio, animẽtur & aliquẽ vsum cõparent (quod ad vocem & modum attinet & ad reliqua) & vt specimen etiam eius talenti, quod in hoc genere Dñs eis cõmunicat, præbeant; & vt suos bonos conceptus ad suam & proximorũ ædificationem exprimant, de iis crebro tractãtes, quæ ad sui abnegationẽ & in virtutibus profectũ, & omnimodã perfectionem attinent; ad ea se inuicem exhortando, & præcipue ad unionem & charitatem fraternam.

cipue

12 Magnopere cõferet, deuote, quoad fieri poterit, ea munera obire in quibus magis exercetur humilitas & charitas. Et in uniuersum T loquendo, quanto aliquis se * arctius Deo adstrinxerit, & liberaliorẽ erga summã Maiestatem se præstiterit; tãto eũ in se liberaliorẽ etiã experiet; & ipse indies magis idoneus erit ad gratias & dona spiritualia vberiora recipiẽda.

13 Expedit in primis ad profectũ, & valde necessariũ est, vt omnes perfectæ Obedientiæ se dedãt, Superiorem (quicunq; ille sit) loco Christi Dñi nostri agnoscẽtes, & interna reuerentia & amore eũ prosequẽtes: nec solũ in executione externa eorum, quæ iniungit, integre, prõpte, fortiter, & cũ humilitate debita, sine excusationibus, & obmurmurationib⁹ obediant,

ti⁹ in domesticis, quàm in publicis in ecclesia cõcionibus conuenit) excitare.

T ¶ *Coniũgi magis cũ Deo, ac liberalem se in eũ exhibere, est se totum immobiliter diuino seruitio mancipare; quod illorũ est, qui votis emissis Deo se dedicant. Quãuis autẽ id multum iuuet ad vberiorẽ gratiã accipiendam; nemini tamẽ praecipiendũ est, vt id agat, nec primo biẽnio quisquã vllo modo ad id cõpellatur. Quod si sponte ex sua deuotione ad vota sua ante biennium exactum emittenda mouerentur; nec in manibus cuiusquam ea admitti, nec solemnitas adhiberi debet: sed quisque in secreto animi sui id offerat Deo ac Domino nostro. At cũ id sint facturi*

conuenit, vt formulam, quæ consueuit in votis simplicibus obseruari, petant, & scriptum habeant quod Deo promiserunt, ad suam memoriam confirmandam.

V ¶ *Conferet, vt Superiores aliquãdo occasionẽ præbeant ijs, qui probantur, exercendi obedientiæ & paupertatis uirtutẽ, eosdẽ tẽtãdo ad maiorem ipsorũ vtilitatẽ spiritualem eo modo, quo Dominus Abrahã tẽtauit; vt et specimẽ virtutis suæ præbeant, et in eadem crescant. In eo tamen, quoadeius fieri possit, mensura et proportio iuxta uniuscuiusq; vires, vt discretio dictabit, obseruetur.*

diãt, licet* difficilia & secũdũ sensualitatẽ repugnãtia iubeat; verũ ẽt conentur interius resignationẽ & verã abnegationẽ propriæ volũtatis & iudicij habere; voluntatẽ ac iudiciũ suum cũ eo, quod Superior vult & sentit, in oĩbus rebus (vbi peccatũ nõ cerneretur) oĩno cõformãtes, ꝓposita sibi volũtate ac iudicio Superioris ꝓ regula suæ volũtatis & iudicij; quo exactius cõformẽtur primæ ac sũmæ regulæ oĩs bonæ volũtatis & iudicij, quæ est æterna bonitas & sapientia. V

Et vt magis in Obedientiæ virtute se exerceant, cõuenit, atq; etiã valde necessarium est, vt non solũ Superiori Societatis vel domus, sed etiã subordinatis officialibus, qui ex illo auctoritatem accepe-runt, in ijs omnibus, in quibus, super ipsos potestatem habent, obediãt; & assuescãt non intueri, quis 14

illc

X ¶ *Quamuis*

ille ſit,cui obediũt,ſed poti⁹quis ille, ꝓpter quē & cui in oībus obediunt, qui eſt Chriſtus Dñs.
15 Diligant oēs Paupertatem,vt matrem, & iuxta menſuram ſanctæ diſcretionis ſuis temporibus ei⁹ effectus aliquos experiãtur;&,vt inExamine dictũ eſt, parati ſint poſt primum annũ exactũ ad tēporalia bona diſtribuenda, quandocũq; à Superiore iniunctum id fuerit;& ea ratione ſeruata quę ipſis in Examine ꝓpoſita fuit. fol. decimonono
16 Oēs rectam habere intentionem ſtudeant nō ſolum circa vitæ ſuæ ſtatum,verum etiam circa res oēs particulares., id ſemper in eis ſyncere ſpectantes, vt ſeruiant & placeant diuinæ bonitati ꝓpter ſeipſam & ꝓpter charitatē,& eximia beneficia, quib⁹ præuenit nos;potius quàm ob timorē pœnarũ, vel ſpem præmiorum (quãuis hinc etiã iuuari debeant) & crebro admoneantur vt in oībus quærant Deum exuentes ſe,quãtum fieri poteſt,amore oīum creaturarũ;vt affectũ vniuerſum in ipſarũ Creatorem cōferant, eum in oībus creaturis amãdo, & omnes in eo iuxta ſanctiſſimã ac diuinam ipſius voluntatē.
17 Studium,in quod incũbent qui in domibus Societatis probantur, id eſse debet quod eos magis ad ſuperius dictam abnegationem ſui, & in virtutibus ac deuotione profectũ iuuabit

*Stu-

X ¶ *Quamuis in genere loquendo, studia litterarum in domibus Societatis nõ teneantur; quicunque tamẽ prædicationi, et confessionib⁹ audiẽdis vacãt, studium adhibere possũt ad ea, quæ ipsis vsui futura sũt. Et si alicui particulariter cõueniret alijs etiã rebus studere; prudentiæ Superioris relinquitur, ut id consideret, et in eo dispẽset.*

ᵃStudia vero litterarum, in vniuersum loquendo, in domibus non erunt; nisi cum quibusdam, peculiarib⁹ de caussis, dispẽsatione opus esse videretur. Collegia enim, ad litteras addiscẽdas sunt; domus vero ad eas, quas didicerint, exercendas; vel ad præparandum earum fundamentũ, humilitatis scilicet, ac omnis virtutis in iis, qui operam eis sunt daturi. X

Sit qui singulis hebdomadibus, vel saltem decimoquinto quoq; die hæc, & similia omnibus in memoriam redigat; vel illi hęc legere teneantur: ne pro nostræ fragilis naturę conditione obliti ab eorum executione cessent. Et aliquoties singulis annis oẽs à Superiore sibi pœnitentias iniũgi propter defectũ obseruationis Regularum petãt; vt hęc cura indicium sit illius, quã de suo profectu spirituali in via Dei quisque habet. 28

DE CONSERVATIONE
Corporis. Cap. II.

VT nimia solicitudo in iis, quę ad corpus pertinẽt, reprehensibilis est; ita cura moderata tuendæ

tuendæ ad diuinũ obſequiũ valetudinis ac virium corporis laude digna & ab oĩbus adhibenda eſt: & ea de cauſſa, cũ animaduerterint aliqd ſibi nocere, vel quid aliud neceſſarium eſſe circa victũ, veſtitũ, habitationem, officiũ, aut exercitationem, & ſic de aliis rebus, admoneãt oẽs ea de re Superiorem, vel quem ad id Superior conſtituerit, duo interim obſeruãtes; Primũ vt antequàm ad eũ quid referant, ſe ad orandũ recipiant; & poſt orationẽ, ſi ſenſerint rem deferendã ad Superiorem, id faciant; Alterũ, vt cũ verbo aut ſcripto breui (ne excidat memoria) Superiori rẽ expoſuerint, ei totã curã rei expoſitæ relinquãt: & quidquid ille ſtatuerit, optimũ ducãt; * nec contẽdere, aut vrgere per ſe, vel alium (ſiue concedatur quod petitur, ſiue nõ) pergant: qñquidẽ ſibi perſuadere debẽt, id magis expedire ad diuinũ beneplacitum ac ſuũ maius bonum, quod Superiori, re intellecta, in Dño viſum fuerit.

A

2 Statuatur tempus quoad eius fieri poterit edendi, cubandi, ſurgendi

In Cap. II.

A ¶ Licet, qui exponit quod neceſſariũ ſibi exiſtimat, non debeat ex ſe idem denuo petere nec vrgere: ſi Superior tamen nondũ ſatis intellexiſſet, & declarationem velet maiorem; ea quidẽ danda erit. Et ſi forte ex obliuione nõ prouideret, cum tamẽ ſignificaſſet ſe velle id facere; nõ erit ab re

ab re debita cum modestia ei in memoriam reducere, uel repræsentare.

gendi, * quod communiter omnes obseruent. B

In ijs, quæ ad victum, *vestitum, * & habitationem, & alia corpori necessaria pertinent, curetur cū diuino auxilio, vt quamuis sit in quo probetur virtus & sui ipsius abnegatio; non desit tamen quo sustentetur natura, & ad diuinū obsequium laudemq; conseruetur; habita conuenienti ratione personarum in Domino. C 3

Vt * non expedit tanto labore corporali quenquam onerari, vt spiritus D 4

B¶ *Quamuis ordinē temporis in refectione et somno vt plurimū oēs obseruare debeant; si tamen peculiares ob caussas alicui aliud cōueniret; videat Superior, num dispensatione cum eo sit utēdum, nec ne.*

C¶ *In vestitu habēda est ratio eius finis, qui est, ab iniuria frigoris et ab indecoro defendi. Ceterū cōuenit, vt, qui probātur, vestitus rōne, ad mortificationē et abnegationē sui, et ad mundū eiusq; vanitatē sub pedibus conculcādā iuuētur; et id quidē quātū cōsiderata natura cōsuetudo, officiū et aliæ personarū circūstātiæ patiētur.*

Cum Scholasticis approbatis, & ijs, qui studijs vacant, videtur in ijs, quæ ad vestitū attinent, magis, quàm cū ijs, qui probātur ratio haberi posse decētiæ exterioris et cōmoditatis propter studiorū laborē, & quia Collegia redditus habent: quamuis superflua semper euitari oporteat. In particularibus vero, prout vnicuique cōuenit, procedetur.

D¶ *A prandio, præsertim in æstate, per vnius, vel duarum*

ſpiritus obruatur, & corpus detrimentũ patiatur, ita aliqua corporalis exercitatio, quæ vtrunque iuuet, omnibus communiter cõuenit, etiam illis, qui mentalibus exercitijs debẽt inſiſtere; quæ quidem externis interrũpi deberent, & non continuari, nec ſine menſura diſcretionis aſſumi.

S · Corporis caſtigatio immoderata eſſe non debet, nec indiſcreta * in vigilijs, & abſtinentijs, & alijs pœnitentijs externis, * ac laboribus; quæ & nocumentum afferre, & maiora bona impedire ſolent.

duarum horarũ ſpatiũ permitti non debent, quoadeius fieri poterit, corporis aut mentis grauiora exercitia. Si quid vero neceſſitas poſtulabit, id, quanta poterit charitate erit & metiendum, & moderandum. Id autem temporis in alijs leuioribus exercitijs occupari poterit. Sed nec extra huiuſmodi horas labores nimium continuari ſine aliqua relaxatione, vel conuenienti recreatione debebunt.

E¶ *Tẽpus ſomno tribuendũ, in genere loquẽdo, intra ſextæ et ſeptimæ horæ ſpaciũ debere eſſe videtur: (nec ſine induſiis dormiẽdũ eſt, niſi neceſſitatis alicuius excuſationem Superior admitteret) ſed quia in tanta varietate perſonarum ac habitudinum certa regula præſcribi nequit; vt detrahatur, vel addatur huic tempori, Præpoſiti prudentiæ relinquetur; qui curabit, vt quiſq; quod neceſſitas naturalis exigit, retineat.*

F¶ *Quamuis vnuſquiſque paratus eſſe debeat ad quoduis officium*

officium assumendum, quod ei fuerit impositum; animaduertendum tamen erit, in illis, quæ robustiores ac fortiores homines requirunt (qualia sunt officia Sacristæ, Ianitoris, atq; Infirmarij) ij homines, qui corporis habitudine iuxta officiorum ratione prediti sunt, quantum fieri potest, cõstituantur.

G¶ *Cura habeatur ægrotorũ magna; quorum ægritudo simul atq; infirmorum Præfecto indicata fuerit, si senserit ille rem esse alicuius momenti, Superiorem admoneat; & vocetur Medicus, qui vnus tantum ordinarie esse debet; si in casibus quibusdam Superiori aliud non videretur. Obseruetur autem tã in uictus ratione, quàm in medicinis quod Medicus præscripserit, quantũ fieri poterit; nec infirmus in his*

solent. Ideo suo Cõfessario detegi ab vnoquoq; conuenit qd quid in hac parte faciat; qui si iudicat excedi mensuram, aut certe dubitat de excessu, illum ad Superiorem remittat. Hæc autẽ omnia eo fiunt; vt clarius procedatur, & in animis corporibusque nostris Deo Domino nostro maior gloria deferatur.

6 Sit aliquis domi, qui præsit in iis, quæ ad corporis bonã valetudinẽ pertinẽt, tũ conseruãdã in sanis, & quidem in iis pręsertim, q ex ętate, vel alijs de caussis sunt debiliores, tũ restituendã in ægrotãtibus* cui debeant G omnes, si male se habere extraordinarie senserint, id referre; vt de remedio, prout charitas exigit, cõueniẽti prouideatur.

7 In ijs, quæ pertinent ad rerum tempora-

his quidquã curet; sed illud potius studeat, vt patientiam et obedientiam exerceat, relicta cura reliquorum oĩum Superiori, ac eius ministris, per quos à diuina prouidentia regitur.

Et quamuis nostræ vocationis sit, diuersa loca peragrare, & vitam agere in quauis mundi plaga, vbi maius Dei obsequium & animarum auxilium speratur; nihilominus tamen, si experimento comperiretur aliquis ferre non posse alicuius regionis cœlum, & male habere continenter cerneretur; Superiori considerandum relinquitur, num ille migrare alio debeat, vbi melius habens corpore, impensius diuino seruitio uacare poßit. Non erit tamen ipsius infirmi, huiusmodi mutationẽ postulare, nec animi propensionẽ ad eam ostendere, sed Superioris curæ id relinquetur.

temporalium conseruationem, præter curam illam, quam omnib' charitas & ratio imponit, æquum erit, alicui peculiariter demandari hoc munus; vt tanquã bona Domini nostri IESV Christi propria ea curet. Ad alias etiã functiones necessarias, H & eas præcipue * quę honestius domi, quàm foris fiunt, curandum est, vt officialium necessarius numer' cõstituatur; & expedit vt huiusmodi officia Coadiutores temporales, si ea ignorent, addiscant; omnia ad maiorem gloriam Dei, Creatoris & Domini nostri semp dirigendo.

H ¶ *Officiales in ijs, quæ domi honestius, quàm foris fiunt, intelligũtur; Lotor pannorum lineorum, Tonsor, & huiusmodi, quos esse domi si fieri poßet, expediret.*

QVARTA PARS
DE IIS, QVI IN SOCIETATE retinentur, instruendis in litteris & alijs, quæ ad proximos iuuandos conferunt.

PROOEMIVM.

VM scopus, ad quem Societas recta tendit; sit, suas ac proximorum animas ad finem vltimum consequendum, ad quem creatæ fuerunt, iuuare; cumque ad id, præter vitę exemplum, doctrina & modus eam proponendi sint necessaria; postquam in ijs, qui admissi sunt ad probationem, iactum esse videbitur abnegationis propriæ & profectus in uirtutibus necessarii cōueniens fundamentum; de litterarum ædificio & modo eis vtendi agēdum erit; quo iuuare possint ad magis cognoscendum magisque seruiendum Deo Creatori ac Domino nostro. * Ad hoc Collegia, & aliquando etiam Vniuersitates, vel Studia generalia Societas amplectitur; in quibus qui bonum sui specimen in domibus dum proba- 1

DECLARATIO in prooemium quartæ Partis.

A ¶ *Cum scopus ac finis, ad quem tendit hæc Societas, sit, varias mundi partes ex obedientia*

A

probarentur, præbuerunt, nec tamen doctrina ad nostrum institutum necessaria satis instructi accesserunt; in ea & in alijs rebus, quæ ad iuuandas animas conferunt, instruantur. Prius ergo de ijs, quæ ad Collegia; deinde de ijs, quæ ad Studia generalia pertinent, dicetur; cum eo fauore, quem diuina Sapientia ad maiorem gloriam laudēque suam nobis dare dignabitur.

DE MEMO-

tia summi vicarij Christi Domini nostri, vel Superioris eiusdem Societatis peragrando, verbum Dei prædicare, confessiones audire, & reliquis quibuscūque poterit medijs vti, diuina gratia aspirante, ad animas iuuandas: necessarium esse, uel in primis rationi consentaneum visum est, vt qui in eam sunt ingressuri, viri sint vitæ probitate, & litterarum eruditione ad id officium idonei. Et quia boni simul & eruditi pauci inueniuntur, si cum alijs comparentur; & ex paucis maior pars iam à susceptis laboribus vellet conquiescere: perdifficile fore deprehendimus, huiusmodi hominibus, qui boni simul ac litterati essent, hanc Societatem augeri posse, tum propter magnos labores, quos eius institutum exigit, tū propter magnā sui ipsorum abnegationem. Ideo nobis omnibus, qui conseruationem & incrementum eius ad maiorem laudē & obsequium Dei ac Domini nostri cupiebamus, alia via tenenda esse visa est; admittendi nimirùm iuuenes, qui bonorum morum & ingeniorum indole spem facerent, quòd in probos simul ac doctos viros ad colendā Christi Domini nostri vineam essent euasuri; admittendi etiam Collegia, cum

ijs conditionibus, quæ in litteris Apostolicis continentur, siue in vniuersitatibus, siue extra illas fuerint; & quidem si in vniuersitatibus, siue illæ Societatis curæ cōmissæ sint, siue non. Hac enim ratione nobis in Domino persuademus ad maius diuinæ Maiestatis obsequium fore, si & numero augeantur, & in litteris ac virtutibus progressum faciant ij, qui eidem obsequio se totos impendunt. Primo ergo de ijs, quæ ad Collegia pertinent; deinde de ijs, quæ ad Vniuersitates, agetur: & quod ad Collegia, primo loco de ijs, quæ ad Fundatores; secundo de ijs, quæ ad Collegia iam fundata, quo ad materialia vel temporalia bona eorum, pertinent; tertio de Scholasticis, qui in eisdem studijs vacant, admittendis, conseruandis, litteris & alijs medijs ad proximum iuuandum promouendis, & à studijs educendis; quarto de ijs, quæ ad gubernationem eorum pertinent.

DE MEMORIA HABENDA Fundatorum, & bene de Collegijs meritorum.

Cap. I.

QVoniam valde æquum est, vt (quod in no- 1
bis erit) illorum deuotioni ac beneficētiæ correspōdeamus, quibꝰ diuina bonitas ad fundationem ac dotationem Collegiorum vtitur administris: Primum in quouis nostræ Societatis Collegio perpetuo singulis hebdomadibus Missa semel pro eius Fundatore, & benefactoribus

bus viuis & mortuis celebretur.

2 Initio item cuiusque mensis omnes Sacerdotes, qui in Collegio fuerint, pro eisdē semel offerre idem sacrificiũ perpetuo debeant: Singulis insuper annis eo die, quo Collegij cuiusq;

A possessio Societati tradita est, * cũ solēnitate Missa ꝑ Fundatore & benefactorib⁹ celebretur: & id temporis in eodem Collegio quicunq; Sacerdotes affuerint, eodē sua referēt sacrificia.

3 Eodem die candela cerea Fundatori offeratur, * aut vni ex suis,

B qui ipsi sit cognatione proxime cõiũctus, aut illi demũ, quē ipse Fũdator designauerit: in qua cãdela armorũ Fundatoris, aut de-

C uotionis insignia extent. * illa vero testabitur Societas, quã Fũdatori in Dño debet, gratitudinē. Cum

IN CAPVT Primum quartæ Partis. De memoria habēda Fundatorũ.

A¶ S*olemnitas eo modo intelligatur, qui Societati sit visitatus, & in eo loco, vbi Missa celebratur.*

B¶ *Si in loco, vbi huiusmodi Collegium institutũ est, tēporis successu nõ esset aliquis de posteritate Fũdatoris; mitti candela poterit alio, ubi ex eius progenie aliquis inueniretur; uel in altari constitui poterit, vbi ex eius progenie aliquis īueniretur; uel in altari cõstitui poterit, vbi diuinũ sacrificium celebrāt nomine et loco Fundatoris huiusmodi.*

C¶ *Per huiusmodi cãdelã significatio fit gratitudinis erga Fundatores tenēdæ, nõ iuris patronatus, vel actionis vllius,*

Cũ primum Societas in Col- 4
legii alicuius possessionem vene
rit; Præpositus Generalis curet
indici per vniuersam Societatẽ,
vt quilibet Sacerdos ter sacrum
faciat ꝓ supstite Fundatore ipsi⁹
Collegii ac benefactoribus; vt il-
los sua benignitate Dñs in re-
bus omnibus dirigat, & suis do-
nis semper augeat. Rursus,* cũ D
ex hac vita illi excesserint, cura-
bit idem Præpositus Generalis,
ubi primum resciuerit, vt ꝑ totã
Societatẽ singuli Sacerdotes ter
sacrum ꝓ animabus illorum fa-
ciant. Quoties aũt dictum est,
Missas esse à Sacerdotib⁹ celebrã
das; ceteri oẽs, qui in Collegiis
degunt, ac Sacerdotes non sunt,
ad eandẽ illã intentionem orare
debent; quandoquidem eiusdem gratitudinis
nomine vtrique obligantur in Domino.

Fundatores preterea ac benefactores Colle- 5
giorum participes peculiariter efficiuntur om-
nium bonorum operũ, quę tum in ipsis Colle-
giis, tum in reliqua Societate Dei gratia fiunt.
* In vniuersum autẽ tum Fundatorib⁹, tum etiã E
ipsorum 6

quæ illis, aut eorũ successoribus ad Collegiũ vel eius bona temporalia competat. Nihil enim tale erit.

D ¶ *In Communitatibus, vel Rebus publicis, quæ non moriuntur, dicentur huiusmodi Missæ pro earum defunctis, & pro illis præsertim, qui de nobis melius meriti sunt in Domino.*

E ¶ *Quòd dictũ est, obseruari oĩno conueniet erga eos,*

ipſorum neceſſariis & quoad viuũt,& poſtquã obierint, peculiariter ſeſe deuinctã eſſe Societas ex charitate cognoſcat, vt omni officio illos proſequatur, quod à nobis præſtari iuxta minimam hanc noſtram profeſſionem ad diuinam gloriam poſſit.

eos, qui cõpleta Collegia faciẽt. Cum ijs autem, qui aliquod dũtaxat principiũ dederint, ea pars eorũ, quæ diximus, præſtabitur, quam Præpoſitus Generalis præſtandam in Domino iudicauerit.

DE IIS, QVAE AD RES TEMPORales Collegiorum pertinent. Cap. II.

1 AD Collegia, quæ libere Societati offerũtur, vt iuxta ſuas Cõſtitutiones omnino eis utatur, admittenda, Præpoſitus Generalis nomine totius Societatis plenam poteſtatem habebit.

2 Si Fundator aliquas cõditiones exigeret ordini ac modo procedendi Societati cõſueto nõ omnino cõſentaneas; eidem Prępoſito Generali (auditis ſententiis aliorũ, quos ipſe de huiuſmodi rebus melius iudicare cenſebit) conſiderãdum relinquatur, an omnibus perpenſis vtile ſit futurũ Societati ad finem diuini ſeruitii, quem ſibi pręfixit, huiuſmodi Collegiũ admittere, nec ne. Sed ſi temporis decurſu ſe grauari eo onere animaduertet Societas, poterit ipſa in

Congregatione generali id proponere, & statuere, vt relinquatur Collegiū huiusmodi; vel prospicere, vt onus temperetur, vel certe, vt ad onus id ferendū vires maiores præbeãtur. Hoc tamen dictum sit, si ante Congregationem huiusmodi Præpositus Generalis huic incōmodo, prout in Dño conuenit, nón occurrerit.

IN CAPVT II. De ijs, quæ ad Collegiorum res temporales pertinent.

Ad relinquenda, vel alienāda Collegia, aut domos iam admissas * Præpositus Generalis simul cum ipsa Societate potestatē habebit. Cum enim id sit perinde, ac si membrum ab eius corpore prescinderetur, & res alioqui perpetua & maioris momenti sit; cū ea vni-

A ¶ *PRæpositus Generalis simul cū Societate, nū admißa iam Collegia vel domus relinqui debeāt, an retineri, statuat. Id tamen in Congregatione generali fieri poßet; et etiam sine illa, mißis nimirum suffragijs ab ijs, qui ius habent suffragij. Et tunc nō potest Societas, nec eius Generalis quod sic relinquitur, vel eius partem vllis extra Societatem hominibus donare. Sed si ipsa curam, quam habębat, reliquerit, poterunt qui alias hanc auctoritatem sibi in fundatione reseruauerint, pro sua deuotione ad aliud opus applicare id quod sic relictum fuerit. Si uero huiusmodi nō intercesserit reseruatio; poterit procedere Societas iuxta suū institutum, prout ad Dei gloriam magis cōuenire iudicabit.*

B ¶ De non

ea vniuersa cõmunicari meli⁹est.
B In Collegiis Societatis* nec cu-
4 ræ animarum, nec obligationes ad Missas celebrãdas, neque aliæ huiusmodi admittantur, quæ à studijs distrahere admodum, & ea, quæ in illis ad diuinum obsequium quæruntur, impedire solent: Quemadmodum neque in domibus aliis, vel ecclesijs Societatis professæ; quæ quoad eius fieri potest, expedita ad sedis Apostolicæ missiones obeundas, aliaque opera ad Dei obsequiũ & animarum auxiliũ esse debet.

*Possessionem

B ¶ De non admittendis obligationibus, &c. sic intelligitur, quòd Missarum obligationes uel huiusmodi, quæ assignato redditui commensuratæ videãtur, assumi nequeũt. Nõ tamẽ perinde inconueniens existimatur, aliquã facilem & exiguam obligationem (quæ tamen non sit animarũ cura) admittere; si caussa sufficiẽs ad id moueret, præsertim si res huiusmodi esset, quæ distractionis & occupationis perexiguæ aut nullius futura eßet. In domibus autem Professorum, quando nec illæ redditus vllos habent, nec ipsi ita stabilem habitationẽ, huiusmodi obligationes non tolerãtur. De alijs obligationibus lectionum vel Lectorũ non hic agitur: verũtamen & hæ ipsæ in Collegijs & Vniuersitatibus non sine magna consideratione, nec vltra limitem, quem Præpositus Generalis conuenire ad commune bonum, & ipsius Societatis ad Dei & Domini nostri gloriam iudicauerit, assumentur.

C ¶ *Societas in vsum Scholasticorũ suorum iuxta litteras Apostolicas redditnũ administrationẽ exercebit per Præpositum Generalem, vel Prouincialem, vel alium, cui Generalis id commiserit, ad defendendas & conseruãdas possessiones & redditus Collegiorum etiam in iudicio, cum id conueniens uel*

* Possessionem Collegiorum cũ C reb⁹ tẽporalibus, quę ad ipsa spectant, capiet Societas; & Rectores, qui ad id munus conueniens habeant talentum, constituet; qui curã suscipiant conseruandi atque administrãdi res ipsorum temporales, ac prouideãt necessitatibus tam materialis ędificii, quã Scholariũ (qui in ipsis Collegiis degunt)* eorũque, qui dispo- nũtur vt ad illa admittãtur' atq; * eorum etiã, qui extra Collegia E gerunt illorum negotia.' Totius vero administrationis ratio Rectoribus constet: vt eam reddere, quando, & cui per Præpositũ Generalẽ

necessarium fuerit. Ac eiusdem Præpositi erit, vel eorum, quibus ille facultatem dederit, admittere quidquid præterea Collegijs ad sustentationem & incrementum eorum in rebus temporalibus donaretur.

¶ D *Qui disponuntur, vt ad Collegia mittãtur, illi sunt, qui in domibus probationũ versantur; et qui ex domibus Societatis professæ, vel domibus probationũ ad studia mittuntur.*

E ¶ *Qui negotia Collegiorum extra ea gerunt, in primis intelliguntur Procuratores, qui in summi Pontificis, vel aliorum Principum curia negotia Societatis gerunt. Verum*

quid

quid ad hos & alios sumptus necessarios contribui debeat, Præpositus Generalis seruata proportione debita, per se, vel alium id statuet.

neralem cõstituetur, possint. At F *Generalis cum nec in suũ, nec in vllorum cõsanguineorũ suorũ, nec in professæ Societatis vsũ bona temporalia Collegiorum possit conuertere; eo purius sese in eorum superintendentia ad maiorem gloriam & seruitium Dei gerere poterit.

6 In ijs Collegiis, quæ duodecim Scholasticos (præter Præceptores) ex propriis redditibus alere

F ¶ *Cũ dicitur, non posse Societatẽ professam, vel eius Præpositum Generalem iuuari redditibus Collegiorum, intelligendum est iuxta litteras Apostolicas, quod nõ possint in proprios ipsorum vsus redditus conuerti: possunt nihilominus expendi in vsum illorum, qui Collegijs vtiles fuerint, cuiusmodi sunt Administratores, Concionatores, Lectores, Confessarij, Visitatores, & alij Professi, vel similes personæ, quæ spirituali vel temporali Collegiorum huiusmodi vtilitati vacant. Sine tali etiam caussa posset expendi aliquid, quod exiguum sit, cum quouis homine de Societate, mensa per diem aliquem eum excipiendo, vel modicum quid viatici, cum per Collegia in hanc vel illam partem transit, vel quid simile donando. Quod enim tam est exiguum, vt nihilum ducitur; & scrupuli eximuntur hinc quidem inhumaniter se habendi, inde vero contra Sedis Apostolicæ intentionem agendi.*

G ¶ *Quamuis*

G ¶ Quãuis hoc ita se habeat; si tamẽ benefacto-res essent, qui pos-sessionem aliquã vel redditũ dare vellẽt, admitti il-la possent; vt tã-to maior nume-rus Scholastico-rũ, ac Præcepto-rũ ad maius diui-num possent obse-quiũ sustentari.

alere possunt, ob maiorem popu li ædificationem * nec petantur G eleemosynæ, nec illæ, aut dona vl-la oblata admittantur. Si reddi-tus minores fuerint, quàm huic numero alendo sufficiãt; admitti quidẽ, non autẽ peti aliquæ elee-mosynæ possent; nisi tãta pauper-tate Collegiũ premeretur, vt etiã petere, saltẽ à quibusdam, esset ne cessariũ. Tũc enim (maius diuinũ obsequiũ & vniuersale bonũ præ oculis semper habendo) peti ele emosynæ, immo & ostiatim ad tempus, quandocunque necessitas id exigeret, emendicari poterunt.

IN CAPVT III. De Scholasticis, qui in Collegijs constituentur.

DE SCHOLASTICIS, qui in Collegijs cõstituẽtur. Cap. III.

QVod ad Scholasticos attinet, 1 ad quorum institutionẽ Col-legia assumuntur, in primis qua-les esse debeant, vt ad ea vel mit-tantur, vél admittantur, conside-rare in Domino oportebit.

A ¶ QVãdo aliquis factus esset ido-neus

Primum omnium cũ aliquo ex quinq; illis 2 impedimentis in Prima Parte dictis * nullus in A Collegio

Collegio aliquo Societatis inter Scholasticos collocari poterit. Et præter Coadiutores ad ministeria vel auxilium Collegij necessarios, reliqui huiusmodi esse debent, vt secundũ rationẽ sperari possit, idoneos ad vineã Christi Dñi nostri exemplo ac doctrina excolendã esse euasuros. Hi autẽ quo magis ingeniosi, boniſq; moribus ornati, & sani corpore ad ferẽdos studiorũ labores fuerint; eo magis idonei, & citius ad Collegia mitti, vel in eisdẽ admitti possunt.

neus à Christi Vicario, vt ĩ aliqua domo Societatis manere possit; et idoneus esse intelligetur, vt ĩ Collegijs habitet.

3 Adhæc, illi solũ in Scholasticos approbatos admittũtur, qui in domibus vel Collegiis ipsis probati fuerint, & biẽnio in variis experimẽtis & ꝓbationib⁹ exacto, ac votis cũ ꝓmissione de Societatis ingressu iam emissis, ad vitã in ipsa ꝑpetuo ducendã ad gloriam Dei admittuntur.

4 Præter hos, studia quibusdã conceduntur, qui ante biennium & probationes huiusmodi ad Collegia ex domibus destinantur (ꝙ sic in Dño expedire videatur) aut in eisdem admittuntur; nõ tamen approbati Scholastici censentur, donec biennio exacto B & votis ac promissione illa emissis, in approbatorum numerum referantur.

B ¶ Si ĩ Collegijs Societatis, Scholasticorũ non suppeteret iustus numerus qui per promis

DE SCHO-

missionem uel propositum Deo in ea seruiēdi se dedicauerint; non repugnabit instituto nostro, ex licentia Præpositi Generalis, & ad tempus, quod ei videbitur, alios pauperes Scholasticos, qui tale propositum non habeant, admittere: dum tamen in eis impedimenta illa, quæ in prima Parte dicuntur, non inueniantur; & huiusmodi indolem præseferant, vt sperari possit, quòd boni operarij vineæ Christi Domini nostri sint futuri, propter ingenium, vel aliquam institutionem in litteris, bonos mores, conuenientem ætatem, & alia Dei dona, quæ in eis cernerentur ad diuinum obsequium, quod solum in ijs, qui de Societate, & extra illam sunt, expetitur. Huiusmodi autem Scholastici in confeßionibus frequentandis, in studijs, ac in forma viuendi Scholasticis Societatis conformes esse debent; quamuis & ratio vestitus diuersa, & habitatio in eodem Collegio separata sit, ita, vt qui institutum Societatis sequuntur seorsum & non commixti alijs externis maneant; cum eis tamen versentur, quatenus ad maiorem ædificationem, ac maius Dei ac Domini nostri obsequium superior expedire iudicauerit.

Quamuis autem nostrorum copia suppeteret; tamen non repugnabit nostro instituto, si aliquis, qui propositum Societatem ingrediendi non habeat, in Collegia admittatur; si pacta cum Fundatoribus inita id exigent: si quidem ad finem, quem sibi præfigit Societas, cum huiusmodi conditionibus Collegium admittere vtile censebitur, vel ob caußas alias raras & non leuis momenti. Verum seorsum habitare hi, nec conuersari sine facultate Superioris, nisi cum certis quibusdam p rsonis Societatis ad id designatis, deberent.

Paupertas autem Scholasticorum, qui de Societate non

sunt, per Præpositum Generalem, vel eum, cui suam ille potestatem communicauerit, expendetur. Et aliquando honestas ob caussas, quamuis illi diuitum aut nobilium hominum filij sint, modo suis viuant sumptibus, nihil esse videtur, cur admitti non possint.

Aetas conueniens fore à decimoquarto ad vigesimum tertium annum videtur, si in litteris progressum aliquem non fecissent. Et in vniuersum loquendo, quo pluribus donis ex ijs, quæ in Societate expetuntur, præditi essent; eo magis erunt idonei, vt admittantur. Nihilominus animaduertatur, ut cum huiusmodi restrictiores quàm laxiores simus: habeaturque diligenter delectus eorum, qui sunt admittendi, examine aliquo particulari cum eisdem antequam recipiantur, vtendo.

Aliqui, licet rariores, possent inter nostros, particulares ob caussas & superioris iudicio efficaces, admitti.

DE SCHOLASTICIS admissis conseruandis. Cap. IIII.

AD cōseruationē eorū qui in Collegiis sunt, in iis quæ ad corpus, & res externas attinēt, quod in Tertia Parte dictū est, sufficiet. Id tamē peculiari cura animaduertendū erit, vt tēporib⁹ valetudini corporis incōmodis Scholastici non studeant, vt somno quātū tēporis satis sit, tribuant; & in laboribus mentis modū seruēt.

Sic

Sic enim fiet, vt diutius in illis perseuerare tam in litteris addiscendis, quàm in eisdē exercēdis ad Dei gloriam possint.

Quod attinet ad spiritualia; eadē erit ratio eorū, qui in Collegiis, & qui in domibus admittūtur, quādiu in probationib⁹ versantur. Post probationē cū studiis vacāt, vt est cauendū, ne feruore studiorum intepescat solidarum virtutum, ac religiosæ vitæ amor; ita * mortificationibus, orationibus, ac meditationibus prolixis eo tempore nō adeo multum loci tribuetur. Quandoquidem litteris dare operam, quę syncera cum intentione diuini seruitij addiscūtur, & quodammodo totum hominem requirunt, non minus, quàm in illis versari tempore studiorū, immo magis Deo ac Domino nostro gratum erit. 2 A

Itaque pręter sacramenta Confessionis* ac Communionis (ad quæ octauo quoque die accedendum erit) & præter Missam, quā quotidie audient; horam vnam impendēt recitando Beatissimæ Virginis 3 B

IN CAPVT IIII.

De Scholasticis admissis conseruandis.

A ¶ *SI in aliquo particulari, Rector conuenire iudicaret plus esse in his rebus concedēdum propter peculiares aliquas rationes; semper discretioni locus erit.*

B ¶ *Frequētius, quàm octauo quoque die, communicare, non, nisi peculiares ob caussas,*

Virginis officio, ac examinãdis bis quotidie suis conscientiis cũ aliis orationibus pro cuiusque deuotione vsque ad prædictam horam explendam, si expleta nõ fuerit. Quæ omnia iuxta ordinationem ac iudicium maiorũ suorũ, quibus obedientiam Christi loco præstare debent, facient.

4 Aliqui (cuiusmodi esse possent Coadiutores illi, qui legere non didice-

sas, & potius necessitatis, quàm deuotionis, habita ratione, permittatur. Protrahere ultra octo dies nõ sine ratione etiã speciali licebit; propter quam possit etiam aliquando Missa intermitti; & in quibusdam augeri et minui (vt dictum est) præscriptum orationis tempus. et hæc omnia Superioris prudentiæ relinquẽtur; quamuis vnius horæ plus minus tempus ad Beatissimæ Virginis preces recitandas assumendum sit. In Scholasticis tamen, qui ad dicendum officium diuinum non tenentur facilius suis temporibus hæc ratio commutari poterit, vt loco precũ Beatæ Virginis, meditationes, & alia spiritualia exercitia succedant (dum tamen hora in illis compleatur) idque præcipue cũ quibusdam, qui cum vno modo in spiritu non proficiant, alio cũ gratia Dei magis iuuabuntur; fiet; cum facultate tamen vel ordinatione maiorum, quorum semper erit videre, num in quibusdam propter particulares caussas aliud magis conueniet, vt id fiat. Habenda autem erit ratio ueræ deuotionis ipsorũ, vel Fundatoris, & circunstantiarum, quæ ad personas, tempora, & loca pertinent. Iis vero, qui inexperti sunt adhuc rerum spiritualium, & in illis iuuari desiderant, aliqua ad

meditationem & orationem capita proponi possent, prout eis magis conueniret. Dum Missa dicitur, quandiu Sacerdos summisse loquitur, vt populus non audiat, quæ is dicit, num Scholastici possint, nec ne, recitare partem precum suarum, ad quas horam habent designatam, maiorum, vel Superiorum arbitrio id relinquetur; qui hominum, locorum, ingeniorum, & temporum habita ratione, quod ad maiorē Dei gloriam videbitur, prouidebunt.

didicerunt) preter missam, horam etiam vnam * recitando Rosario vel Coronæ Beatę Marię Virginis * cum duplici examine quotidiano, uel aliis orationibus pro cuiusque deuotione, vt de Scholasticis dictum est, impendent. C

Ad deuotionis augmentum, & ad excitādam qua Deo obstricti sunt, obligationis memoriam, & ad maiorem studētium in sua vocatione confirmationem bis annis singulis, * in festis videlicet Resurrectionis, ac Natiuitatis D

C ¶ *Quod ad coronam vel rosarium attinet, doceantur quomodo cogitare uel meditari mysteria, quæ in eo continentur, possint; quo maiori cū attentione et deuotiōe se in eo exercere ualeāt. Et quādo qui legere didicerunt, fructū vberiorē in eo, quàm ī precibus horarijs recitādis inuenirent; iam diximus, quòd in id, quod magis conferet, illæ poterunt commutari.*

D ¶ *Si videretur Rectori cum Superioris facultate commodius fore alijs in festis solemnibus hanc renouationem ali-*

nem aliquando particulari aliqua ratione fieri, posset etiam fieri. Cum etiam de festis Resurrectionis, & Natiuitatis loquimur; simul intra eius octauas, vel totidem dies ante festa intelligatur.

E Natiuitatis, * simplicia vota, quę iuxta formulam in Quinta Parte, capite quarto dicendam emiserunt, congruum erit renouare. Et qui ea non emisisset, exacto biennio probationis, vt in Examine ꝓponitur, emittet.

6 Cum ad publicas Scholas eundum erit (nam alia loca sine facultate Superiorum nõ petent) F eant & redeant * inuicem associati cum ea modestia interiori ac exteriori, quę ad sui & aliorum ædifica-

E ¶ Quod autem promittit Scholasticus in Societate, est, in eius corpus ingredi, vt statim obseruet Castitatem, Paupertatem, et Obedientiã actu, iuxta Societatis consuetudinem; siue admissus sit, vt post absoluta studia sit Professus, siue Coadiutor formatus: & sic consequenter potest illum statim Superior admittere in Scholasticum, ac simul in probationem ad hoc tantum, vt ad Professorum gradum, vel Coadiutorum suo tempore admittatur. Hæc consuetudo facit, vt quamuis Paupertatis votum sit emissum, bona tamen temporalia haberi possint ad certum vsque tempus, quod Superiori intra probationis spatium videbitur.

F ¶ Rectoris erit, designare cuique socium; qui huiusmodi esse debebit, vt vterque alterius opera magis proficere possit.

ædificationem conueniat; & eorum colloquia cum Scholasticis externis sint solum de rebus ad litteras vel profectũ spiritus pertinentibus; prout ad maiorem Dei gloriam omnibus vtilius fore iudicabitur.

DE DOCTRINA, CVI SCHOlastici Societatis studere debent. Cap. V.

CVm doctrinæ, quę in hac Societate addiscitur, hic scopus sit, suis & proximorũ animis Dei fauore aspirãte prodesse; hæc erit in vniuersum & in particularibus pſonis mensura, ex qua quib⁹ facultatibus addiscẽdis nostri incũbere, & quousque in eis progredi debeant, statuatur. Et quia generatim loquendo, * litteræ humaniores diuersarum linguarum, Logica itidem, Naturalis ac Moralis Philosophia, Metaphysica, & Theologia tam quę Scholastica, quàm* quæ Positiua dicitur,* & sacra 1 A B

IN CAPVT V. DE profectu in litteris.

A ¶ *SVB litteris humanioribus Rhetorica etiam præter Grammaticã intelligenda est.*

B ¶ *Si in Collegijs tempus non suppeteret ad Cõcilia, Decreta, Doctores sanctos, et res alias morales legẽdas; postquam ex eis egressi fuerint, vnusquisq; priuato studio cum approbatione suorum Superiorum id possit efficere; præsertim si ĩ doctrina Scholastica solida iecerit fundamenta.*

& ſacra Scriptura ad id iuuant; C * harum Facultatũ ſtudijs operã dabunt qui ad Collegia mittuntur; & quidem maiori cum diligentia illis vacabunt, quę ad finem prædictum, habita ratione temporis, loci, & perſonarũ, & cet. ſupremus Moderator ſtudiorum magis in Domino conuenire iudicabit.

2 Ad particulares perſonas deſcendendo, D * quid hi, vel illi addiſcere debeant, ſuperiorũ prudentiæ relinquetur. Qui tamen indole ingenii pręditus eſſet, quo in dictis facultatibus ſolidius fundamentum iaceret, eo rem vtiliorem faceret.

3 De tempore alicui ex his Sciẽtijs impendendo, & quando ad vlteriores ſit progrediendũ, Rector adhibita examinatione cõuenienti cõſiderabit, & ſtatuet.

4 Sequãtur in quauis facultate ſecuriorem & magis approbatã doctrinam

fundamenta.

C ¶ *Iuxta modũ ætatis, ingenij, propenſionis animi, et inſtitutionis in litteris vniuſcuiuſq; vel communis boni, quod ſperaretur, poßet in his omnibus facultatibus, vel aliqua, aut pluribus earũ quis exerceri. Qui enim in omnibus non poſſet, curare deberet, vt in aliqua earum excelleret.*

D ¶ *Aliqui ad Collegia mitti poſſent, non quòd ſperetur doctos eos eſſe euaſuros iuxta eum modum, de quo dictũ eſt; ſed potius, ut alios ſubleuent; cuiuſmodi eſſet aliquis Sacerdos ad audiendas confeſſiones, & cet. Et*

&c. Et hi, ac alij, in quibus propter ætatem prouectiorem vel alias caussas sperari non potest, quòd in omnibus his facultatibus magnum facturi sint progreßum, conueniet, vt iuxta Superioris præscriptum in ijs studijs, quibus uacare poterunt, occupentur; & in linguarum peritia, & in ijs, quæ ad doctrinam confeßionibus vtilem pertinent, & demum in ijs, quæ ad commune animarum bonum commodiora sunt futura, proficere curent.

E ¶ In libris ethnicis litterarũ humaniorum nihil, quod honestati repugnet, prælegatur; Reliquis vt spolijs Aegypti doctrinam, * & eos auctores, E qui eam docent: cuius rei penes Rectorem (qui, quod statuetur in vniuersa Societate ad maiorem Dei gloriam, sequuturus est) cura sit.

Societas vti poterit. Christianorum opera quamuis bona essent, si tamen malus fuerit auctor, legenda non sunt; ne ad auctorem aliqui afficiantur. Et conuenit, ad particularia descendendo, qui libri sint prælegendi tam in humanioribus quàm in alijs disciplinis, qui vero prælegi non poßint, constituere.

QVOMODO IVVENTVR SCHOlastici ad has facultates bene addiscendas. Cap. VI.

VT autem Scholastici plurimũ in his facultatibus proficiant; in primis animę puritatē custodire, ac rectã studiorũ intentionē habere conentur,

nentur; nihil aliud in litteris, quàm diuinam gloriam, & animarum fructum quęrentes; & in suis orationibus gratiam, vt in doctrina proficiant ad hunc finem, crebro petant.

2 Præterea serio & cōstāter animū studiis applicare deliberēt, sibiq; psuadeant, nihil gratius se Deo facturos in Collegijs, quàm si cū ea intētione, de qua dictū est, studijs se diligēter impēdāt. Et licet nūquā ad exercenda ea, quæ didicerint, pueniāt, illū tñ studēdi laborem ex obediētia & charitate (vt par est) susceptum, opus esse magni meriti in cōspectu diuinę ac summæ Maiestatis, apud se statuant.

3 Impedimenta etiam remoueantur, quę à studijs animum auocant,* tam deuotionum ac mortificationum, quæ vel nimiæ vel sine ordine debito suscipiuntur; quàm curarum * & exteriorū occupationum, quæ domi in officijs

IN CAPVT VI.

Quomodo iuuenē Scholastici ad has disciplinas bene addiscēdas.

A ¶ HOc in genere dictum sit. Ceterum si alicui necessarium esse, vt deuotioni et mortificationi incumberet, videretur; relinquetur Superioris prudentiæ, vt statuat quantum in ijs progredi oporteat.*

B ¶ Adiuuare eos, quibus huiusmodi officia operosa cōmissa sunt, aliqua hora, nihil prohibet. Verum onus ipsorū officiorum sumere, potius Coadiutorum est, qui ad Scholasticos subleuandos in Collegijs constituentur.

F 3 C ¶ *Ea de*

officijs domesticis, & foris in colloquijs, * confessionibus, atque alijs erga proximos functionibus * assumuntur: quatenus ab eis declinari in Domino poterit. Est enim consultum, quo alijs postea vtiliores cum doctrina, quam didicerint, se præbeant, huiusmodi exercitia (licet pia) donec studia sint absoluta, differri; quādoquidem nō deerunt alij qui ea interim exerceant. Et hęc quidē oīa maiori cū desiderio obsequij & glorię diuinę fiāt. C

In disciplinis ordo seruandus est, vt prius in latina lingua solidum iaciant fundamentū, quam Artium liberaliū; & in ijs, antequam Theologiæ Scholasticæ, & quidem in hac, antequam Positiuæ studijs se dedant. Sacrę Scripturæ vel eodem tempore, vel postea addisci poterunt. 4

C ¶ Ea de causa in ijs, qui ad sacros ordines promoti nō sunt, cōgruū erit, si promotio differat, ne impedimentū ipsis præstet, donec ad finem studiorum accedāt; necessitatis tamē sæpe occurrentis rōne dispensari aliquādo opus est.

Huiusmodi erga proximos fūctiones aliqui, qui studia sua iā absoluerint, vel ad idipsum mittuntur ad Collegia, explere poterunt: sicut etiam ad domestica officia Collegij obeunda, quæ maiorem occupationē secum afferunt, esse aliquos oportet, qui primaria intentione studijs non vacent: cuiusmodi sunt Coadiutores temporales, vel aliqui, qui probationis, & non studij gratia in Collegijs agunt.

* Linguæ

D ¶ Conuenit

D * Linguę vero illæ, in quibus
5 ſcriptę vel verſę fuerunt,' prius,
aut poſterius,vt Superiori pro va
rietate cauſſarum occurrētium,
ac diuerſitate perſonarum vide-
bitur,diſci poterunt. Itaque hoc
eius prudentiæ relinquetur. Sed
ſi linguarum ſtudio noſtri vacāt,
inter cetera, ad quæ diſcentium
intentio feratur, illud ſit, vt ver-
ſionem ab Eccleſia approbatam
defendant.

E * Scholaſtici omnes lectiones
6 publicorum Profeſſorum iuxta
Rectoris Collegij arbitrium au-
F diant:' * qui quidem Profeſſo-
res ſiue de Societate illi ſint,' ſiue

D ¶ Conuenit in Theologiæ facultate eſſe ad gradum aliquem promotos, vel in ea mediocriter eruditos, & qui doctorū ſanctorum, & Eccleſiæ deciſiones intelligant: ut illis linguarū ſtudiū vtile ſit, et nihil noceat. Verum ſi aliqui tam humiles & in fide firmi cernerētur, vt à ſtudio linguarū nihil incōmodi eis timeretur, diſpenſare Superior poterit; vt ei ſtudio, quādo ad commune vel particulare bonū conueniet, ſe dedāt.

E ¶ Si in aliquo aliud conueniret, Superior ſua prudentia id conſiderabit; & diſpenſare poterit. Et quod de publicis lectionibus dicitur priuatas, cum neceſſariæ vel vtiles domi vel extra Collegia fuerint, non excludit.

F ¶ Nullus de Societate ſine approbatione & facultate Præpoſiti Prouincialis (præterquam in claſſibus inferioribus, vel ad tempus neceſsitatis gratia) publice legat. Qui tamen talentum ad id ſortiti, ac præſertim qui iam

siue externi, optandum est, vt docti, diligentes, & assidui, & profectus studentium tam in lectionibus, quàm in alijs litterarijs exercitationibus studiosi sint.

studijs perfuncti sunt, in prælegendo (si res maioris momēti aliud nō exigerēt) possent exerceri.

7 Bibliotheca cōmunis, si fieri potest, in Collegijs habeatur; cuius clauis illis, qui iuxta Rectoris iudicium habere debebunt, tradatur. Præterea* quisque libros q necessarij ei fuerint, habebit.' G

G ¶ Quamuis hoc ita se habeat; scribere tamen in eis non debēt. Cōstet vero eorū ratio ei, qui Bibliothecæ præfectus est.

8 Scholastici in audiēdis lectionibus sint assidui, & in eis præuidendis diligentes, & * postquam eas audierint, repetendis, ijs, quæ non intellexerint, interrogādis,' *aliis vero, quæ oportuerit, adnotandis;' quo in posterum memoriæ H I

H ¶ Quod ad repetitiōes attinet, curet Rector, vt certis quibusdam horis in scholis uel domi fiāt, uno quidē repetēte, et alijs audiētibus; et quæ difficilia occurrerint, mutuo proponētibus; et siquid erit, de quo cōstituere inter se nō poßint, Magistrū adeāt. Curabit etiā, ut disputationes et reliquæ exercitatiōes scholasticæ, quæ iuxta modū disciplinarū, quæ tractātur, cōuenire iudicabūtur nō omittāt.

I ¶ Videant Superiores, num conueniat Scholasticos classium inferiorum libros papyraceos habere, vt scribant in eis lectiones, & inter lineas; & ad marginem, quod oportebit, annotent. Prouectiores in humanioribus litteris & alijs facultatibus

riæ defectui consulatur.

9 Rector autem Collegij id curę habeat, vt videat, nũ magistri, & discipuli suum in Domino officium faciant, nec ne.

10 Cum perutilis sit (præsertim Artium, ac Theologię Scholasticæ studiosis) disputãdi vsus; intersint Scholastici ordinarijs Scholarum, ad quas accedunt (licet non sint sub cura Societatis) disputationib⁹; & singulare sui specimen in doctrina prębere, modeste tamen, curent. Cõuenit etiam singulis Dominicis, vel aliquo alio die hebdomadæ in Collegio nostro aliquem ex quauis Classe, Artium, & Theologię studiosorum à Rectore designatum à prandio (si aliqua ex caussa peculiari impedimentũ nõ accideret) aliquas positiões tuẽdas suscipere; quæ pridie eius diei sub vesperũ valuis Scholarum (quo ad disputãdum vel audiendum, qui vellent, conuenirent) essent affigẽdę; quib⁹ breuiter ab eo, qui respõsurus est, cõfirmatis, argumẽtari ex externis vel domesticis liceat cuicũq; libuerit: aliquis tamẽ præsit oportet, qui argumẽtãtes dirigat; & ex ea cõcertatione eliciat declaretq; ad audientiũ vtilitatem doctrinã, quę tenenda

cultatibus chartam secum ferant ad ea, quæ audierint, vel eis occurrerint notatu digna, annotãda; ac postea maiori cũ ordine digesta transferent in libros papyraceos, quæ in posterum cõseruata uelint.

K ¶ *De*

tenenda sit; qui signum etiã det finiendi iis, qui disputant, ac tempus sic distribuat; vt omnib', quoad eius fieri poterit, disputãdi locus detur.

Preter hec duo disputationum predictarũ genera, quotidie aliquod tempus designandum, quo in Collegiis presidente aliquo, vt diximus disputetur; vt ea ratione & ingenia magis exerceantur, & difficilia, quæ in his facultatibus occurrent, magis ad Dei gloriam elucidentur. 11

Qui litteris humanioribus vacãt, sua etiã stata tempora ad cõferendũ & disputandũ de iis, quæ pertinent ad studia illa, coram aliquo, qui eosdẽ dirigere possit, habebunt: & Dominicis, vel aliis cõstitutis diebus alternatim vel suæ facultatis positiones à prãdio tuebũtur, vel se in cõponenda soluta orone, aut carmine exercebũt; siue id ex tpe proposito ibidẽ themate ad explorandã prõptitudinem fiat; siue domi cõposita de re prius ꝓposita illic publice legãtur. 12

K ¶ *De repetitionum, & disputationum, & latine loquendi exercitationibus*

*Omnes quidem, sed præcipue humaniorum litterarũ studiosi latine loquantur communiter; & memoriæ quod à suis Magistris præscriptum fuerit, commendent. K 13

si quid propter circunstantias locorum, temporum, & personarum mutari debeat; hoc iudicandum prudentiæ Rectoris (facultate à suo Superiore saltem in genere accepta) relinquetur.

L commendēt, * ac ſtilum in compoſitionibus diligenter exerceant; nec deſit, qui eiſdem corrigendis operam ſuam impēdat. Licebit etiam nonnullis iuxta Rectoris arbitriū præter eos authores, qui prælegūtur, quoſdā etiam alios priuato ſtudio legere; & ſingulis hebdomadis die aliquo deſignato vnus ex prouectioribus à prandio orationem latinam aut gręcā de re aliqua ad ędificationem domeſticorū & externorum pertinente, qua ad perfectiora in Domino animentur, habeat.

14 Pręterea Artium & Theologię ſtudioſi potiſſimum, ſed & M reliqui * ſuum habeant priuatū ſtudiū & quietum, quo melius & exa-

L ¶ Vt Scholaſtici magis in ſtudijs promoueant, bonum eſſet aliquos eruditione pares deſignare, qui ſancta æmulatione ſe inuicē prouocēt. Iuuerit etiā interdū mittere ad Præpoſitū Prouincialē, vel Generalē aliquod ſuorum ſtudiorum ſpecimen nunc huius, nunc illius, vt compoſitionū, ſi litterarū humaniorū; vel cōcluſionū, ſi Philoſophiæ vel Theologiæ ſtudioſi fuerint. Conferet etiam in memoriā eis reducere, quòd cum ad domos venerint, ſtudijs abſolutis, in omnibus facultatibus, quibus operam dederint, ſunt examinandi.

M ¶ In hoc priuato ſtudio poſſent (ſi Rectori videretur) commentarium aliquem videre. Quandiu autem audiunt, fere vnus, & is quidem ſelectus eſſe deberet. Poſſent etiam ſcribere quod profuturum magis cenſeretur.

N ¶ Si

& exactius ea, quæ tractata sunt, intelligant.

Vt reprimi oportet quorundã cursum plus æquo concitatũ in studiis; ita mouendi, incitãdi, & animãdi ad studia sunt alii, quib⁹ id necessariũ est; quod vt meli⁹ præstare possit Rector, intelligat oportet per se, & p aliquẽ aliũ, cui Syndici, vel Visitatoris Scholasticorũ curã ipse dederit, quomodo Scholastici suũ officiũ faciant. 15

N * Quòd si animaduerteret aliquẽ in studiis tẽpus inutiliter terere, quòd nolit, aut certe non possit ꝓgressũ in litteris facere; expedit illum ab eis remouere, & eius loco alium, qui ad scopũ diuini seruitii in Collegiis pręfixum magis ꝓficiat, cõstituere.

16 M Absoluto studio alicuius facultatis, eandem priuatim repetere conueniet, auctorem vnum aliquem, vel plures, quàm prius, iuxta Rectoris arbitrium legendo. Poterit autem ex iis, quæ ad eam facultatem pertinent, si eidem Rectori visum fuerit, *in scripta

N ¶ Si aliquis non aptus ad studia, sed ad alia ministeria idoneus videretur; posset intra Collegia vel domos Societatis in iis occupari, quæ conuenire viderentur: si ad vtrunq; inutilis esset, & in Scholasticum fuisset admissus, dimitti à Societate posset: nihilominus æquũ erit, vt Rector re bene considerata, ad Prouincialem vel Generalem id referat; & quod sibi præscriptum fuerit, exequatur.

O ¶ Huius.

O *in ſcripta breuius, diſtinctius, & accuratiꝰ redigere ea, quæ priꝰ in lectionū decurſu ſcripſerat, cum minori doctrina præditꝰ erat, q̄; peracto ſtudiorum curriculo.

I Suis conſtitutis temporibus ſe ad publicos actus examinatio nū ac reſpōſionum præparent; & ad gradus conſuetos, qui per diligentem examinationem digni inuenientur, promoueri poterunt. Loca tamen certa, vt ab omni ambitionis ſpecie atq; ab aliis affectibus parum temperatis recedant, quamuis ea in Vniuerſitate, vbi gradum accipiunt, dari ſoleant, non accipiant; ſed ſimul omnes extra numerum ſe conſtituant; nec ſumptus, qui pauperes non deceant, in gradibus huiuſmodi faciant; ad quos ſine humilitatis detrimento, nō ob aliud,

O ¶ Huiuſmodi ſcripta fieri nō debēt, niſi ab ijs, qui maiori doctrina et clariori ingenio & iudicio pollent: et reliqui horū labore frui poterunt. Conueniret etiā a Magiſtro ea approbari. Alij annotationibus præceptoris iuuari poſſent, et ſuis etiā notatu dignioribus. Conferret aūt ad vſum, vt ſuas notas in margine, & indicem præterea habeant rerum, de quibus in huiuſmodi ſcriptis agitur, vt facilius inueniri poſſit, quod quæritur. Et quāuis huiuſmodi libelli rerū excerptarū vel propriorū conceptuū, vel alia ſcripta quælibet fiant; intelligi tamē oportet, à nemine librū vllū ſine examinatione & approbatione ſpeciali Præpoſiti Generalis, vt dictū eſt, publicari debere.

IN CA-

ob aliud, quàm vt possint proximis ad Dei glo riam esse vtiliores, promoueri debent.

Num autem his, qui iam studiorum suorum 18
cursum peregerunt, prælegere priuatim, vel pu blice ad suam, vel aliorum vtilitatem conueniat: penes Superiorē id erit iudiciū, qui quod magis in Domino expedire videbitur, statuet.

DE SCHOLIS COLLEgiorum Societatis. Cap. VII.

IN CAPVT VII. DE Scholis Collegiorum Societatis.

HAbita ratione non solum 1
profectus in litteris Scholasticorum nostrorum, sed etiam profectus in litteris & moribus externorum, quos in nostris Collegiis instituendos suscepimus;
* Scholę publicę, vbi commode A
id fieri poterit, aperiantur, saltē in disciplinis humanioribus.
* In grauioribus autem discipli- B
nis

A ¶ P*Repositi Generalis erit, vbi huiusmodi scholæ habendæ sint, statuere.*

B ¶ *Et etiam iuxta quòd commode id poterit Societas. Nostra tamen mens hæc esset, vt in Collegijs communiter litteræ humaniores ac linguarum, et doctrina Christiana, et si opus esset, lectio aliqua de casibus conscientiæ prælegeretur: si vero sit, qui commode concionetur, aut confessiones audiat, id etiam vt fiat; & de scientijs superioribus non agatur;*

nis pro locorum, in quibus Collegia fuerint, ratione, semper, quid Deo gratius sit, ante oculos ha-
2 bendo, aperiri poterunt.

Teneat in huiusmodi Scholis is modus, quo externi Scholastici in ijs, quę ad doctrinā Christianā ptinēt, bene instituātur; cureturque quoad eius fieri poterit, vt singulis mensib⁹ ad sacramentū Cōfessionis accedant, & verbū Dei frequenter audiāt, & demū cū litteris mores etiam Christianis dignos hauriāt. Et quia in particularibus multū varietatis esse oportebit, ꝑ varietate locorū, & personarū singula
C ꝓsequi nō est huius loci. Id tamen dictū sit, * in quouis Collegio regulas, quę ad oīa necessaria descēdāt,
D constitui debere. Hoc tamen commendatū hoc loco volumus, * ne externis Scholasticis correctio, quoad illis opus erit, desit; quæ tamen per aliquem de ipsa Societate exercenda non erit.

agatur; sed ad eas addiscendas ab his Collegijs, ij qui in humanioribus litteris profecerint, ad Vniuersitates Societatis mittantur.

C ¶ *Ex regulis Collegij Romani, alijs quod cuique cōueniet, accommodari poterit.*

D ¶ *Adhoc vbi Corrector haberi poterit, habeatur; vbi nō poterit, excogitetur modus, quo castigentur, vel per aliquē ex ipsis Scholasticis, vel alia conuenienti ratione.*

3 Cum tam proprium sit nostræ professionis, nullum temporale præmiū accipere

pere pro spiritualibus ministeriis, in quibus iuxta nostrum institutum in proximorum auxilium occupamur: non conuenit vllam Collegii dotationem admittere, per quam ad dandum Concionatorem, aut Confessarium,* aut Lectorem aliquem Theologię, Societas obligetur. Quamuis enim æquitatis & gratitudinis ratio nos ad seruiendum cum maiori diligentia in dictis ministeriis, quę nostri instituti sunt propria, moueat, in Collegiis quæ maiori cum liberalitate & deuotione fundata sunt: non tamen sunt recipiendę obligationes vel conditiones, quę synceritatem impediant nostri in procedendo modi, qui est, dare gratis, quę gratis accepimus: quamuis pro eorum substentatione, qui cōmuni bono Collegiorum seruiunt, vel propter illud student, dotatio, quam Fundatorū charitas assignare ad gloriam diuinam solet, admittatur. E

E ¶*Vbi Præpositus Generalis, vel Societas curam susciperet alicuius Vniuersitatis; non repugnaret huius Constitutionis intentioni, vt sese ex consequenti obligaret ad lectiones illius ordinarias, quamuis inter illas aliquæ Theologicæ essent.*

IN CAP.

DE SCHO

DE SCHOLASTICIS INSTITVENdis in ijs, quę ad proximos suos iuuandos pertinent. Cap. VIII.

1 SCopum illum intuendo, ad quem studia Societatis dirigũtur, sub ipsorum finē congruũ erit, vt ad arma spiritualia in proximorum auxilium tractanda assuescere incipiãt. Quamuis enim id proprie magis & diutius in domibus fiat, poterit tamen in Collegijs inchoari.

2 Primũ illi, qui iuxta Superioris iudiciũ ad sacros ordines erũt promouēdi, in ratione Missæ dicēdæ, vt pręter intelligentiã, & deuotionē internam, decentem etiã habeant exteriorē modum ad audientiũ ędificationem, instituantur; & ceremoniis eisdē omnis Societas, quantum fieri potest, vtatur: in quibus vsum Romanum vt magis vniuersalē, & quem perculiari quadam ratione Sedes Apostolica amplexa est, quantum patietur regionum varietas, sequetur.

3 In concionibus etiam, & A *sacris lectionibus eo modo ppponēdis, q ędificationi populi conueniat (qui à scholastico diuersus est) se ẽt exerceãt, stude-

IN CAPVT VIII.

De Scholasticis instituendis in ijs, quæ ad proximos suos iuuãdos pertinent.

A ¶ *Inter legendum, præter interpretationem, aduertendum est,*

G

studeantque ad id munus obeũdum linguam populo vernaculam bene addiscere.* Res etiam B alias vidisse oportet, & præ manibus habere, quæ ad hoc officium vtiliores futurę sunt; ac demum, vt melius & cum maiori fructu animarũ id munus obeant,* omnibus mediis vtantur, C quibus cõmode iuuari possint.

4 In mini-

est, ut aliqua, quæ ad mores et vitã Christianã inuat, attingantur. Et hoc fiet etiam in classibus Collegij, multo vero impensius, cum populo prælegit.

B ¶ Cõferet, uidisse Euãgelia toto anno occurrentia, peculiari studio adhibito, quod ad concionandi rationẽ destinetur; & aliquid ex sacra scriptura, vt populo prælegatur: præuidisse etiam quod ad vitia pertinet, & in eorum detestationem inducit, & remedia eisdem applicanda; sicut e contrario quæ ad præcepta, ad virtutes, ad bona opera pertinent; tum ea, quæ mouere possint ad illa amanda, & media etiam ad eadem consequenda. Et hæc in compendium, si fieri potest, redacta vtiliora esse solent; ne tam multis libris opus sit.

C ¶ Huiusmodi media sunt, vidisse præceptiones, quas de modo concionandi illi tradunt, qui bene hoc munus obierũt; & bonos audire concionatores; & se in concionibus domi aut in monasterijs exercere; bonum habere correctorem, qui de erroribus admoneat tum in rebus, quæ dicuntur, tum in voce, tonis, gestibus, & motibus. Reflectat et ipse considerationem ad ea, quæ dixit; quo magis vndecunque iuuetur.

D ¶ In

4 In ministerio etiam Sacramē-
D torum* Confessionis, & Com-
munionis sese exerceant; & non
solum quod ad ipsorū, sed etiā
quod ad pœnitentium, & com-
municātium officium pertinet,
vt bene ac vtiliter ad Dei gloriā
ea percipiāt, & frequentent, per-
spectū habere, ac exequi curent.
E *Ad exercitia spiritualia alijs
5 tradenda, postquam quisque in
se ea fuerit expertus, assuescant;
& dent operam omnes, vt & eo
rum reddere rationē, & in hoc
armo-

D ¶ In cōfessionibus præter studium scholasticū, & casuū consciētiæ, præsertim Restitutionis, conueniet compendium aliquod casuum, et censurarū, quæ reseruātur, habere (vt videat quo pertingat ipsius iurisdictio) & simul formulas, quæ minus vsitatæ sunt, quarundā absolutionū, quæ occurrunt; ac breuem interrogandi methodum de peccatis, et eorū remedijs; et instructionem ad bene ac prudenter in domino sine damno suo, et cū proximorum vtilitate hoc officiū exercendum: & aliqua confessione audita, præsertim in principijs, Confeßarius apud se consideret, num in re aliqua defecerit; vt in posterum caueat.

E ¶ Possent ad exercitia alijs tradenda aßuescere, nonnullis ea tradendo, in quibus minor iactura esse poßit, si quid erretur; & conferre cum aliquo magis exercitato suū procedendi modum, bene annotando quod magis vel minus conuenire deprehenderint. Cum vero exercitiorum ratio reddatur, non solum id agatur, vt alijs satisfiat, sed etiam vt in illis desiderium excitetur, vt eisdem iuuari velint. In vniuer

armorum spiritualiũ genere tractando (qđ Dei gratia ad ipsius obsequiũ tãtopere cõferre cernitur) dexteritatẽ habere possint.

F * Studiũ ẽt cõgruum in modo tradendæ doctrinæ Christianæ, qui sit captui puerorũ ac rudiũ accommodatus, adhibeatur.

Vt in superi⁹ dictis proximi ad bene viuendum iuuantur: ita curandum est, vt ea, * quæ ad be G ne moriendum illis conferunt, percipiantur; quique modus in eo tempore, in quo tantum est momenti ad finem vltimũ æternæ fœlicitatis consequendum, vel ab eà excidendum, teneri debeat, intelligatur.

In vniuersum loquendo, edoceri eos conuenit, quem modũ tenere oporteat huius Societatis operarios, qui in tã varijs mũdi regionibus, cumque tam diuersis hominum generibus versari debent, anteuertendo incõmoda, quæ possunt accidere; & emolumenta, quæ ad maius Dei seruitium

sum autem loquẽdo, quæ ad primã hebdomadam pertinent, tantũ tradantur. Quando vero omnia tradẽtur, raris hominibus, vel qui de vitæ suæ statu deliberare velint, tradi oportebit.

F ¶ *Iuuerit etiã in compendiũ redactam habere explicationem rerum ad fidem & vitã Christianã necessariarum.*

G ¶ *Aliud etiã cõpendium de modo iuuãdi ad bene moriendum vtile erit: vt memoria renouetur, quando sanctũ hoc officium exercendũ erit.*

IN

seruitium cõferunt, captãdo, oĩbus rationibus adhibitis, quæ possunt adhiberi. Et quãuis hoc sola vnctio sancti Spiritus, & ea prudentia, quã communicare solet Dñs illis, qui in diuina sua Maiestate cõfidunt, docere possit; via saltẽ aliquo modo qbusdã documẽtis, quæ iuuẽt, & ad effectũ diuinæ gratiæ disponãt, aperiri potest.

DE SCHOLASTICIS à studio litterarum educendis. Cap. IX.

A 1 *EX Collegiis nõnulli propter caussas in Secunda Parte dictas, & modo inibi explicato educuntur; vt alij, qui ad diuinum seruitium magis proficiant, eisdem succedant. Eadem siquidẽ in hac parte domorum, & Collegiorum est ratio.

2 Aliqui etiam aliquando educentur, quòd ipsis ad maiorem in spiritu vel in litteris profectũ alio

IN CAPVT IX. De Scholasticis à studio litterarũ educendis.

A ¶ ALij educuntur post septẽ annos, ij videlicet, qui ad Collegia admissi sunt ad id tempus, absq; eo quòd cõstituerint ingredi Societatẽ, quẽadmodũ dictum est; sed tamen dispensari in tempore septem annorum, idque prorogari posset; cum huiusmodi Scholastici exemplo vitæ suæ, magnæ ædificationis essent, ita vt vel magnum Dei obsequium ab eis expectaretur, vel vtiles esse Collegio viderentur.

alio transferri, vel quòd ad vniuerſale bonū Societatis cōueniat; vt accideret, ſi, qui Artiū curriculū in aliquo Collegio emenſus eſſet, vt eaſdē alibi prælegeret, ante Theologię ſtudiū educeretur. Et idem dictum ſit, ſi qua in re alia ad maius Dei obſequium & gloriam eſſent occupādi.

Cōmunis autem modus educendi Scholaſti 3
cos ex Collegio aliquo, vbi oēs prædictæ Sciētię tradūtur, tunc erit; cū quiſq; ſtudia ſua iam abſoluerit, peracto Artium curriculo, & quatuor annis Theologię ſtudio impenſis. Et ſub huius temporis finem ſuarū eſſe partiū Rector intelligat, Prępoſitum Generalem, vel Prouincialē admonere, & quantum hi profecerint, referre; ac poſtmodum quod ei præſcriptum fuerit ad Dei gloriam, exequetur.

DE GVBERNATIONE COLLEGIORUM. Cap. X.

SVpremam curam vel ſuperintendētiam Col- 1
legiorum iuxta Sedis Apoſtolicę litteras profeſſa Societas habebit. Cum enim quidquā priuatæ vtilitatis ex redditibus quærere, vel in ſuū vſum cōuertere nō poſſit; eſt valde probabile, quòd maiori cū puritate ac ſpiritu conſtantius ac diuturnius procedet, in ijs, quę ad bonū regimen Collegiorum ad maius Dei ac Dñi noſtri

obſeqium

obſequium prouideri conuenit.

2 Præter id autē, quod ad Cōſtitutiones, & diſſolutionē, vel alienationē huiuſmodi Collegiorū pertinet, vniuerſa poteſtas & adminiſtratio, & (vt in genere dicatur) huius ſuperintendētiæ executio penes Prępoſitū Generalem erit, qui finem illum, ad quē Collegia & Societas tota cōtendit, prę oculis habens, melius, quid eiſdem conueniat, intelliget.

3 Per ſe ergo, vel per aliū, cui ſuā facultatē cōmunicauerit in hac parte, Præpoſitus Generalis Recto A rē, * vt pręſit cuicunq; Collegio, aliquē ex Coadiutoribus Societatis cōſtituet; qui Præpoſito Prouinciali, vel cui Generalis præſcripſerit, rationē ſibi aſſignati muneris reddet. Et penes eundem erit Præpoſitum, Rectorem amouere, taliq; cura, prout ei cōuenientius in Domino videbitur, liberare.

4 Curandū eſt autē, vt ille, cui Rectoris officiū imponit, magni ſit exēpli, magnæ ædificationis, magnę etiā mortificationis in oībus prauis inclinationibus, & in Obedientia pręcipue, ac humilitate ꝓbatus

IN CAP. X. De gubernatione Collegiorū.

A ¶ Hoc nō prohibet, quin Profeſſus aliquis ad viſitandas vel reformādas alicuius Collegij res miſſus manere in eo poſſet, vel omnibus alijs ad tempus præeſſe, vel aliter; vt magis conuenire ad Collegij vel ad vniuerſale bonū videretur.

batus;q donū ēt discretionis habeat, ad gubernandū idoneus, in reb⁹ agēdis versatus, in spiritualib⁹ exercitat⁹ sit;q seueritatē suo tēpore & loco cū benignitate miscere nouerit;q solicit⁹, q patiēs laborū, q etiā in litteris eruditus sit; & demū eiusmodi, cui cōfidere, cuiq; suā potestatē tuto cōmunicare Præpositi superiores possīt; qūquidē quo hæc potestas maior erit, eo meli⁹ regi Collegia ad maiorē Dei gloriā poterūt.

Rectoris officiū erit, ī primis oratiōe & sanctis desiderijs totū Collegiū velut humeris suis sustinere: deinde curare, * vt Cōstitutiōes obseruēt, oībus Collegialib⁹ cū oī sollicitudine inuigilare, eosdemq; ab ijs, quæ nocere possint domi & foris, defendere; tū præueniēdo, tū ēt, siquid mali accideret, remediū adhibēdo; vt ad singulorū & vniuersale bonum cōuenit; vtq; in virtutib⁹ & litteris ꝓficiāt, curādo; sanitatē eorū, * & bona ēt Collegij tam stabilia, q̄ mobilia cōseruando: eos, q officia gerāt domestica, prudenter con- 5 B C

B ¶ Sicut curare, ut obseruentur omnino Constitutiones, ita et in eisdē dispēsare (quādo eā fuisse mētē illius, qui eas condidit, in re aliqua particulari indicaret iuxta euentus rerū, et necessitates, maius cōmune bonū intuendo) ad Rectorē, accepta à suis maioribus potestate, pertinebit.

C ¶ Ad ea, quæ dicta sunt, reducitur cura cōueniens amicos conseruandi, & ex aduersarijs beneuolos reddendi.

D ¶ Res

cōſtituendo; & quomodo ſuis fungantur officiis, conſiderando; &, prout in Domino conuenire iudicabit, vel in eiſdem miniſterijs detinendo, vel ab iiſdem remouendo: Et generatim loquendo, curet, vt quę in ſuperioribus capitibus dicta ſunt, quæ quidem ad Collegia ſpectant, obſeruentur. Memor ſit etiam ſubordinationis integre obſeruandæ in Obedientia, nō ſolū ad Generalē, ſed ad Prouincialē quoque, certiorē eū, de quibus oportet, reddendo; ad eumq́, referendo, quæ maioris erunt momenti; & quæ ab ipſo iniuncta fuerint (quādoquidem ipſum Superiorē habet) exequēdo; vt æquum eſt ad ſe referri, ſibiq́; obedientiā prę ſtari ab ijs, qui in Collegio degunt: Qui quidē Rectorē ſuū magnopere reuereri ac venerari, vt qui Chriſti Dñi noſtri vices gerit, debebūt; liberā ſui ipſorū rerumq́; ſuarum diſpoſitionē cùm D vera obedientia ipſi relinquendo: * nihil ei clauſum, ne conſcientiā quidē propriā tenendo, quam ei aperi re (vt in Examine dictum eſt) ſuis conſtitutis tēporibus, & ſæpius, ſi cauſſa aliqua id poſceret, oportebit; nō repugnādo, nō cōtradicendo, nec vlla ratione iudiciū ꝓpriū ipſius iudicio cōtrariū demōſtrādo; vt per vnionē eiuſdem ſententiæ & voluntatis, atq; per debitā ſubmiſſionē melius in diuino obſe-

D ¶ *Res clauſa intelligitur ianua vel arca, &c.*

E ¶ *Ido-*

obſequio conſeruentur, & progrediantur.

6 Ad bonam domus gubernationẽ nõ ſolũ numerum neceſsarium officialiũ Rector prouideat; ſed, * vt idonei ſint, quoad E eius fieri poterit, ad ſuas functiones, curet; * cuique ſuas regu- F las, vbi, quæ ad ſingulorũ officia pertinẽt, cõtineantur, tradat; & ne ſe hic in illi⁹ officiũ ingerat, videat. Præterea, vt eis proſpicere de ſubſidio, ſi neceſsarium id fuerit, debebit; ita, cũ tẽpus vacuum illis fuerit, vt vtiliter illud impendãt diuino ſeruitio, curet.

7 Inter officiales Rectori neceſſarios, in primis Miniſter idoneus, qui Vicerector, vel Magiſter domus ſit, & omnibus, quæ ad bonum vniuerſale pertinẽt, prouideat, eſt deligendus. Syndico etiam ad exteriora obſeruanda, * & aliquo, cui rerũ ſpiritualiũ G cura ſit, & duobus alijs, vel pluribus, quorum prudentiæ & probitati

E ¶ Idonei ſunt intelligẽdi habita ratione tũ ſufficiẽtiæ perſonarũ, tũ occupationum. Quæ enim officia multũ occupationis ſecũ ferũt valde occupatis in alijs rebus minime cõuenirẽt: et quia quibuſdã experiẽtia, vt bene fiant, neceſſaria eſt; non facile mutari deberent.

F ¶ Ex regulis cuiq; videndæ eſſent ſingulis hebdomadis illæ, quæ ad ipsũ pertinẽt.

G ¶ Si tãta nõ eſſet copia hominum; vnus plura officia ſuſtinere poſſet. Sic Miniſter, & ſuperintendens dictus curam habere poſſent eorum, quæ ad Rectorem, vel Nouitios pertinent, & cet.

H ¶ Sic

bitati multum confidat,opus est; vt cum eis de ijs, quæ difficiliora,& ad Dei gloriam maiorem communicanda videbuntur, conferre possit.

H * Sunt & alij ad particularia officia necessarij.*

8 Curet Rector, vt in suo officio cuiq; integram obedientiã Collegiales præstẽt,& alij officiales Ministro, & sibi ẽt ipsi, prout idẽ præscripserit. Illud in vniuersũ admonuisse cõuenit;eos,q cu ram aliorũ suæ obedientiæ subditorũ habent, præire eisdẽ exẽplo obedientiæ, quam suis Superioribus Christi loco ipsimet præstent, oportere.

9 Ad oĩa cõferet temporis ordo in studijs, orationibus,missis, lectionibus,cibo, somno,& in reli

I quis seruatus; * & signũ cõstitutis horis detur;* quo audito oẽs statim vel imperfecta littera relicta ad id, ad qđ vocantur,se cõferãt. Erit aũt penes Rectorem,vel eũ,q primas tenebit, id curæ; vt videat, quãdo hæ horæ pro temporũ, vel aliarũ caussrũ occurrentiũ ratione mutandæ sint; & quod ipse statuerit, obseruetur.

K * Rector ipse legere, aut do

10 cere Christianam doctrinam quadraginta

H ¶ Sic esse posset qui scriberet, Ianitor, Sacrista, Cocus, Lotor. Alia officia minus operosa poßẽt inter Scholasticos diuidi; si alij non essent, qui ea possent exercere.

I ¶ Signũ dabitur per campanã, qua pulsabitur, vt se recipiãt ad somnum, & ad mensam.

k ¶ Si conuenire non videbitur ad ædificationẽ, vel ob ali-

quadraginta dies debet. Videat etiam, qui ex Collegialibus, & ad quem vſque limitem domi & foris in colloquiis, ſpiritualibus exercitiis tradendis, confeſſionibus audiendis, tum etiam in cōcionibus, vel lectionibus, vel doctrina Chriſtiana tradenda partim ad ipſorum exercitationem (pręcipuę ſub finem ſtudiorum) partim ob aliorum domeſticorum, vel externorum fructum, aliis ſe communicare debeant: & in omnibus quod ſenſerit diuinæ, ac ſummæ bonitati grati⁹, & ad ipſius obſequium ac gloriam maiorē, omnibus perpenſis * prouideat. L

ob aliquam aliam cauſſā ſufficientē vt Rector ipſe le gat; re cum Prouinciali communicata, ſi eiuſdē ille ſententiæ fuerit, per alium id munus obire poterit.

L ¶ *Conſtitutiones, quæ ad Collegia pertinent, ſeorſum teneri, & publice bis aut ter ſingulis annis legi poſſent.*

DECLA-

DE VNIVERSITATIBVS in Societate admittendis. Cap. XI.

EAdem charitatis ratio, qua Collegia admittuntur, & publicæ Scholę in eis nō tantū ad noſtrorū, ſed magis etiā ad externorū ędificationē in doctrina & moribus tenentur, extendi poterit ad Vniuerſitatū curam ſuſcipiendā; vt in eis hic fructus extendatur, latiusq; pateat tā in 1

Scientijs.

Scientiis, quæ traduntur, quàm in hominibus, qui ad eas conueniunt, & gradibus, ad quos pro mouentur; vt alijs in locis cum auctoritate docere possint, quod in his bene ad Dei gloriam didicerint.

2 Quibus tamen cõditionibus, A * & obligationibus, quibusque in locis huiusmodi Vniuersitates admitti debeãt, ei, qui supremam curã Societatis habet, iudicandum relinquitur. Qui assistentium sibi auditis sententijs, & aliorum, quos in consilium adhiberi volet, per se ipsum deliberare poterit, an sint admittendæ.

DECLARATIONES Constitutionum circa Vniuersitates.

IN CAPVT XI.

A ¶ *Cvm Fũdatur à Societate assigna ri certũ Lectorũ numerum, vel alias obligationes suscipi vellet; animaduertendũ est, quòd, si admittã tur, iudicãdo ita esse etiam tunc esse Societati ad finem propositum diuini seruitij id oneris subire, omnino in eis implendis deesse non oportet; sicut nec facile aliquid in hac parte præter id, ad quod obligantur (præsertim si id interpretari quis possit quasi noua induceretur obligatio) præstandum est sine Generalis consensu. Ille autem non se facilem ad id concedendum reddet: quin potius, re in consultationem cum suis Assistentibus adducta, videat ne Societatem grauet: &, si qua in re indulgeatur, constet obligationem nullam induci, sed id, quod additur, omnino voluntarium esse.*

B ¶ *Ad bo-*

tendæ.Nō tamen,postquā admissæ fuerint, sine Cōgregatione generali ꝑ eā dissolui poterunt.

5 Quia tamē religiosa quies,& spirituales occupationes nec animi distractionē,nec alia incōmoda,quę iudicādi in rebus ciuilibus vel criminalibus officiū sequi solēt;Societati permittūt; iurisdictio huiusmodi, quam per se, vel ꝑ alios à se dependētes exercere debeat Societas, non admittatur: quāuis ad ea, * quę ad bonum statū B
Vniuersitatis proprie pertinēt, conueniat Iustitię ordinariæ siue secularis siue ecclesiasticæ ministros circa punitionē Scholasticorum voluntatem Rectoris Vniuersitatis sibi significatam exequi, * & generatim res C
studiorum fauore suo, pręsertim cum à Rectore fuerint commendatę,promouere.

DE SCIEN-

B ¶ Ad bonū vniuersitatis statum proprie pertineret, si Scholasticus aliquis rebellis, vel sic offendiculi caussa alijs eßet,ut nō solū Scholis eū, sed etiam ciuitate expelli, vel in carcerem conijci conueniret, vt certiores facti iustitiæ ordinariæ administratores id statim exequerētur. Et ad hoc & similia à Principe vel à supręma potestate huiusmodi facultatis scriptum habere testimonium oportebit. vt commendatio etiam Rectoris in alicuius Scholastici fauorē momentum apud eosdem iustitiæ ministros haberet, ne Scholastici opprimerentur,oporteret.

C ¶ Quoniām exemptio ab ordinarijs iudicibus, Sholasticorum

ſticorum numerum allicere non poteſt; alijs prærogatiuis et priuilegijs vt id compenſetur, curandum eſt.

DE SCIENTIIS, QVÆ tradendæ ſunt in Vniuerſitatibus Societatis. Cap. XII.

1 CVM Societatis atque ſtudiorũ ſcopus ſit, proximos ad cognitionem & amorẽ Dei, & ſalutem ſuarum animarum iuuare; cũque ad eũ finem medium magis propriũ ſit facultas Theologiæ: in hanc potiſſimũ Societatis Vniuerſitates incũbent; ac diligenter per idoneos admodum Præceptores, quæ ad Scholaſticam doctrinam, & ſacras Scripturas pertinent, ac etiam ex Poſitiua quæ ad hunc finem nobis præfixum conueniunt (non attingendo tamen eam partem Canonum, quæ foro contentioſo inſeruit) pertractabunt.

2 Et quia tam doctrina Theologiæ, quàm eius vſus exigit (his A præſertim temporibus) * litterarum humaniorum, & Latinæ, ac Græcæ, & Hebraicæ linguæ cognitionẽ, harũ etiam idonei Profeſsores & quidem iuſto nu- B mero conſtituentur. * Aliarum præterea

IN CAPVT XII.

A ¶ Sub litteris humanioribus præter Grãmaticã intelligatur quod ad Rhetoricam, Poeſim & Hiſtoriã pertinet.

B ¶ Cum in aliquo Collegio, vel Vniuerſitate co ſpecta

præterea linguarum, qualis eſt
Caldaica, Arabica, & Indica,
vbi neceſſariū vel vtiles ad dictū
finem viderentur, habita regio-
nū diuerſarū,& cauſſarum, quæ
ad eas docendū mouent, ratio-
ne, poſſent præceptores cōſtitui.
Sic etiam quoniam * Artes, vel C
Scientiæ naturales ingenia di 3
ſponunt ad Theologiam, & ad
perfectam cognitionem & vſum
illius inſeruiūt,& per ſeipſas ad
eundem finem iuuant; qua dili
gētia par eſt,& per eruditos Præ
ceptores, in oībus ſyncere ho-
norem & gloriam Dei quæren-
do, tractentur.
Medicinæ,& Legum ſtudiū vt à 4
nr̄o Inſtituto magis remotum in
Vniuerſitatib⁹ Societatis vel nō
tractabitur; vel ſaltē ipſa Socie
tas per ſe id oneris nō ſuſcipiet.

DE MO-

ſpectaretur; vt homines ad Saracenos, uel Turcas iuuandos præpararentur: Arabica lingua: vel Caldaica conueniret; cū ad Indos, Indica; & ſic de alijs dicendum, quæ eſſe poſſent alijs ī regionibus ob ſimiles cauſſas, vtiliores.

C ¶ Tractabitur Logica, Phyſica, Metaphyſica, Moralis ſcītia, & etiā Mathematicæ; quatenus tamen ad finem nobis propoſitum conueniūt.

In legendo & ſcribēdo alios inſtituere, opus etiam charitatis eſſet; ſi is perſonarum numerus Societati ſuppeteret, vt omnibus vacare poſſet: propter earum tamen penuriam hoc ordinarie docere non conſueuimus.

IN CAPVT

DE MODO ET ORDINE prædictas facultates tractandi. Cap. XIII.

AD tractanda tam facultatum inferiorum, quàm Theologiæ studia dispositio & ordo conueniens tam mane, quàm vesperi seruandus est.

A Et quamuis * pro regionum,
2 & temporum diuersitate in ordine, & statutis horis studio tribuẽdis possit varietas accidere; omnes tamen in eo cõueniant, vt vbique fiat, quod inibi magis expedire ad maiorem in litteris profectum existimabitur.

3 Nec solum lectiones sint, quæ publice prælegantur; sed * Magistri etiam diuersi pro captu & numero

IN CAPVT XIII.

A ¶ DE statutis lectionũ horis, ordine, ac modo, et de exercitationibus tam compositionum (quas à Magistris emendari oportet) quàm disputationum in omnibus facultatibus, & pronunciandi publice orationes & carmina, speciatim in quodam tractatu per Generalem Præpositum approbato agetur seorsum, ad quẽ hæc Constitutio nos remittit: id duntaxat monendo, illa locis, temporibus, & personis accommodari oportere; quamuis ad illum ordinem accedere, quoad fieri potest, conueniat.

B ¶ Tres ordinarie vt plurimum erunt Præceptores in tribus diuersis Grammaticæ classibus; quartus humaniores litteras, quintus Rhetoricam prælegat: & in horum duorũ

litterarum humaniorum familiarem sermonē latine communiter loquendo, & stylum scribē do, ac pronunciationem cōposita bene pronū ciando expoliant, curent; & his, ac multo magis facultatū superiorū studiosis crebras disputationes imponant; quib⁹ dies & horæ certæ cō stituantur, vbi nō solum cum condiscipulis, verū paulo inferiores cū aliquāto prouectioribus disputent in ijs, quæ ipsi capiūt; quod etiā vice versa prouectiores cum minus prouectis, ad ea, quæ illi tractant, descendendo, & Præceptores alij cum aliis prę̄stabunt; semper, qua decet, modestia obseruata; & aliquo præsidente, qui contentionem dirimat, & quid doctrinę elici oporteat ex disputatis, declaret.

4 Erit itidem Rectoris, per se, vel per Cancellarium semper obseruare; vt qui noui accedūt, examinentur, & in ijs Classibus, cūq; ijs Prę̨ceptoribus, qui ipsis conueniūt, collocentur; & eius discretioni (audita sententia eorum, qui ad id munus designati sunt) relinquetur, num diutius in eadem classe manere, an ad aliā vlterius progredi debeant.

E * Eiusdem erit iudicium de studio linguarum, præter Latinā, num

E ¶ Poßet aliquis ea ætate vel ingenio eße, vt sola latina lingua ei sufficiat et ex aliis facultatibus quātū ad cōfessiones audiendas, & agendū cū proximis op⁹ est; cuiusmodi

num Artibus, & Theologiæ anteponi, an postponi, & quàmdiu in eis quemq; hærere oporteat. Sic etiam in alijs scientijs superioribus propter ingeniorum & ætatum inæqualitatem aliaque consideratione digna, ad eundẽ pertinebit expendere, quantum quisque eas discere, & quàmdiu in eisdem versari debeat, quamuis ij, qui ætate & ingenij aptitudine pollent, melius sit, vt in omnibus proficere, & conspicui esse ad Dei gloriam enitantur.

Sunt aliqui, qui curã animarum gerunt, nec magnæ eruditionis sunt capaces. Alij rursum erunt, qui ad superiores sciẽtias progredientur. Has autem capeßere, et illas relinquere quatenus conueniat, Superioris erit iudicare: quod cum Scholasticis externis significauerit; si volent illi nihilominus aliã rationem sequi, cogendi non erunt.

Vt assiduitas in litterario exercitio, sic & aliqua remissio necessaria est.* Quanta hæc esse debeat, & quibus temporibus, prudenti considerationi Rectoris, expensis circunstantijs personarum & locorum, relinquetur. F

F ¶ Saltem singulis hebdomadis dies vnus à prandio quieti destinatus sit: in reliquis conferatur cum Prouinciali, qui ordo in vacationibus, vel intermissionibus studiorum ordinarijs sit tenendus.

DE

IN CAPVT

DE LIBRIS, QVI prælegendi sunt.

Cap. XIIII.

1 Generatim (vt dictum est, cum de Collegiis ageretur) illi prælegentur libri, qui in quacunque facultate solidioris ac securioris doctrinę habebuntur.

A * Nec illi sunt attingendi, quorum doctrina, vel auctores suspecti sint. Hi tamen particulatim in quauis Vniuersitate nominētur; In Theologia legetur vetus & nouum Testamentum,

B * & doctrina Scholastica Diui Thomæ;

IN CAPVT XIIII.

A¶ Quamuis liber suspitione malæ doctrinæ vacet; cum tamen suspectus est auctor, legi eum non conuenit. Solet enim opus in caussa esse, ut, qui legit, ad auctorē afficiatur: & auctoritas, quam apud ipsū habet, in ijs quæ bene dicit, poßet postmodum aliquid persuadere ex ijs quæ male dicit. Rarum est etiam, aliquid ueneni non admisceri in ijs, quæ à pectore veneni pleno egrediuntur.

B¶ Prælegetur etiam Magister sententiarum. Sed si videretur tēporis decursu alius auctor studentibus vtilior futurus; vt si aliqua summa uel liber Theologiæ Scholasticæ conficeretur, qui his nostris tēporibus accōmodatior videretur; graui cū cōsilio, et rebus diligēter expēsis per viros, qui ī vniuersa Societate aptißimi existimētur, cūq; Præpositi Generalis approbatiōe prælegi poterit. In alijs ēt sciētijs et litteris humaniorib⁹, si libri aliqui admittētur ī Societate cōpositi, ut

vtiliores, quàm alij, qui communiter in manibus habentur, magna cum consideratione id fiet, præ oculis habendo scopũ nostrum maioris boni vniuersalis.

C ¶ Vt ex aliqua parte Iuris Canonici, et Conciliorum, &c.

D ¶ Si aliqui omnino purgari non poterũt, quẽadmodum Terentius; potius non legantur; ne rerum qualitas animorũ puritatẽ offẽdat.

IN Cap.

Thomę; * & in ea, quam Positiuam vocant, eligentur ij auctores, qui ad scopum nostrum magis conuenire videbuntur. C

Quod attinet ad libros humaniorum litterarum Latinos, vel Gręcos, abstineatur in Vniuersitatibus quoque, quemadmodum in Collegijs, quoad eius fieri poterit, ab eis iuuentuti pręlegendis, in quibus sit aliquid, quod bonis moribus nocere queat; * nisi prius à rebus, & verbis inhonestis purgati sint. D

In Logica, & Philosophia Naturali, & Morali, & Metaphysica, doctrina Aristotelis sequenda est; & in aliis Artibus liberalibus, & in cõmẽtarijs tam huiusmodi auctorum, quàm humaniorum litterarum, habito eorum delectu, nominentur ij, quos videre discipuli, quosq; ipsi Præceptores præ alijs in doctrina, quam tradũt, seq debeant. Rector autem in omnibus, quę statuerit, procedet iuxta id, quod in vniuersali Societate magis cõuenire ad Dei gloriã iudicabitur.

DE CVR-

DE CVRSIBVS, ET gradibus. Cap. XV.

1 A IN litteris humanioribus,& linguis * cursus tẽporis limitatus ad earũ studiũ absoluendũ esse nequit, propter ingeniorum & doctrinę auditorũ varietatẽ, multasq; alias causas; quę non aliã temporis pręfinitionem, quàm quę vnicuiq; cõuenire iuxta prudentis Rectoris, vel Cancellarij arbitrium videbitur, permittũt.

2 In Artium studio cursus erunt ordinandi, in quib9 Scientię Na-
B turales * (ad quas minus, quàm trium annorũ, spatium satis nõ erit) prælegantur; pręter quos medius adhuc annus ad audita repetenda, & actus scholasticos celebrandos, & gradum magisterij suscipiendum ijs, qui eum suscepturi sunt, relinquetur. Cursus

IN Caput. XV.

A ¶ BONO ingenio præditis, qui studia inchoant, videatur, an medius annus in quinis quatuor classium inferiorum sufficiat, & duo in suprema; quod tempus Rhetoricæ et linguarum studiũ impendatur; certa tamen regula præscribi non potest.

B ¶ Si aliquis alibi audiuisset aliquid ex artibus liberalibus; posset eius temporis ratio haberi: vt plurimum tamen, vt quis ad gradum magisterij promoueatur, tres annos, vt dicitur, studuerit oportet: & tantundem de quatuor Theologiæ annis, vt ad actus admittantur, & in eadem gradum doctoratus accipiant, dictum sit.

sus ergo integer trium erit annorum cũ dimidio vsque ad promotionem ad magisteriũ. * Singulis autẽ annis vnus huiusmodi cursus inchoabitur, & alius cum diuino auxilio absoluetur.* C

Theologiæ curriculum sex annis emetietur. in primis quatuor ea omnia, quæ legi oportebit, prælegentur; in duobus reliquis, præter repetitionem, actus soliti ad gradum doctoratus ab ijs, qui promouendi sunt, absoluentur. * Quarto quoque anno ordinarie cursus inchoabitur, sic libris prælegendis distributis, vt quolibet quatuor annorũ quis studiosus inchoare possit & quod reliquum est incœpti quadriennij, & eius, quod sequitur, quadriennii, vsq; ad illum terminum, vnde incœperat, audiẽdo, quatuor annis peragere omnino cursum Theologiæ possit. D

In gradibus tã magisterii Artium, quàm doctoratus Theologiæ tria obseruentur. Primum, nequis 4

C ¶ Si opportunum non fuerit id ita omnino præstare, vel quòd desint homines, vel alias ob caussas: præstabitur cum præpositi Generalis, vel certe Prouincialis assensu, quod poterit.

D ¶ Si talis esset rerum status in aliquo Collegio, vel vniuersitate Societatis; vt secundo quoq; anno inchoare melius videretur, vel aliquanto post quantum; de consensu Generalis, vel Prouincialis fieri poterit quod magis conuenire cõperietur.

E ¶ Si iustas ob caussas aliquis publice non examinandus

E nequis nisi diligenter * & publice examinatus (per personas designatas, quæ bene suum officiũ faciant) & idoneus ad prælegendum eandem Scientiam inuentus, promoueatur, siue ille de Societate sit, siue extra eam. Alterum, vt præcludatur ostium ambitioni, nullis locis certis eis, qui ad gradus promouẽtur, assignatis; quin potius honore se inuicẽ præuenire, nulla locorum differentia obseruata, curent. Tertiũ, vt quemadmodũ gratis docet, ita & ad gradus Societas gratis F promoueat, * & non nisi admodum exigui sumptus (licet voluntarii sint) externis permittãtur: ne consuetudo vim legis tandẽ obtineat, & in ea parte temporis decursu excessus fiat. Videat etiam Rector, ne Magistris, vel vllis aliis de Societate sibi, aut Collegio pecuniam, aut dona quæuis ab vllo pro re quauis in ipsorum vtilitatem facta accipere permittat; quandoquidem prẽmium nostrum solus Christus Dñs iuxta nostrũ Institutũ futurus est; qui est merces nostra magna nimis.

nãdus videretur; habita à Generali, vel Prouinciali facultate, fieri poterit quod Rector ad maiorem Dei gloriam fore iudicauerit.

F ¶ Et sic non permittentur conuiuia, nec alij ludi, qui cum sumptibus nõ mediocribus fiunt, & ad finem nobis propositum inutiles sunt, nec pilei, aut chirothecæ, vel quid aliud detur.

IN Ca-

DE IIS,

DE IIS, QVÆ PERTInent ad bonos mores.

Cap. XVI.

1 Diligenter curetur, vt qui literas discendi gratiâ ad Vniuersitates Societatis se conferũt, simul cum illis bonos ac Christianis dignos mores addiscant: ad quod multum iuuerit, *si oẽs A singulis saltem mensibus semel ad cõfessionis sacramentum accedunt; si missam quotidie, concionem singulis diebus festis (cũ ea fiet) audient. Ex Præceptoribus autem quisque hoc à suis discipulis præstari curabit.

2 Prælegetur etiam in Collegio, aliquo die cuiuscũq; hebdomadæ, Christiana doctrina; & vt pueri eã ediscãt, & recitent, omnesq; etiam adultiores, si fieri potest, eandem sciant, curabitur.

3 Habebitur etiam singulis hebdomadis (vt de Collegijs est dictum) * ab aliquo ex Scholasti- B cis Declamatio de rebus, quę audiẽtibus ędificationi sint, eosq; ad

IN CAPVT XVI.

A ¶ Qui facile compelli possunt, compellantur ad id, quod de confessione, missa, concione, doctrina Christiana, & declamatione dicitur. Alijs amanter quidẽ persuadere cõuenit: sed ad id ne cogantur, nec, si id non præstiterint, à Scholis expellantur; dum tamẽ nec dissoluti, nec alijs offẽdiculo esse uideantur.

B ¶ Quãuis vt plurimum ex prima Classe sit futurus, qui hãc declamationem dicet, siue ex Scholasticis Societatis siue ex externis sit:

ad augmentum in omni puritate ac virtute expetendum inuitent; vt non ſolum ſtylus exerceatur, ſed mores meliores reddantur. Omnes autem eos, qui latine ſciunt, huiuſmodi Declamationi intereſſe oportebit.

4 In ſcholis nec iuramenta, nec iniurię verbo vel facto illatę, nec inhoneſtum aut diſſolutũ quid in externis ad ſcholas accedentibus permittatur. Feratur autem Præceptorum peculiaris intẽtio tam in lectionibus, cum ſe occaſio obtulerit, quàm extra eas ad eoſdem ad obſequiũ & amorẽ Dei ac virtutum, quibus ei placere oportet, mouendos, & vt omnia ſua ſtudia ad hũc finem referant. Quod vt ad memoriã

C eis reducatur,* ante lectionis initium dicat aliquis breuem orationem ad id inſtitutam, quam Præceptor, & diſcipuli omnes aperto capite attente audient.

ſit: poſſet tamen aliquando aliquis alius, qui Rectori videretur, eã conficere; vel quod alius confecerit, pronũciare. Quia tamen res erit publica; huiuſmodi eſſe debebit, vt, à quocunque pronũcietur, eo loco non indigna eſſe iudicetur.

C ¶ *Oratio vel eo modo dicenda eſt, vt deuotionẽ et ædificationem addat, vel non eſt dicenda: ſed Præceptor ſigno crucis ſe muniat aperto capite, & incipiat.*

D ¶ *Si*

5 Propter eos, q̃ tã in diligẽtia ſuis ſtudiis adhibenda, quàm in ijs, quæ ad bonos mores ptinent

nent, peccauerint;& cũ quib⁹ sola verba bona, & exhortationes non sufficiunt, Corrector(q de Societate nõ sit)cõstituatur, qui pueros in timore cõtineat, & eos, quibus id opus erit, quiq; castigatiõis huiusmodi erũt capaces, castiget. Cũ autẽ nec verba, nec Correctoris officiũ satis esset, & in aliquo emendatio non speraretur, aliisq; esse offendiculo videretur; * pręstat à scholis eum remouere, quàm, vbi parum ipse proficit, & aliis nocet, retinere. Hoc autem iudicium Rectori Vniuersitatis, vt omnia ad gloriam & seruitium Dei, vt par est, procedant, relinquetur. D

D ¶ Si casus aliquis accideret, vbi in remedium offendiculi præsti ti satis non esset, à Scholis expellere; uideat Rector, quid præterea cõ ueniat prouidere: quamuis, quoad eius fieri poterit, in spiritu lenitatis, pace & charitate cum omnibus conseruata, sit agendum.

DE OFFICIALIBVS, vel Ministris Vniuersitatis.

Cap. XVII.

*CVra vniuersalis, vel superintendẽtia & gubernatio Vniuersitatis penes Rectorem erit; qui idem esse poterit qui in Collegio præcipuo Societatis præest, & iis præditus Dei donis, de quibus dictum est, vt possit com- A 1

IN CAPVT XVII.

A ¶ Quãuis hoc ita se habeat, tamen nec Lectores

commiſſo ſibi officio dirigendi in litteris & moribus totã Vniuerſitatem ſatisfacere. Eius electio ad Præpoſitum Generalem, vel aliũ, cui ille id cõmiſerit (cuiuſmodi eſſet Prouincialis, vel Viſitator) ſpectabit; confirmatio

B vero ſemper erit Generalis. * Habebit autẽ Rector quatuor Cõſiliarios, vel Aſſiſtentes, qui in rebus ad ipſius officium pertinẽtibus vt plurimũ poſſint eũ iuuare, & cum quibus ipſe, quæ ſunt maioris momenti, conferat.

C * Erit & Cancellarius, vir in litteris egregie verſatus, qui & zelo bono, & iudicio ad ea, quæ ſunt ei cõmittenda, polleat: cuius ſit munus, generale Rectoris inſtrumẽtũ eſſe ad ſtudia bene ordinãda, & diſputatiões in actibus publicis dirigẽdas, & ad diſcernendũ, an ſufficiẽs doctrina ſit eorũ, q ad actus & gradus (quos quidẽ ipſemet dabit) ſunt admittendi. Sit

res primarios, nec officiales (qualis eſt Cancellarius) incõſulto Prouinciali, vel Generali, ſi vicinior eſt, mutabit; ſi ille nõ eidem id commiſiſſet; cui vt res omnes perſpectæ ſint, curare debet.

B ¶ Ex his Cõſiliarijs vnus poſſet Collateralis eſſe, ſi Præpoſito Generali id neceſſariũ videretur: & ſi tam multi eſſe commode nõ poſſent, fiet, vt optime poterit.

C ¶ Si ſatis eſſet Rector, vt præter ſuũ, Cãcellarij etiam munus obire poſſet; in eandem perſonam hæc duo officia poſſent conuenire.

D ¶ Quando

Sit Secretarius ex eadem Societate, qui librum habeat, * vbi omniũ Scholasticorum, qui Scholas assidue frequentant, nomina scribantur; ' quiq; eorũ promissionẽ de obedientia Rectori præstanda, & Constitutionibus obseruandis (* quas ipsemet proponet ') admittat; & sigillum Rectoris, & Vniuersitatis habeat: quæ tamẽ omnia sine vllis expensis Scholasticorum fient. 3 D B

* Erit & Notarius,' vt fidem publicã faciat de susceptis gradibus. F 4

D ¶ Quãdo vltra vnam hebdomadam assidue scholas frequentãt; inuitãdi sunt ad nomina sua dãda, quæ in librum matriculæ referãtur: & legentur eisdem nõ omnes Cõstitutiones, sed quæ unicuiq; sunt obseruandæ; & promißio ab eis, nõ autẽ iusiurandum, de obedientia & obseruatione propositarum Constitutionum exigetur. Si nollent aliqui promissione obligari, vel nomina in matriculã referenda dare; nõ ideo à Scholis excludendi sunt, dũmodo pacifice et sine offendiculo in eis versentur: et sic eis significari poterit; addẽdo nihilominus, quòd cura magis peculiaris Scholasticorũ, quorũ nomina scripta ĩ libro Vniuersitatis sunt, haberi solet.

E ¶ Quamuis postea quæ ab omnibus sunt obseruandæ, eo in loco, vbi publice legi posint; quæ vero in quauis classe, in ea ipsa sunt affigendæ.

F ¶ Hic poterit aliquid vtilitatis ab externis, qui testimonium suorum graduum requirent, percipere: sit tamen quid moderatum, nihilque in Societatis vtilitatem redũdet.

Ad testimonium autem nostris reddendum litteræ patētes Rectorum satis erunt.

dibus,& aliis,quæ occurrent.
G * Sint & duo,vel tres Bidelli,un⁹ ad facultatis linguarum, alter ad Artium,tertius ad Theologiæ functiones destinatus.
5 In has tres facultates Vniuersitas diuidetur; & in quauis earum sit Decanus,& duo alii Designati ex iis,qui melius res facultatis illius callēt; qui à Rectore uocati possint dicere, quid sentiant ad suæ facultatis bonū cōuenire:& siquid tale in mentem uenerit, dum inter se de huiusmodi rebus agunt, ad Rectorē, quāuis non vocentur, referent.
6 In rebus,quæ ad solam unam
H facultatem pertinent, * vocabit Rector, præter Cancellarium & suos Assistentes, Decanum etiā & Designatos illius facultatis: in iis,quæ ad omnes pertinent, Decani & Designati omniū vocentur. Et si Rectori visum fuerit & alios de Societate, vel extra

G ¶ Hi ex Societate non erunt: quia tamen nō parum laboris sunt habituri, commodū stipendium accipient; & vnus eorum Corrector esse poterit.

H ¶ Quāuis decisio rerum ex suffragijs horum nō pendeat, ipsos tamen vocari et audiri cōuenit. Sententiæ autem eorū, qui res melius intelligūt, eam, quā par est, rationem Rector habebit. Si tamen omnes alij aliter, quàm ipse, sentirēt; contra omniū sententiam ne agat; nisi prius rem cū Prouinciali cōtulerit.

tra *I ¶ Hoc*

tra eã ad Congregationẽ uocare, facere id poterit; ut cũ omnium sententias audierit, melius, quod conuenit, constituat.

Erit Syndicus vnus generalis, I qui tam de personis, quam de rebus (de quibus videbitur) Rectorem & Præpositum Prouincialem, & Generalẽ admoneat: qui quidem Syndicus vir magnę fidelitatis & iudicii esse debebit. Præter hunc, suos habebit Syndicos particulares Rector; *vt quæ quauis in classe acciderint, quibus prouidere oporteat, ad ipsum referant. Et vt ipse de omnibus Pręceptoribus, & aliis de Societate; ita & Collateralis, & Syndicus, & Consiliarii de ipso, & de aliis * scribẽt semel L

I ¶ Hoc Syndici officiũ posset coniungi cũ Collateralis, vel Cõsiliarij officio, si sic videretur cõueni re, quod alius in Vniuersitate magis ad id idoneus, quàm aliquis eorum, non esset.

K ¶ Et quamuis Syndici nihil habeant, quod alicuius momenti sit; singulis tamẽ diebus Sabbati saltem, se nihil habere Superiori referant.

L ¶ Mittantur huiusmodi litteræ eo modo obsignatæ, vt nullus sciat, quid alius scripserit. Et cum vellet Præpositus Generalis vel Prouincialis pleniorem rerum notitiam; non tantum Collateralis, Syndicus, & Consultores de Rectore, deque omnibus alijs scribent; verum etiam quisque Magistrorum, & Scholasticorum approbatorum, & Coadiutorum quoque formatorum scribet, quid de omnibus ac etiam

ſemel ſingulis annis Præpoſito Generali, & bis Prouinciali, qui generalem (ſi quid oportuerit) admonebit: vt in omnibus maiori cum circunſpectione & cura præſtādi quod quiſque debet, procedatur.

8 De aliquibus inſignijs, num eis Rector, Cancellarius, Bidelli, Doctores, & Magiſtri, vt in Vniuerſitate cognoſcantur, vel ſaltem in actibus publicis vti debeant, nec ne; & ſi vtantur,

M qualia eſse debeant, * conſiderationi Generalis tunc exiſtentis, cum aliqua Vniuerſitas admittitur, relinquetur. Ille autem per ſe, vel per alium, expenſis circunſtantijs, quod iudicauerit ad maiorem Dei gloriam & obſequium, & bonum vniuerſale fore (qui vnicus ſcopus in hac & in omnibus rebus nobis eſt) conſtituet.

ac etiā de Rectore ſentiat. Et ne id nouū videatur, tertio quoq; anno ſaltem hæc referri quaſi ordinarie ſic debeant.

M ¶ Quamuis hoc ita ſe habeat; id tamē, quod in quouis loco conuenire ex inſigniis huiuſmodi videbitur, diſtincte in cuiuſque Vniuerſitatis regulis conſtituetur.

DECLA-

I QVINTA

QVINTA PARS DE IIS, QVÆ AD ADMITTENDVM IN CORPVS Societatis pertinent.

DE ADMISSIONE, ET QVIS, & quando debeat admittere.

Cap. I.

DECLARATIONES. In Quintã Partẽ de ijs, quæ ad admittendũ in corpus Societatis pertinent.

IN CAPVT I.

A ¶ Societas, ut eius nomen latissime accipitur, oẽs eos, qui sub obediẽtia Præpositi Generalis viuunt, etiã Nouitios; & quicunque, cum propositum viuendi & moriendi in Societate habeant, in probationibus versantur; vt in eam ad aliquẽ ex alijs gradibus, de quibus dicetur, admittantur, complectitur.

QVI in Societate, quantum satis est, probati fuerunt; & tandiu, vt vtrinque intelligi iam possit, num in eadem manere ad maius Dei obsequium & gloriam conueniat; * admitti debent, non, vt prius, ad probationem, sed modo magis interno, vt membra vnius ac eiusdem corporis Societatis. Huiusmodi autem sunt præcipue, qui ad professionem, vel in Coadiutores formatos admittuntur. A

Sed

Secundo

Sed quia Scholaſtici approbati etiam modo quodam interiori, quàm admiſſi ad probationem, in corpus Societatis cooptãtur; de eórum quoq; admiſſione in hac quinta Parte dicetur, quid in D.io obſeruandum videatur.

2 Primo quidem facultas admittendi in corpus Societatis eos, qui admittendi erũt, penes eius Caput erit, vt ratio poſtulat. Sed quia Præpoſitus Generalis tam varijs locis intereſſe non poteſt; *aliis

Secundo modo, qui minus late patet, Societas eſt Profeſſis et Coadiutoribus formatis, etiam Scholaſticos approbatos continet. Ex his enim tribus partibus, ſeu membris, Societatis corpus conſtat.

Tertio modo et magis proprio Profeſſos et Coadiutores formatos duntaxat continet: et ſic accipiendus eſt in Societatem ingreſſus, quem Scholaſtici promittunt; ſcilicet, vt inter Profeſſos, vel Coadiutores formatos illius numerentur.

Quarta huius nominis Societatis acceptio & maxime propria Profeſſos duntaxat continet; non quòd eius corpus alia membra non habeat, ſed quòd hi ſint in Societate præcipui, et ex quibus aliqui, vt inferius dicetur, ſuffragium actiuum et paſſiuum habent in electione Præpoſiti Generalis, &c.

Quocunque ex his quatuor modis aliquis in Societate ſit, capax eſt communicationis gratiarum ſpiritualium, quas in ea Præpoſitus Generalis ſecundum conceſſionem ſedis Apoſtolicæ ad maiorem Dei gloriam poteſt concedere. Ceterũ de primo admittendi modo, cum idem ſit, atque ad probatio

nẽ admittere, in prima Parte dictum est; Et de admissione in tribus alijs modis in hac quinta Parte agetur.

¶. Alij, quibus ordinarie magis, & absolute communicabitur, Præpositi Prouinciales erunt. Quibusdam tamen Præpositis localibus, vel Rectoribus, et alijs Visitatoribus, aut personis insignibus poterit Præpositus Generalis hãc auctoritatem cõmunicare, immo et alicui, qui de Societate non esset, aliquo in casu, vt Episcopo alicui, vel personæ in dignitate ecclesiastica cõstitutæ; cũ nullus ex Professis eiusdẽ Societatis eo in loco, vbi aliquis ita est admittẽdus, inueniretur.

* alijs de Societate eam partem B
huius facultatis, quæ ad totius corporis huius bonum facere videbitur, poterit communicare.*

Tempus ad admittendum mo F
do superius dicto, in vniuersum loquendo, * vltra biennium esse G
oportebit; Sed si quis antequam ad studia mitteretur, vel in eisdẽ diu probat⁹ fuisset, post illa ab- H
soluta, si ad professionẽ est admittendus, integrum adhuc probationis annum habebit; vt adhuc magis perspectus sit antequam eam emittat. Et prorogari hoc tempus poterit (vt in Examine dictum est) cum Societas, vel q ab ea hãc in Dño curã habet, pleni⁹ sibi satisfieri desideraret.

C *¶ Quamuis hoc ita se habeat; tamen vt prorogari, ita & contrahi hoc spatium quibusdam in casibus, ex caussis tamẽ non leuis momenti iudicio Præpositi Generalis (cuius erit dispensandi ius) licebit: raro tamen id fiet.*

QVALES ESSE DEBEANT, qui admittendi sunt. Cap. II.

CVm nullo ex his modis admitti debeat, nisi q idoneus in Domino fuerit existimatus; illi ad professionē idonei habebuntur, quorū vita diuturnis ac A diligentibus probationibus * à Præposito Generali (ad quē referent particulares Præpositi, vel alij, quorum testimonium Generalis requiret) perspecta valde & approbata fuerit. Ad hoc autē conferet illis, qui ad studia missi fuerunt, absoluta iam ea cura & diligentia, quę ad excolendum intellectū adhibita fuerint, vltimæ ꝓbationis tēpore in schola affectus diligentius se exercere, & in reb⁹ spiritualib⁹, & corporalibus

IN CAPVT II.

A ¶ Quāuis in remotissimis regionibus (cuiusmodi sunt Indiæ) possit Præpositus Generalis iudicio Prouīcialis relinquere, non expectata hinc approbatione (quæ non, nisi per multos annos, eo perueniret) num aliquis ad professionē admitti debeat, nec ne: in locis tamen, ex quibus maior potest haberi communicatio, non facile vlli Prouinciali facultatem admittendi ad professionem committet; nisi prius ipse certior factus ad eos, qui ei videbuntur in Domino, ad professionem admitendos particulariter consensum præstiterit.

libus, quæ ad profectum in humilitate & abnegatione vniuersi amoris sensualis, voluntatis & iudicii proprij, & ad maiorem cognitionem & amorem Dei cõferunt, insistere; vt cum in seipsis profecerint, melius ad profectum spiritus alios ad gloriam Dei & Domini nostri iuuent.

Doctrina etiam in huiusmodi sufficiens esse debebit, preter humaniores litteras, & Artes liberales, in Theologia Scholastica & sacris litteris. Et quãuis aliqui breuiori tempore non minorem progressum, quàm alij longiori, facere possent; nihilominus, vt cõmunis aliqua mensura sumatur, spatiũ aliquod tẽporis prescribetur; & hoc erit, * quadriennium integrum post Artiũ liberaliũ & Philosophiæ studia in Theologia expleuisse. B

B ¶ Quamuis vt plurimũ hæc mẽsura studij quatuor annorum in sacra Theologia (præter litterarum humaniorum et artium studia, & examinationem dictam, vt, quem progressum in ea doctrina fecerint, videri possit) sit obseruanda: nihilominus tamen qui in iure Canonico doctrinam sufficientem, vel alia egregia Dei dona haberet, ex quibus quod studio Theologiæ deest, compensari posset; sine eo ad professionem trium & aliqui viri insignes etiam ad quatuor votorum (quamuis hoc extendi non debeat) admitti possent. Horum donorum iudicium Præposito Generali tantum, vel sicui peculiari prescripto id ille committeret, vt quod foret ad maiorem Dei gloriæ

Vt ergo ad professionem quis admittatur, in ea facultate hoc tempus se exercuisse, & quidē ad gloriam Dei satis in ea profecisse cōuenit; & in profectus huiusmodi testimonium quisque ante professionem Assertiones Logices, Philosophię, & Theologię Scholasticæ tuebitur. Quatuor autem ad argumentandum, & iudicandum de eorum doctrina, an sit quanta oportet, prout iuxta veritatē syncere senserint, deligantur. Quòd si doctrina ea prediti esse, quæ satis sit, non inuenientur; conducibilius erit, vt, donec eā cōsequantur, expectent: vt illos etiam expectare oportebit, qui ī abnegatione sui ipsorū & virtutib⁹ Religioso dignis testimoniū, quod par esset, nondum omnino haberent.

gloriam, faceret, relinquetur.

C 3 Præter hos, * nōnulli ad trium votorum solemnium tantū professionem admitti possent, raro tamen

C ❧ Qui ad professionē triū votorum solemnium admittuntur, ordinarie sufficientiā, quæ saltem ad Confessarij munus bene obeundum satis sit, habeant oportet; vel certe dona Dei aliqua rara, quæ id compensare videantur, ita vt Præpositus Generalis, vel alius, cui suas vices ad hoc ille speciali commissione cōcederet, ad maius Dei obsequium, & Societatis bonum sic conuenire iudicaret. Et hi vt plurimum homines erunt, qui, propterea quòd bene meriti sint, & ual de deuoti,

de deuoti, quãuis minori doctrina, ac cõcionãdi apti tudine præditi, quàm nostrũ Institutũ ĩ Professis requirat, admittẽdi esse in Domino videbuntur.

tamen, & non sine caussis peculiaribus alicuius momenti: & hos septem annos in Societate notos fuisse, & non mediocrem sui talenti, ac virtutũ satisfactionem ad gloriam Dei præbuisse in ea oportebit.

Vt quis etiam in Coadiutorem formatum admittatur, oportet Societati esse satisfactũ de eius vita, deq; bono exemplo ac talento ad se iuuãdam vel cum litteris in rebus spiritualibus, vel sine illis in exterioribus, prout cuique diuina bonitas dona sua communicauerit. Hoc ipsum autem metiatur oportet Præpositi Generalis prudẽtia; nisi alicui ex particularibus, cui multum in Domino confideret, id committendum videretur. 4

IN CA

Vt aliqui admittantur in Scholasticos approbatos; quadam proportione seruata, eadem requiruntur; & id peculiari quadam ratione: vt ex eorũ ingenio speretur, eos in litteris profecturos Prępositi Generalis iudicio, vel eius, cui hoc munus ille commiserit, confidendo prudentiæ ac probitati à Deo ipsi donatæ. 5

DE MO

DE MODO ADMITTENDI AD Professionem. Cap. III.

QVando aliqui, peracto probationis tempore, & experimentis, ac aliis, quæ in Examine continentur, confectis, ad professionē admittendi fuerint; cum Societati, vel eius Prępo sito Generali plene sit in Domino satisfactum, Professio hoc modo, qui sequitur, emittetur.

In primis Præpositus Generalis, vel qui accepta ab eo facultate, ad professionem admittet, A * postquam publice Missæ sacrificiū obtulerit in Ecclesia corā domesticis & aliis Externis, qui interfuerint, cum sanctissimo Sacramēto Eucharistiæ ad eum, qui professionem est emissurus, se conuertat: Ille autem absoluta generali cōfesśione, & verbis, quæ ante cōmunionem dici solent; voce alta Votum suum scriptum

IN CAPVT III.

A ¶ Particularia quæ hic, & inferius attinguntur, decent quidem, vt, cum fieri potest, obseruanda sunt; non tamen, vt necessaria. Fieri enim posset, vt sacerdos non esset, vel Missam celebrare non posset, qui ex ordinatione Præpositi Generalis professionem admittit. Illud autem essentiale est, vt publice Votum legatur coram ijs de Societate & externis, qui adfuerint, atque vt tanquam solemne & emittatur, & admittatur.

B ¶ Promissio

ptum (qđ aliquot ante dies cõsiderauerit opor tet) leget; cuius formula hęc est.

3 Ego. N. professionẽ facio, & promitto omnipotenti Deo corã eius Virgine matre, & vniuersa cœlesti curia, ac oĩbus circunstãtibus,& tibi Patri Reuerendo Pręposito Generali Societatis IESV locũ Dei tenenti, & successoribus tuis; vel tibi Reuerendo Patri vice Præpositi Generalis Societatis IESV & successorum eius, locũ Dei tenenti; perpetuã Paupertatẽ, Castitatẽ, & Obedientiam, & secundum eam, * peculiarem curam circa pueroru eruditionem, iuxta formam viuendi in litteris Apostolicis Societatis IESV, & in eius Constitutionibus contentam.* B

B ¶ Promissio docendorum puerorum, ac rudium hominum iuxta litteras Apostolicas, & Constitutiones, non inducit aliam obligationem, quàm reliqua spiritualia exercitia, quæ ad auxilium proximorum adhibentur; cuiusmodi sunt confessiones, & prædicationes, &c. in quibus quisque se debet occupare iuxta rationem obedientiæ suorum Superiorum. Quòd autem de pueris docendis in voto fit mentio; ea de caussa fit, vt sancta hæc exercitatio peculiari modo sit commendata, & deuotius curetur propter singulare obsequium, quod Deo per eã in animarum auxilio exhibetur, et quia facilius obliuioni tradi poterat, & in desuetudinem abire, quàm alia magis speciosa, cuiusmodi est prædicatio, &c.

* Insuper

C ¶ Tota

C ¶ Insup promitto specialē Obedientiā sūmo Pōtifici circa missiones; prout in eisdem litteris Apostolicis, & Cōstitutionibus cōtinet. Romæ, vel alibi, tali die, mēse, & anno; & in tali ecclesia.

4 Post hæc sumet sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum. Quibus peractis, in libro, quem ad hoc habebit Societas, eius nomen, qui professionem emisit, & illius, in cuius manibus emisit, adnotato die, mēse, & anno, scribetur; & eius Vota scripta asseruabuntur; vt omnia semper constare possint, ad Dei gloriam.

C ¶ Tota intentio quarti huius voti obediēdi sūmo Pontifici fuit et est circa missiones: & sic intelligi oportet litteras Apostolicas, vbi de hac obedientia loquūtur; in omnibus, quæ iusserit summus Pontifex, et quocunque miserit, &c.

IN CA

5 Aliqui, qui ad professionem trium votorū solemniū dūtaxat admittētur, in ecclesia, ac corā domesticis & externis, qui aderunt, antequā sanctissimum Christi corpus accipiant, ex scripto suum Votum iuxta formulā sequentem legent.

Ego. N. Professionem facio, & ꝓmitto omnipotenti Deo coram eius Virgine Matre, & vniuersa cœlesti curia, ac oībus circunstantibus, & tibi Reuerendo Patri Præposito Generali Societatis IESV locum Dei tenenti, ac successorib⁹ tuis; vel tibi Reuerēdo Patri vice Præpositi Generalis

neralis Societatis Iesv, & successorũ eius, locũ Dei tenẽti; perpetuã Paupertatem, Castitatẽ, & Obedientiam, & secũdũ eam, peculiarem curã circa puerorũ eruditionem, iuxta formã viuendi in litteris Apostolicis Societatis Iesv, & in eius Constitutionibus contentam; Romæ, vel alibi, tali die, mense, & anno; & in tali Ecclesia. Deĩde sequeĩ Cõmunio, & reliqua superi' dicta.

DE ADMITTENDIS COADIVtoribus formatis, & Scholasticis. Cap. IIII.

QVi in Coadiutores formatos spirituales cũ simplicibus votis, & non solẽnibus admittũtur, in Ecclesia, vel sacello Domus, aut alio decenti loco corã domesticis & externis, qui aderunt, * in manibus eius, qui admissurus sit, votum suum emittent in hac formula, quæ sequitur, id legentes; EGO 1. A.

IN CAPVT IIII.

A ¶ *IN manibus fieri vota dicuntur, quando emittuntur coram aliquo; qui, cum ad id habeat potestatem, eas admittit. Et quamuis multi adessent, cum huiusmodi vota fiunt; non ideo tamen mutant naturã simpliciũ; quandoquidẽ intentio emittentis et admittentis iuxta traditã à sede Apostolica facultatẽ hæc est, vt nec emittantur, nec admittantur vt solemnia. Ad prudentiam autem admittẽtis pertinebit consecutura ædificationis ratio*

2 EGo. N. promitto omnipotẽti Deo coram eius Virgine matre, & tota cœlesti curia, & tibi R. Patri Præposito Generali Societatis IESV locum Dei tenenti, & successoribus tuis; vel tibi R. Patri vice Prepositi Generalis Societatis IESV, & successorum eius, locum Dei tenenti; perpetuam Paupertatem, Castitatẽ, & Obedientiam, & secundũ eam, peculiarem curam circa

B puerorum eruditionem, * iuxta modum in litteris Apostolicis, & Constitutionibus dictæ Societatis expressum.' Romæ, vel alibi, in tali loco, die, mense, & anno & cet. Demum sumat sanctissimũ Christi corpus; & fient, quæ de Professis dicta sunt.

*Formula *nem habere; & sic curabit, vt plures, vel pauciores intersint. Ceterum eadem erit formula, qua Coadiutores temporales, & spirituales vtentur; et vtraq; in exterioribus persimilis erit ei, qua Professi vtuntur.*

B ¶ *Quod dicitur, iuxta Bullas, et Constitutiones; intelligẽdum est, quòd Coadiutores emittunt huiusmodi simplicia vota cum tacita quadam, quod ad perpetuitatem attinet, conditione, quæ hæc est; Si Societas eos tenere volet. Quamuis enim illi, quod in ipsis est, se obligent in perpetuũ, suæ deuotionis & stabilitatis gratia: liberum tamen erit Societati eos dimittere; vt in secunda Parte dicitur: quod si accideret; tunc illi liberi ab omnium votorum obligatione manent.*

*Formula ad Coadiutores in reb⁹ temporalib⁹ admittendos eadem erit, clausula illa de pue rorum institutione solũ remota. Qui, peracta sua priori proba tione & experimentis per bien nium, in Scholasticos approba tos admittuntur, coram aliquibus domesticis, * quamuis non in manibus cuiusquã, vota sua emittent ad hunc modum. C 3 D

4 Omnipotẽs sempiterne Deus, Ego. N. licet vndecunq; diuino tuo conspectu indignissimus, fretus tamen pietate ac misericordia tua infinita, & impulsus tibi seruiendi desiderio, voueo coram sacratissima Virgine Maria, & curia tua cœlesti vniuersa, diuinę Maiestati tuæ Paupertatem, Castitatem, & Obedientiã perpetuam in Societate IESV; * & promitto eandem Societatẽ me ingressurum, vt vitam in ea perpe- E

C ¶ Si homines essent qui latinã linguam nõ intelligerẽt quales aliqui Coadiutores temporales erũt, Votũ in vernaculam linguam vertetur; & legant ipsi, vel praeat alius legendo verba, quae mox ipsimet, eum insequẽdo, pronunciabũt.

D ¶ Vt hoc uotũ soli Deo offertur, et nõ homini: ita nemo id admittit. Propterea ĩ nullius manibus fieri dicitur: & cõditio illa tacita, quae inesse dicta est in voto Coadiutorũ, quod ad perpetuitatẽ attinet, etiã ĩ hoc est intelligẽda, scilicet; si Societas eos tenere volet.

E ¶ Promissio ingrediendi Societatem, vt declaratum est in-

perpetuo degam; omnia intelligēdo iuxta ipsius Societatis Cōstitutiones. A tua ergo immensa bonitate & clementia p IESV Christi sanguinem peto suppliciter, vt hoc holocaustū in odorem suauitatis admittere digneris; &, vt largitus es ad hoc desiderandum & offerendū, sic etiā ad explendum, gratiam vberem largiaris. Romę, vel alibi, tali loco, die, mense, & anno. Post hęc perinde, vt alij, sanctissimum Christi corpus sument; & reliqua, quæ superius dicta sunt, peragentur.

5 Postquam aliquis in corpus Societatis cooptatus fuerit in
F aliquo gradu,* ad alium progredi curare non debet; sed in suo perfici, & obsequio Dei & gloriæ sese impendere, ac Superiori, qui scilicet Christi Domini nostri vices gerit, curam aliorū omnium relinquere.

6 Qui in domibus versantur, post biennium vota eadem emittere, quæ Scholastici, & Christo Domino nostro se obstringere debēt; & id, quamuis

est initio huius partis, est de uotis Professorū solēnibus, vel Coadiutorū formatorū, prout Præposito ad maius Dei obsequiū fore uidebitur, emittendis.

F ¶ *Proponere quæ in animo versantur, quæque occurrunt, licitum est: nihilominus, ut in Examine dicitur, omnino paratū esse oportebit, ut id melius esse existimet, quod Superiori suo melius videbitur.*

G ¶ *Etiam*

quamuis studijs applicandi nõ videantur, nec expedire, vt tam cito in Coadiutores formatos, vel Professos admittantur, existimetur. Quod siquis propria impulsus deuotione ante id tempus biẽnij vellet votis se Deo offerre; eandem formulam sequi poterit; & * vno Voti sui scripti G exemplo tradito Superiori,* altetum penes se retineat; vt quid Deo ac Domino nostro obtulerit, recordetur. Et ad hoc ipsum, simulque ad deuotionem augẽdam conferet, * statutis quibusdã temporibus, quæ congrua videbuntur, vota sua renouare.* H Quod quidem non est, obligatione noua se obstringere, sed eius, qua obstricti sunt in Domino, recordari, atque eandem confirmare.

G ¶ Etiam in libro aliquo horũ memoria (sicut et aliorum) honestas ob caussas debet asseruari.

H ¶ Quod ad Scholasticos attinet; iam in quarta Parte dictum est, quibus temporibus sua vota renouare debeant. Eadem erit ratio eorum, qui in Domibus habitant, et vota emiserũt, In duobus enim festis solemnibus singulis annis ea renouare debent, & in aliquo alio, si Superiori videretur expedire: non in cuiusquam manibus, sed vnoquoq; suũ Votum legẽte corã sanctissimo Sacramento, reliquis, vel nonnullis de Societate præsẽtibus; vt magis ad deuotionẽ obseruãdi quod Deo ac Domino nostro promiserũt, magisq; præ oculis habendũ id quod ex obligatione debent eidem Domino excitentur.

SEXTA

DECLA-

SEXTA PARS
DE, IIS QVI ADMISSI, ET IN CORPVS SOCIETATIS COOPTATI sunt, quod ad ipsorum personas attinet.

DE IIS, QVAE AD OBEDIENtiam pertinent. Cap. I.

1 T illi, qui iam ad professionem, vel in Coadiutores formatos admissi sunt, vberiori cum fructu iuxta nostrum Institutum diuino seruitio, & proximorum auxilijs se impendant; aliqua in seipsis obseruare debent, quorũ præcipua licet ad ea vota, quæ Deo & Creatori nostro iuxta litteras Apostolicas obtulerũt, reducantur; de illis tamen, vt magis & declarentur, & commendentur, in hac sexta Parte dicetur, Et quoniam quæ ad votum Castitatis pertinent, interpretatione non indigent; cum constet, quàm sit pfecte obseruanda, nẽpe enitendo Angelicã puritatẽ imitari & corporis, & mẽtis nostrę mũditia: His suppositis, de sancta Obediẽtia diceṫ; quam quidem omnes plurimũ obseruare, & in ea excellere studeãt; nec solũ in rebus obligatorijs, sed etiã in alijs; licet nihil aliud, quàm signũ volũtatis Superioris sine vllo expresso præ

DECLARATIONES.
IN sextã Partem.
IN CAPVT I.

A ¶ HAE *primæ Declarationes, quæ simul cũ Cõstitutionibus promulgãtur; eãdẽ, quam illæ auctoritatem habent; et ita in vtrarũq; obseruatione eandem curam adhiberi oportet.*

B ¶ *Huiusmodi sunt illæ oẽs in quibus nullũ manifestum est peccatum.*

C ¶ *Obe-*

cepto, videretur. Versari aũt debet ob oculos Deus Creator ac Dñs noster, propter quem homini obedientia præstatur & vt in spiritu amoris, & non cũ perturbatione timoris procedatur, curandũ est; ita vt omnes constãti animo incumbamus, vt nihil pfectionis, quod diuina gratia cõsequi possimus, * in absoluta omnium Constitutionum obseruatione, nostriq; Instituti peculiari ratione adimplẽda prçtermittamus: & exactissime omnes neruos virium nostrarũ ad hanc virtutem Obedientiæ in primis Sũmo Põtifici, deĩde Superioribus Societatis exhibendã intendamus; ita * vt oĩbus in rebus, ad quas potest cum charitate se Obedientia extendere, ad eius vocem perinde, ac si à Christo Dño egrederetur (quãdoquidem ipsius loco, ac p ipsius amore & reuerentia obedientiã præstamus) quàm prõptissimi simus, relicta quauis, atq; adeo littera à nobis inchoata nec dũ perfecta studio celeriter obediendi relicta;

ad eum

ad eū scopū vires omnes ac intē-tionem in Dño conuertendo; C * vt sancta Obedientia tū in executione, tū in voluntate, tū in intellectu sit in nobis semper oī ex parte perfecta;' cū magna celeritate, spirituali gaudio, & perseuerantia, quidquid nobis iniunctum fuerit, obeundo; oīa iusta esse, nobis psuadendo; omnem sententiā ac iudicium nostrū cōtrariū cœca quadā obedientia abnegando; & id quidem in oībus, quæ à Superiore disponuntur, vbi definiri nō possit (quemadmodū dictum est) aliquod peccati genus intercedere. Et sibi quisq; persuadeat, quòd qui sub Obedientia viuunt, se ferri ac regi à diuina Prouidētia per Superiores suos, sinere debent, perinde, ac si cadauer essent; quod quoquouersus ferri, & quacunq; ratione tractari se sinit; vel similiter, atque senis baculus, qui, vbicunque, & quacunque in re velit eo vti, qui eum manu tenet, ei inseruit. Sic enim obediens rem quamcūque, cui

C ¶ Obedientia; quod ad executiōnē attinet, tūc præstatur, cū res iussa completur: quod ad voluntatem; cū ille, qui obedit, id ipsum vult, quod qui iubet: quod ad intellectum; cū id ipsum sentit, quod ille; & quod iubetur, bene iuberi existimat: & est īperfecta ea obediētia, in qua præter executionē, nō est hæc eiusdē uoluntatis et sententiæ inter eum, qui iubet, et qui obedit, consensio.

IN CA.

eum Superior ad auxiliũ totius corporis Religionis velit impendere; cum animi hilaritate debet exequi, pro certo habens, quod ea ratione potius, quàm re alia quauis, quam præstare, poßit propriam voluntatem ac iudiciũ diuersum sectando, diuinę voluntati respondebit.

Omnibus itidem maxime commendatum sit, vt multum reuerentiæ (& præcipue in interiori homine) suis Superioribus exhibeant, Iesvm Christũ in eisdem cõsiderẽt, ac reuereãtur, eosdem ex animo vt patres in eodẽ diligãt; ac sic in spiritu charitatis in oĩbus procedãt, vt nihil ex externis vel internis eos celent; quin potius, vt oĩa prorsus intelligãt, quo melius in via salutis & pfectionis se dirigãt, optare debent. Et ea de caussa oẽs tã Professi, quàm formati Coadiutores semel singulis annis (& quoties præterea Superiori visum fuerit) ad suas cõsciẽtias in cõfessione, vel secretò, vel alia rõne eidẽ aperiẽdas ꝓpter magnã eius rei vtilitatẽ (vt in Examine dictũ est) parati esse debebũt; tũ ẽt ad cõfessionẽ generalẽ, quæ ab vltima generali inchoetur, ei, quẽ Superior sibi substituerit, faciendã. 2

Deferãt oẽs ad Superiorem suũ res, quæ eis ex- 3 petendę occurrerint: nec priuatus quispiã directè, vel indirectè sine eius facultate, & approbatione, à Sũmo Põtifice, nec ab alio extra Socie

tatem

tatem gratiã vllã in suũ priuatũ, vel alterius vsũ petat, aut petendã curet; sibiq; persuadeat, si ꝑ Superiorem suũ, vel cũ eius cõsensu, qđ optat, non obtinuerit, ne id quidem ad diuinum seruitium sibi conuenire: & si conuenit, cum Superioris consensu, vt qui Christi Domini nostri locum erga ipsum tenet, id se consecuturum.

DE IIS, QVAE AD PAVPERTATEM, quæque eam consequuntur, pertinent. Cap. II.

1 PAupertas, vt murus Religionis firmus, diligẽda & in sua puritate cõseruanda est; quantum diuina gratia aspirãte fieri poterit. Et quia humanæ naturæ hostis ad hoc ꝓpugnaculũ ac refugium debilitãdum (quod Deus Dñs noster Religionib⁹ inspirauit cõtra illum, aliosq; religiosæ pfectionis aduersarios) eniti solet ea, quę à primis Fundatoribus bene ordinata fuerant; immutare ꝑ declarationes, vel innouationes, primo illorum spiritui minime consentaneas: vt quod in nobis situm fuerit, hac parte Societati prospiciamus: Quicunque in ea professionem emiserint, A * se ad innouationem Constitutionum in ijs, quæ ad Paupertatem pertinẽt, nihil facturos promittant; nisi aliquo modo pro

IN CAP. II.

A ¶ INnouari, quod ad paupertatem attinet, est relaxari ad red-

 rerum

rerum occurrentium ratione, eam in Domino magis restringendam iudicarent.

2 In Domibus, vel Ecclesijs, quę à Societate ad auxilium animarum admittentur,* redditus nulli, ne sacristiæ quidem, aut fabricæ applicati haberi posśint: sed neq; vlla alia ratione, ita vt penes Societatem eorũ sit vlla dispensatio:' sed in solo Deo, cui p ipsius gratiã ea inseruit, fiducia cõstituatur; sine redditibus vllis ipsum nobis prospecturũ de rebus omnibus cõuenientibus ad ipsius maiorem laudẽ & gloriã. B

Professi

ad redditus, vel possessionem vllã in propriũ usum, vel ad sacristiam, vel ad fabricam, vel ad aliquem alium finem præter id quod ad Collegia, & Domos probationum attinet, admittendũ. Et ne in re, quæ tantum habet momenti, Constitutiones mutẽtur, post emissam professionem vnusquisque promittat coram Præposito Generali, & ijs, qui apud eũ erunt; offeratque in conspectu Creatoris & Domini nostri, quòd nunquã assentietur, vel quidquam aget ad immutandũ quod ad Paupertatẽ in Constitutionibus pertinet; nec in conuentu totius Societatis cõgregatæ, nec per seipsum vlla ratione id curando.

B ¶ *Si aliquis ex Fundatoribus Domorũ vel Ecclesiarũ vellet redditus aliquos ad fabricæ usum relinquere; dũmodo nec dispositio eorum ad Societatem pertineat, nec sit, vnde ei cõpetat actio in illos (quamuis id illi curæ esset, vt is, cui tale munus commissum est, suum officium faceret) & sic in rebus similibus; non esset id à paupertate Societatis alienum.*

C ¶ In

C * Professi viuant ex eleemosy-
3 nis, in Domibus, cum aliquo nō mittuntur: nec officium Rectorum ordinarium in Collegijs, vel Vniuersitatib⁹ Societatis habeant (nisi ipsarum necessitas, vel magna vtilitas id exigeret)
D * nec redditibus eorum in Domibus vtantur.

Coad-

C ¶ In Collegijs, Professos non habitare; intelligitur, diu in eis manendo: quamuis, dum alio iter faciūt, diem aliquē, vel tempus congruum in eis manere possint: habitare autem diu ēt possent, cum necessariū aut conueniens ad ipsius Collegij, vel Vniuersitatis bonum id esset: vt si ad gubernationem studiorum essent necessarij; vel si legerent, aut in spiritualibus exercitijs confessionum & concionum ad Scholasticos, qui id præstare deberent, subleuandos, vel ad id demum, quod ipsi nō possunt, præstandum, occuparentur; vel si ad visitanda et dirigenda huiusmodi Collegia, vel Vniuersitates mitterentur: quando etiam necessarium aut conueniens ad vniuersale bonum id videretur; vt si aliquis cum expressa facultate Præpositi Generalis scribendi gratia per tempus aliquod, se eo reciperet.

D ¶ Res minimæ ducuntur pro nihilo; & ita ad scrupulos eximēdos declaratur vbi Rector eum, qui iter per ipsius Collegium haberet, ac viatico egeret, viatico aliquo, ac eleemosyna prosequeretur, recipi eam posse. Quòd autē Collegia suppleant aliquos sumptus, quos si ipsa non facerent, facturæ essent domus si possent, vt vestitum & viaticum eis, qui ad Collegia ex domibus mittuntur, prouidere: quamuis id sit,

Coadiutores, quandiu in Do- 4
mibus erunt; quæ ex eleemosy-
nis viuunt, & ipsi eodem modo
viuent: In Collegijs, si Rectores
fuerint, vel Lectores, aut alioqui
in rebus necessarijs, vel valde cō-
uenientibus eisdem Collegijs
vtiles fuerint, viuent sicut reli-
qui, ex eorum redditibus, quan-
diu eorum opera Collegia indi-
gebunt. Cum autem desierint
vtiles esse Collegijs, desinent in
eis habitare; & in domibus So-
cietatis, vt de Professis est dictū,
habitabunt.

Non solum redditus, * sed nec E
possessiones vllas habeāt in par- 5
ticulari

aut esse videatur. Domū iuuare, nō tamē est cōtra intentionē huius Cōstitutionis, quæ cauet, ne Collegiorū redditibus ad victū & vestitū, et alias expēsas proprias Domus iuuentur. Sic etiā intelligitur contra Cōstitutionē non esse, quòd in aliquo horto Collegij aliquid recreationis infirmi vel sani, qui sunt in Domibus, sumāt; dum tamē expensis Collegij quandiu sunt in Domibus, non alantur: & tantundem de rebus similibus potest iudicari.

E ¶ Quia, vt in litteris Apostolicis dicitur, non est habitura Societas ius ciuile ad rem vllam stabilem, nisi ad ipsius habitationem & vsum esset opportuna: quidquid stabile illi datum fuerit; teneatur eo, quàm primum poterit, se exuere, ac vendere; vt pauperibus Societatis, vel externis sua in penuria subueniatur.

Quamuis hoc ita se habeat; temporis tamen opportunitas ad vendendum non est excludenda. Et hoc intelligatur,

ticulari nec in cõmuni Domus vel Ecclesiæ Societatis, præterquam quod ad habitationem, vel vſum neceſſarium eis, aut valde conueniens fuerit; cuiuſmodi duceretur; ſi in vſum conualeſcentium, vel eorum, qui, vt rebus ſpiritualibus vacẽt, ſe ab hominum frequentia recipiũt, locus aliquis à communi habitatione ſeparatus, qui aere ſalubriori, & alijs commodis polleret, admitteretur; & tunc huiuſmodi ille ſit, vt nec alijs locetur,

F *nec fructus, qui reddituum loco eſſe poſsint, habeat.

6 Quamuis ad bona & ſancta opera, & maxime perpetuo duratura incitare laudabile ſit; ob maiorem

tur, cum res illa ſtabilis neceſſaria nõ eſt ad Domus vſum, vt aliqua ex ſuperius memoratis. Aliarũ rerum mobilium, vt pecuniarũ, vel librorum, vel earum, quæ ad victũ et veſtitũ pertineant, poteſt in cõmuni Societas proprietatẽ ad vſum ſuũ habere.

F ¶ Huiuſmodi eſſent, ſi vini, vel olei, vel tritici prouentum dictæ poſſeſsiones ferrent; vel ſi fructus, & olera ex hortis venderentur; quorum nihil licebit. Quamuis fructibus, aut parte ipſorum ad commodum domus ſuæ vti poßint: ſi tamen Societas colonum aliquem, vel ſecularem hominem haberet, qui hortis vel agris, quos dictæ Domus habent, præeſſet; non eſſet etiam ei prohibendum, ne ad priuatam ſuam vtilitatem, quod videretur conuenire, ex dictis, faceret: dummodo tunc nec ad Domos nec ad particulares perſonas Societatis vtilitas interim ulla perueniret.

C ¶ Quamuis

maiorem tñ ædificationē nullus de Societate debet, nec poteſt quemquã ad eleemoſynas ꝑpetuas Domibus vel Eccleſiis eiuſdem Societatis relinquendas incitare: & ſi aliqui ſpõte ſua eas relinquerent; nullũ ius ciuile ad eas petendas ĩ iudicio acquiratur. Sed, cũ ad id charitas propter Deum eos mouerit, tũc eas elargiãtur.

Omnes, qui ſub obediẽtia ſunt 7
Societatis,* meminerint ſe gra- G
tis dare debere, quæ gratis acceperũt, nec poſtulando, nec admittendo ſtipendiũ, vel eleemoſynas vllas, quibus Miſsę, vel cõfeſsiones, vel prædicationes, vel lectiões, vel viſitatiões, vel quoduis aliud officiũ ex ijs, quę Societas iuxta noſtrũ Inſtitutũ exercere poteſt, cõpenſari videatur: vt ſic maiori cum libertate poſsit & proximorum ędificatione, in diuino ſeruitio procedere.

Vt omnis auaritiæ ſpeties eui- 8
tetur, præcipue in pijs miniſteriis, quibus ad animarũ auxiliũ Societas vtitur; nulla ſit in Eccleſia arca, in quam eleemoſynę ab ijs, qui ad conciones, miſsas, vel confeſsiones, & reliqua ſpiritualia

G ¶ Quamuis quicunque vouerint, Domum vel Eccleſiã eleemoſynis iuuare poſſint (ſiue in ſpũalibus ipſi ab ea iuuẽtur ſiue nõ) tamẽ nõ debet quid quã accipi tanquã ſtipendiũ, vel eleemoſyna pro ijs, quæ ob ſolũ Chriſti domini noſtri obſequium eis cõmunicãtur, ita, ut hoc detur, aut accipiatur pro illo.

H ¶ Intel-

ritualia ad eam conueniũt, conijci ſolent.

9 Eadem de cauſsa munuſcula;quę Magnatib⁹ ad res maiores ab ipſis obtinendas offerri ſolent, ne offerantur; nec huiuſmodi Primarios viros inuiſere noſtri conſueſcãt, niſi ſancto ſtudio piorũ operũ ducerentur; vel quando intima beneuolẽtia in Dño tã eſſent cõiũcti, vt huiuſmodi officiũ aliquoties eis deberi videretur.

10 Parati ſint ad mendicãdũ oſtiatim, quãdo vel obedientia, vel neceſsitas id exiget. Et ſit vnus, vel plures ad eleemoſynas petendas, quib⁹ perſonę Societatis ſuſtentẽtur, deſtinati; quas eleemoſynas ſimpliciter amore Dñi noſtri petent.

H *Vt nihil propriũ domi teneri,
11 ita nec foris apud alios poteſt. Et quiſq; ijs, quæ de cõmuni data fuerint ad vſum ſuũ neceſſarium aut cõuenietem, reſecatis ſuperfluis, ſit contentus. Quo

H ¶ Intelligẽdum eſt hoc abſolute de Profeſsis, et Coadiutoribus formatis. Ceterũ in Scholaſticis, et alijs, qui tempus probationis nondum expleuerunt, hoc intelligi debet de rebus ijs, quæ in præſentia ſubſint eius diſpoſitioni, nihil enim horum habere debent, niſi conſcio et approbante Superiore. Neque vero ſermo eſt de bonis, quæ forte procul inde illi habent, de domibus ſcilicet, vel rebus alijs: ſed, quod ad hæc attinet, parati etiam eſſe debebunt, vt illis ſe abdicent, quandocunque Superiori videretur; vt in Examine dictum eſt.

Quo melius Paupertatis puritas, & quies illa, quam secum affert, conseruetur; non solum particulares Professi, vel Coadiutores formati hæreditariæ successionis non erunt capaces; verum nec Domus, nec Ecclesiæ, nec Collegia eorum ratione. Sic enim, omnibus litibus & controuersijs præcisis, charitas cum omnibus ad Dei gloriam melius conseruabitur. 12

Quãdo Sũmus Põtifex, vel Superior huiusmodi Professos, vel Coadiutores ad laborandũ in vineã Dñi mittet; nullũ viaticũ petere possint. sed se liberaliter repræsentent, * vt mittantur prout illis ad maiorẽ Dei gloriã fore videbitur. 13 I

Vt in hac etiam parte modo consentaneo debitæ paupertati procedatur, * nullum in Domibus Societatis iumentũ ad equitandum ad vsum alicuius de ipsa 14 K

I ¶ Idest pedites, vel equites cum pecunijs, vel sine illis: & omnino parati esse debebunt ad id faciendum, quod is, qui mittit magis conuenire, & ad maiorem ædificationem vniuersalem fore iudicauerit.

K ¶ Nisi id fieret propter aduersam valetudinem cõtinuã, vel necessitatem vrgentem propter publica negotia, præcipue in amplis populis. Tunc enim potius vniuersalis boni, & sanitatis Nostrorum quàm temporis definiti, aut perpetui, quàmq; suis vel alienis pedibus incedendi, ratio est habenda: intuendo semper quod necessarium & honestum sit, & nulla ratione quod ad pompam vllam pertineat.

L ¶ Vel

ipsa Societate (siue Præpositus, siue subditus ille sit) ordinarie habebitur.'

15 In uestitus itidem ratione tria obseruentur; Primum, ut honestus ille sit; Alterum,* ut ad usũ loci, in quo uiuitur, accommodatus;' Tertium, vt professioni paupertatis non repugnet.* Videretur autem repugnare, si sericis, uel preciosis pannis uteremur; à quibus abstinendum est; ut in oĩbus humilitatis & submissionis, debita ad maiorem Dei gloriam ratio habeatur.'

16 In iis, quæ ad rationem uictus, somni, ac usus reliquarum rerum uitæ necessariarum, uel conuenientium spectant, * quamuis

L ¶ Vel saltem quod omnino non recedat.

M ¶ Hoc intelligendũ est in iys, quibus Domus nouas vestes prouidet. Non tamen repugnat, quòd qui Societatem ingrediuntur, si pãno precioſiore, aut re simili induti uenerunt, eo vti possint; nec etiam, si in occurrenti aliqua occasione, vel necessitate quis vestibus melioribus, honestis tamen, indueretur: sed ad ordinarium vestiendi modum eis vti non debent. Est nihilominus considerandum, quòd non omnes eisdem viribus naturalibus, nec sanitate corporis, nec ætate ad eam conueniẽti pollent: atque ita iuxta maius particulare bonum huiusmodi personarum, & vniuersale aliarum multarum, id considerandum est, &, quoad eius fieri poterit, ad maiorẽ Dei gloriam prouidendum.

N ¶ In par-

N ¶ *In particularibus si magis uel minus necessariū erit iuxta circūstātias personarū;relinquetur discretioni eorū,qui ipsis præsunt;vt, quemadmodū eis conueniet, prouideāt.*

* quamuis cōmunis illa sit,minime; diuersa ab eo, quod Medicus illius loci,in quo uiuitur, iudicabit,' ita vt quod quisq; sibi inde subtraxerit,ex deuotiōe, nō ex obligatione subtrahat; habēda tamen semp erit ratio humilitatis,paupertatis, ac spiritualis ædificationis;quæ semper nobis in Dño ob oculos versari debet. N

DE IIS REBVS, IN QVIBVS occupari, & à quibus abstinere debent qui in Societate sunt. Cap. III.

QVoniam habita ratione temporis,ac approbationis vitæ, quæ expectatur, vt aliqui ad professionem, vel in Coadiutores formatos in Societate admittantur; tanquam certum ducitur, eos viros spirituales futuros; & q sic in via Christi Dñi nostri profecerint,vt per eam currere possint,quantum corporis valetudo & externæ occupationes charitatis atque obedientiæ permittent:non videtur in ijs,quæ ad orationē, meditationem,& studium pertinent; vt nec in corporali exercitatione ieiuniorum, vigiliarū, aut aliarum rerū ad austeritatem vel corporis castigationem spectantiū * vlla regula eis præ- A scribenda;

scribenda; nisi quã discreta charitas vnicuique dictauerit: dum tamen semper Confessarius consulatur, &, vbi dubium acciderit, quid conueniat, res ad Superiorem referatur. Hoc tamen dicetur in vniuersum; esse quidem animaduertendum, ne nimius huiusmodi rerum vsus tantopere vires corporis debilitet, tantumque temporis eos distineat; vt deinde spirituali proximorũ auxilio iuxta nostri Instituti rationem non sufficiant: nec contra tanta in illis sit relaxatio; vt, feruore spiritus refrigescẽte, humani ac inferiores affectus incalescant.

Sacramẽtorũ frequentatio valde cõmendetur. Differri autem non debet Cõmunio, aut Missæ celebratio sine causis iudicio Superioris legitimis, vltra octo dies: omnesq; assignato sibi Cõfessario, vel alioq; iuxta ordinẽ, quem quisque præscriptũ habet à Superiore, confiteantur.

Ex Regu-

IN CAPVT III.

A ¶ SI quibusdam cõuenire indicabitur certum tempus præscribi, ne excedant, vel deficiant in spiritualibus exercitijs; Superior id facere poterit. Sic ẽt in vsu aliorum mediorum, si ipse omnino iudicaret aliquo vtendum esse, non id relinquendo arbitrio cuiusquam particularis personæ, procedet, vt in Domino conueni re iudicabit. Subditi autem erit, cum omni deuotione, quod sibi præscriptum fuerit, amplecti.

B ¶ Si

Ex Regulis paticularibus, quæ in Domib', vbi ipsi fuerint, obseruantur, debent operam dare vt eam partem obseruent, quæ conueniens est, ac iudicio Superioris ipsis imponetur; siue ad profectum vel ædificationem suam id sit, siue etiam aliorum, inter quos versantur.

Quoniam occupationes, quæ ad animarũ au- 4
xilium assumũtur, magni momenti sunt, ac nostri Instituti propriæ, & ualde frequentes; cũq; alioqui nostra habitatio tam sit in hoc vel in illo loco incerta: * non utentur nostri Choro ad horas canonicas, uel Missas, & alia officia decantanda: quandoquidem illis, quos B

B ¶ Si in quibusdã Domibus vel Collegijs sic conuenire indicaretur; eo tempore, quo vesperi prædicandum, vel legendum est, ad populum detinendum ante huiusmodi lectiones vel conciones posset vespertinum officium tantum dici. Sic etiam ordinarie Dominicis & festis diebus sine cantu figurato vel firmo, vt vocant, sed tono quodam deuoto suaui, & simplici, & id in hunc finem, & quatenus indicaretur, quòd populus ad magis frequentandas confeßiones, conciones, & lectiones moueretur, & non aliter. Eodem tono officium, quod tenebrarum dici solet, cum suis ceremonijs in hebdomadá sancta fieri posset.

In Mißis maioribus, quæ dicentur (licet submissa voce) habita deuotionis et decẽtiæ ratióne, licebit duos vestitos superpellicijs, vel vnũ aßistere; prout in Domino fieri poterit.

C ¶ Quod

lis,quos ad ea audiēda deuotio mouerit,abūde suppetet vbi sibiipsis satisfaciant. Per nostros autem ea tractari conuenit,quę nostræ uocationis ad Dei gloriam magis sunt propria.

5 Cum homines itidem huius Societatis semꝑ parati esse debeāt ad discurrendum ꝑ quasuis mūdi partes, quo fuerint à Sūmo Pontifice, vel à suis Superiorib⁹ missi, non debēt curā animarum,neq; item mulierū Religiosarum,uel aliarum quaruncūque suscipere, ut ordinarie illarum confessiones audiant,uel ipsas regāt: quāuis nihil repugnet, semel vnius Monasterij confessiones ob speciales causas audire.

C * Obligari etiam ad Missas perpetuas ī suis Ecclesijs dicēdas, vel ad curam similem, quam libertas nostro procedēdi modo in Domino necessaria non patitur, minime conuenit.

6

C ¶ Quod ad Collegia attinet, in quarta Parte attingitur, quid horum possit tolerari: Domibus quidē omnino conuenit tale onus non suscipere.

7 Vt plenius possit Societas rebus spiritualibus iuxta suū Institutū uacare;* quoad eius fieri poterit, à negotijs secularib⁹ abstineat.

D

D ¶ Hoc obseruetur, quoad eius fieri poterit: Superiori tamen ad casum aliquem necessitatis, uel maioris momenti ad finem diuini seruitij præfixum facultas dispensandi ad tempus relinquetur. Hic autem Superior Præpositus Generalis erit, vel qui ab eo facultatem ad hoc acceperit.

L E ¶ Si Supe-

abstineat (qualia sunt Testamentariorum, vel Excutorum, uel Procuratorum rerum ciuilium aut id genus officia) nec ea ullis precibus adducti obeũda suscipiant, uel in illis se occupari sinant. Quod si Collegiorũ aliqua negotia tractanda fuerint, suos habeant Procaratores, per quos ea tractent, & iura sua tueãtur. Si uero ad Domos Societatis, uel ad totũ ei⁹ corpus pertinẽt: quo pacẽ suã melius cõseruare possit Societas; idem Procurator, uel alius ex Coadiutorib⁹, uel demũ aliqs extra Societatẽ, aut Familia quępiã, quę Dom⁹ patrociniũ susciperet, ius Societatis ad maiorẽ Dei gloriã posset defendere.

Eadem de caussa, utq; inquietudinis à nostra ꝓfessione alienæ occasiones euitẽtur, & melius pax ac beneuolentia cũ oĩbus ad maiorẽ Dei gloriã cõseruetur, nemo ex Professis, vel Coadiutoribus, uel etiam Scholasticis Societatis in caussis ciuilibus, nedum criminalibus, * se examinari (nisi, qui ad peccatum obligare potest, cõpelleret) sine licentia Superioris permittat. Superior autem eam minime dabit, nisi in caussis, quæ 8

E E ¶ *Si Superior alicui facultatem daret, ut in caussa ciuili examinaretur in gratiã alicuius, cui id denegari non posse uideretur; limitatio tunc necessaria erit, quæ prohibeat, si quis articulus criminalis vel infamatorius occurrerit, in eo examinari. Ad hoc. n. nullus Superior facultatẽ dare debet.*

IN CA-

quæ ad Religionem Catholicam pertinent, vel alioqui in pijs, quæ sic cedunt in huius fauorē, vt in alterius detrimentum non cedant; Quandoquidem Instituti nostri est, sine cuiusquam offensione, quantum fieri potest, omnium in Domino commodis inseruire.

DE AVXILIO, QVOD MORIENtibus in Societate præstatur, & de suffragiis post mortem.

Cap. IIII.

1 VT in vita vniuersa, ita & multo magis ī morte vnusquisq; de Societate eniti, & curare debet, ut ī ipso Deus ac Dñs noster IESVS Christus glorificetur, ipsiusq; beneplacitū impleat, & proximi ędificentur, saltē exemplo patientię, ac fortitudinis, cū fide uiua, ac spe, & amore bonorū illorū æternorū, quę nobis Christus Dñs noster tam incōparabilibus vitæ suæ temporalis laboribus, & morte promeruit, & acquisiuit. Cū tamē persæpe huiusmodi sit morbi ratio, vt usum uiriū animæ magna ex parte impediat; cūq; huiusmodi sit ille à tēporali vita trāsitus, ut propter graues impugnationes Dæmonis (à quo summopere refert nō superari) reqrat subsidiū fraternę charitatis; sollicite aduertat Superior, vt, q iuxta Medici sententiā de vita periclitatur, antequā usu iudicii priuetur, omnibus Sa-

 cramentis

cramentis sanctis acceptis, tanquã armis à diuina liberalitate Christi Dñi nostri nobis concessis, ad transitũ à temporali vita ad æternã, se muniat.

2 Iuuari etiam debet orationibus omnium domesticorum valde peculiaribus, donec animam suo Creatori reddat. Et præter alios, q ingredi possunt, plures, *aut pauciores pro arbitrio Superioris, aliq delecti sint oportet peculiari° ut infirmũ morti proximũ inuisant, & ei assistant, & animosiorem reddant, eaq; suggerant, eisq; auxilijs iuuent, quæ eo tempore conuenient: & cum iam aliis rebus iuuari non poterit, eum Domino cõmendent; donec eius animam à corpore discedentem dignetur ad se recipere, qui eã tam caro pretio sãguinis & vitę suę redemit. A

3 Posteaquam quis expirauerit, usque ad sepulturã eius corpus decenter, *quandiu cõueniet, tenea- B

IN CAPVT IIII.

A ¶ *SI aliqui ex infirmis, quòd in phrenesim inciderint, vsu rationis priuati sint (quo in statu quidquid dixerit, nihil habet vel culpæ vel meriti) vel si contingeret esse aliquos, qui minus ædificationis in sua ægritudine, quàm par esset, præberēt; vtrisque paucos assistere ex ijs, quibus magis cõfideretur, oporteret.*

B ¶ *In aliquo possent aliquot horæ deesse ad diem naturalem, quando mali odoris ratione (præsertim cũ viget æstus) iudicio Superioris anteuerti id tempus posse videretur: ordinarium tamen spatium id erit, quòd dictum est.*

C ¶ *Vsu-*

C teneatur. Postmodum* absoluto officio coram domesticis pro more sepeliatur, & mane proximo post eius mortem omnes Sacerdotes domesticis ꝓ eius anima Missæ sacrificium offerant; reliqui vero peculiari oratione pro eodem diuinam implorent clementiam, atq; in eo perseuerent vlterius, iuxta Superioris arbitrium, & cuiusuis priuatam deuotionem, & obligationes quę in Domino intercedunt.

C ¶ Vsus habet, vt officium dicatur tono mediocriter alto, sine cantu; præsentibus in Ecclesia domesticis cum suis candelis accensis, &c.

4 Reddantur etiam certiores alij de Societate in locis illis, quæ Superior conuenire iudicauerit, vt simile officium præstent; ita vt charitas erga eos qui uita perfuncti sunt, nō minus, quàm erga viuentes, in Domino demonstretur.

QVOD CONSTITVTIONES peccati obligationem non inducunt. Cap. V.

1 CVm exoptet Societas vniuersas suas Cōstitutiones, Declarationes, ac viuendi ordinē oīno iuxta nostrum Institutū, nihil vlla in re declinādo, obseruari; optet ēt nihilomin⁹ suos oēs securos esse, vel certe adiuuari, ne in laqueū vllius peccati, quod ex vi Cōstitutionū huiusmo

L 3 di, aut

di, aut ordinationum proueniat, incidant: Visum est nobis in Domino vt excepto expresso voto, quo Societas Summo Pontifici pro tempore existenti tenetur, ac tribus alijs essentialibus Paupertatis, Castitatis, & Obedientiæ, nullas Constitutiones, Declarationes, vel ordinem vllum viuendi posse obligationem ad peccatũ mortale vel veniale inducere; nisi Superior ea In nomine Domini nostri Iesv Christi, vel In virtute Obedientiæ iuberet; quod in rebus, vel personis illis, in quibus iudicabitur, quod ad particulare vniuscuiusque, vel ad vniuersale bonum multum conueniet, fieri poterit; & loco timoris offẽsæ, succedat amor & desiderium oĩs pfectionis: & vt maior gloria & laus Christi Creatoris, ac Domini nostri consequatur.

SEPTIMA

SEPTIMA PARS

DE IIS, QVÆ PERTINENT AD ADMISSOS IN CORPVS SOCIEtatis ad proximorum vtilitatem per vineam Domini distribuendos.

DE MISSIONIBVS SVMMI Pontificis. Cap. I.

1 T In sexta Parte de ijs dictum est, quæ obseruanda sunt cuique de Societate erga seipsum; ita in hac septima de ijs dicendum est, quę erga proximos (qui finis nostri Instituti ualde proprius est) dum diuiduntur per Christi uineam, ut in ea illius parte, atq; opere, qđ ipsis cõmissũ fuerit, se exerceãt, obseruari debẽt, * siue à Summo Christi Domini

A

DECLARATIONES.

IN septimam Partem.

IN CAPVT I.

A¶ HI sunt quatuor modi vniuersaliores, Nostros diuidendi per Christi Domini nostri vineam; de quibus totidem capitibus septimæ huius Partis agitur.

B¶ *Intentio*

mini nostri Vicario, siue à Superiorib⁹ Societatis, q etiā diuinę Maiestatis loco ipsis pręsunt, p diuersa loca mittātur; siue ipsimet sibi eligāt vbi, & qua in re occupentur; si ipsorū iudicio relictum fuerit, vt discurrāt quacunq; maius Dei & Domini nostri obsequium, & animarum pfectū assequi se posse arbitrētur; siue labor sit impendendus, non loca peragrādo diuersa, sed in stabili ac cōtinua habitatiōe in aliquib⁹ locis, vbi magnus diuinę gloriæ & obsequij puentus speratur. Et, vt primò loco de missione Summi Pōtificis vt inter ceteras precipua, tractetur, animaduertendum est; quod * eo B fertur intentio Voti illius, quo se obedientiæ Summi Christi Vicarij sine vlla excusatione Societas ob-

B ¶ *Intentio quarti uoti ad sūmum Pōtificem non tendebat ad locum aliquem particularem; sed vt per varias mundi partes qui vouebant, spargerentur. Cum enim qui primi conuenerunt in hanc Societatem, ex diuersis prouincijs & regnis essent, nec eis constaret, inter quas regiones fidelium vel infidelium versari deberent; ne in via Domini errarent, promissionem illam vel votum emiserunt, vt Summus Pontifex eos ad maiorem Dei gloriam, & iuxta ipsorum intentionem per orbem discurrendi, distribueret; &, sicubi optatum spiritualem fructum non inuenirent, vt inde in alium atque alium locum, maiorem Dei gloriam & animarum auxilium inuestigando, se conferrent.*

tas obstrinxit, vt quocunq; gentium ad maiorē Dei gloriā & animarū auxiliū inter fideles, vel infideles, nos mittendos censuerit, nos conferamus. Nec intellexit Societas particularē aliquē locum; sed vt per orbē in diuersas regiones, & loca spargeretur: cum optaret, quod factu optimum esset, eligere; idq; speraret futurū, si hanc ipsius distributionē Summus Pontifex faceret.

Et in hac parte, cum omnem propriū sensum ac voluntatem Christo Dño nostro, & eius Vicario Societas subiecerit, * nec Superior ꝑ seipso, nec quisquā alius ex inferiorib[9] pro se, vel ꝑ alio curare nec tētare mediate, vel immediate cū Sūmo Pōtifice, vel eius ministris poterit; vt residere, vel mitti potius in hāc partem, quam in illā debeat; sed inferiores hanc curam vniuersam Summo Christi Vicario ac Superiori suo; Superior vero, quod ad suam personā attinet, * Summo Pontifici, & ipsi Societati in Domino relinquat. Prӕterea,

C ¶ *Cum aliquis ex inferioribus ad locum aliquē vel opus designaretur ad quod mittēdus non fore, rebus à Sūmo Christi Vicario bene perspectis, iudicaretur; Prӕpositus generalis pleniorē notitiā eius Sanctitati dare, omnibus tamē ipsius arbitrio relictis, poterit.*

D ¶ *Societas esse intelligerentur qui ex eadem in loco, vbi agit Prӕpositus Generalis, inuenirentur; qui possent quod res habet, bene Summo Pontifici referre, si aliorum relatu*

Præterea, qui à Summo Ponti- 3
fice designatus fuerit, ut aliquo se cōferat; se ipsum liberaliter, re temporali nulla pro uiatico per se, vel per alium postulata, offerat; quin potiꝰ sic à Summo Pontifice mittatur,* vt eius San- E
ctitas ad maius Dei & sedis Apostolicę obsequiū fore nulla rei alterius in eo habita ratione, iudicauerit.

Si Summus Pontifex personā 4
nō designaret; sed aliquem, uel plures ad hūc, uel illū locū proficisci iuberet, Superioris arbitrio relinquendo, qui sint ad huiusmodi missionē aptiores: Superior iuxta eius præceptū eos, qui magis cōuenire, & aptiores ad id fore videbunt, designabit. Qua in re maius bonū vniuersale intuebitur, & ut q̃ minimum detrimentū alia opera ad Dei obsequiū suscepta patiantur.

Ei, qui sic missus fuerit, plene 5
declarari

relatu diuerso adduci videretur, vt Præpositū Generalem, quo non cōuenit ad commune bonum Societatis et maius Dei obsequium, mittere cogitaret.

E ¶ *Hoc sane repræsētari poterit, immo debebit per Prælatū, aut quemuis alium, per quē Summus Pōtifex iubet aliquo proficisci, quæ sit ipsius mens de modo itineris conficiendi; & ibidem, quo mittitur, manendi; num ex eleemosynis propter Christi amorem emendicatis, an alio modo viuēdo. Quod enim Summo Pontifici melius videbitur, deuotius & securius in Domino fiet.*

F ¶ Si

declarari conuenit plurimum missionem suam, & scopum, quo fertur summi Pontificis intentio, & effectum cuius gratia
F mittitur; * & hoc, si fieri potest, in scriptis, quo exactius, quod ei iniunctum fuerit, explere pos-
G sit. * Eundem etiam Superior iuuare consiliis ac instructione, quoad eius fieri poterit, curabit; ut in omnibus ad Dei & sedis Apostolicæ obsequium, vtilius suum impendat ministeriũ.

6 Si ad particularia loca, tẽpore minime limitato per Summũ Pontificem mittetur; ad tres mẽses ibidem manẽdum ei esse intelligatur, & magis, aut minus, pro modo maioris aut minoris spiritualis fructus, qui inde percipi uidebitur, uel alibi sperabitur; vel demum ut ad bonũ aliquod uniuersale magis expedire iudicabitur. Quę omnia iuxta Superioris arbitrium, qui sanctam intentionem Pontificis in Christi Domini nostri obsequium considerabit, transigentur.

F ¶ Si id non obtinebitur, curãdum certe erit, vt verbo tenus mens Summi Pontificis intelligatur, siue ipsemet eam immediate, siue per Superiorem, vel Prælatũ, vel quẽuis aliũ ei qui mittitur, declaret.

G ¶ Superior etiam aliquibus documentis adhibitis, non solum in suis, sed etiam Summi Pontificis missionibus iuuare poterit; vt melius quod ad Christi domini nostri obsequium quæritur, consequatur.

Cum

Cum in locis designatis diutius erit residendū; 7
si fieri poterit sine detrimento principalis missionis, atque intentionis Summi Pontificis, excursiones aliquas, si poterit, & cum fructu diuini seruitii eas fore iudicabit, facere, non erit inconueniēs; vt in locis vicinis animarum auxilio seruiens, postmodum ad suæ residentiæ locum redeat: in quo quidem præter id, quod est ei peculiari ratione iniunctum (ad quod præcipuam etiam conferet curam, nec propter alias occasiones, licet bonas, diuini obsequii posthabebit) potest, & debet considerare quibus alijs in rebus, quæ ad Dei gloriam, & animarum salutem conferant, suam operam sine detrimēto suæ misfionis (vt dictum est) posfit impendere. Opportunitatem autem, quam Deus ad id dederit, quantum in eodem conuenire iudicabit, è manibus elabi non sinet.

Ad finem nostræ professionis ac promissionis 8
melius consequendum, Præpositus Generalis, cum nouus Christi Vicarius in Apostolica sede fuerit constitutus, per se, vel per alium intra annum ab eius creatione & coronatione teneatur eius Sanctitati declarare professionem, ac promissionem expressam Obedientiæ, qua ipsi Societas peculiari voto circa missiones ad Dei gloriam se obstrinxit.

DE MIS-

DE MISSIONIBVS Superioris Societatis.

Cap. II.

A *QVO spirituali animarum necessitati subueniri multis ĩ locis maiori cum facilitate, ac securitate eorũ, qui ad id fuerint destinati, possit; B *Præpositi Societatis, iuxta facultatem eis à summo Pontifice concessam, mittere quosuis de Societate poterunt, C * quocunq; magis expedite

IN CAPVT II.

A ¶ *Facilius & expeditius pluribus locis (præsertim si remoti sint à sede Apostolica) per Superiorẽ Societatis prouideri potest; quàm, si semper eis, qui hominibus Societatis indigẽt, esset Summus Põtifex adeundus. Particularibus etiam securius est, si cum suorum Superiorum obedientia, quàm si pro arbitratu suo (etiam si id possent) & non ab ijs missi proficiscerentur, à quibus Christi Domini nostri loco, vt ab interpretibus diuinæ voluntatis, sunt regendi.*

B ¶ *Vt potest Præpositus Generalis reliqua munera per seipsum & per inferiores; ita & hoc mittendi suos, reseruatis missionibus, quas duxerit reseruandas, obire poterit.*

C ¶ *Mittere quocunque eis videbitur, inter fideles etiã in Indias, & inter infideles, præsertim vbi aliqua eßet habitatio fidelium, vt in Graciam, &c. intelligendũ est. Vbi essent omnino infideles; considerare admodũ Superiorẽ oportebit in conspectu Domini, nũ mittere, nec ne, et quo, et quòs debeat*

dire iudicabunt; 'qui tamē vbicunq; fuerint, ad obedientiam ſedis Apoſtolicæ parati erunt. Et quia cōplures ſunt, q aliquos ex noſtris ſibi cōcedi petant, potius ꝓpriæ obligationis ſpiritualis erga ſuum gregem, vel aliorum cōmodorum à fine noſtro magis diſtantiū ratione habita, quàm communium & vniuerſalium; Prępoſitus Generalis, vel qui ab eo hāc habuerit facultatē, diligenter in huiuſmodi miſſionibus curet, * vt in ſuis ad D hanc

debe at. Semper autē erit ſubditi, miſſionem ſuam, vt de manu Domini hilari animo ſuſcipere.

D ¶ Vt in mittēdo ad hunc vel ad illum locum rectius procedatur, præ oculis habendo maius diuinū obſequium et vniuerſale bonum, vt regulam, ad quā exigi miſſiones oportet: eligenda videtur in tam ampla Chriſti Domini noſtri vinea (paribus ceteris; quod in omnibus, quæ ſequuntur, debet intelligi) eius pars illa, quæ magis indiget tam ob penuriam aliorum operariorum, quàm ob miſerum ſtatum & infirmitatem proximorum in ea, & damnationis extremæ periculum.

Conſiderandum eſt etiam, vnde veriſimile ſit fructum vberiorem ex medijs proximi iuuandi, quibus vtitur Societas, prouenturum; inde ſcilicet, vbi oſtium apertius, & maior diſpoſitio, et facilitas in hominibus, vt iuuari poſſent, videretur: quod quidem poſitum eſt in eorum maiori deuotione, ac deſiderio (quod ex inſtantia, qua noſtros petunt, ex parte intelligi poteſt) vel in conditione & qualitate perſonarum, quæ

quæ magis sint idoneæ, vt iuuari, & fructum, quem ceperint, ad Dei gloriam conseruare possint.

Vbi magis debemus, vt in locis illis, in quibus Domus vel Collegia Societatis sunt, vel aliqui ex ea, qui student, & beneficentia populi iuuantur. Si paria essent cetera quæ ad spiritualem profectum attinent; magis conueniret, aliquos nostros operarios versari, et huiusmodi loca talem ob caußam iuxta ordinem perfectæ charitatis alijs præferri.

Quia bonum, quo vniuersalius, eo diuinius est: illi homines, & loca, quæ, cum profecerint, in caussa erunt vt bonū ad multos alios, qui eorum auctoritatem sequuntur, vel per eos reguntur, perueniat; debent præferri. Sic spirituale auxilium, quod hominibus magnis & publicis (siue seculares, vt Principes, Domini Magistratus, uel Iustitiæ ministri; siue ecclesiastici illi sint, vt Prælati) quodque viris doctrina & auctoritate eminentioribus confertur, maioris momenti esse propter rationem eandem boni vniuersalioris existimandum est; propter quam etiam auxilium impensum magnis gentibus, vt Indis, vel populis primarijs, vel Vniuersitatibus, quo solent multi confluere, qui, si iuuentur, ipsi operarij eßse ad alios iuuandos poterunt, debeat præferri.

Vbi itidem intelligeretur inimicus Christi domini nostri seminaße zizania, ac præcipue effeciße, vt male sentiant, uel male affecti sint in Societatem, quò impediatur fructus, qui ex ea poßet prouenire; tunc impensius esset incumbendum, præsertim si alicuius momenti, & cuius habenda sit ratio, is locus est: eoque mittendi essent homines, si fieri posset, qui vitæ exemplo et doctrina conceptam ex falsis narrationibus malam opinionem remouerent.

hanc potius, quam ad illam partem mittendis, & * ad hoc opus potius, quàm ad illud, & vi E

E ¶. *Ad meliorem ac certiorem operum electionē, ad quæ Superior suos mittit, eadem regula ob oculos versetur, scilicet diuinus honor maior, maiusque bonum vniuersale. Hæc enim consideratio iustissime ad mittendum in hunc locum potius, quàm in illum mouere potest. Et aliqua, quæ ad alterutram partem possunt momentum habere, attingantur; in primis, cum possint, qui de Societate sunt, operam suam collocare vbi bona spiritualia quæruntur, & etiam vbi corporalia, in quibus etiam misericordia & charitas exercetur; cum itidem aliqui possint in rebus maioris suæ perfectionis, & minoris, & demum in rebus ex se melioribus, & minus bonis iuuari: si utraque simul præstari non possunt; priora, ceteris paribus, secundis semper essent præferenda.*

Cum etiam res aliquæ in diuino seruitio magis vrgeant, aliæ minus, quòd remedij dilationem melius ferant; quamuis alioqui æqualis essent momenti: priores posterioribus sunt anteponendæ.

Cum etiam quædam peculiari quodam modo ad Societatem pertineant, vel cernatur alios non esse, qui eisdem vacent; rursus aliæ, quarum curam & modum eisdem prospiciendi alij habent: priores in missionibus priorem locum habere æquum est.

Sic etiam inter pia opera, quæ æqualis essent momenti ex necessitatis, & quæ æqualiter vrgerent, si aliqua securiora

viora tractanti, alia vero periculosiora essent; & rursus aliqua, quæ facilius & expeditius, alia, quæ maiori cum difficultate & longiori tempore absoluuntur; priora etiam debent præferri.

Ceteris, quæ dicta sunt, paribus; cum etiam sint aliquæ occupationes vniuersalioris boni, & quæ se ad plurium auxilium extendunt, vt concionari, vel legere; aliæ magis particulares, vt confessiones audire, vel exercitia spiritualia tradere: si vtrisque vacari non potest; priores præferantur: nisi aliquæ circunstantiæ mouerent, vt secundæ magis conuenire viderentur. Cum etiam quædam pia opera diuturniora, & semper profutura sint, vt fundationes aliquæ piæ, quæ ad proximorũ auxilium instituuntur; alia minus diuturna, quæ raro & ad tempus exiguum iuuant: constat priora secundis esse præferenda: & sic Præpositus Societatis potius ad hæc, quàm ad illa, suorum operam conferre debet. Fiunt vero hæc omnia propterea, quod ad maius Dei obsequium, maiusque proximorum bonum ita conueniat.

F & * vt hanc personam potius, quàm illam mittat, * hoc,

F ¶ *Quamuis summa prouidentia, & sancti Spiritus directio ea sit, quæ efficaciter meliora cum in alijs omnibus eligere faciat; tum in mittendis ad quemuis locum illis, qui magis conuenient, et quadrabunt personis et rebus, propter quas mittuntur: illud tamen in vniuersum dici potest primũ, quòd ad res grauiores, & in quibus plus refert non errare (quoad situ in eo fuerit cum diuina gratia, qui prouidere debet) mitti viros magis delectos, quibusque magis confidatur, oportet.*

In rebus, quæ corporis labores maiores exigunt, qui robustiores & saniores.

Vbi pericula spiritualia plura sunt, qui in virtute magis probati & securiores.

Vt agant cum viris prudentibus, qui spiritualem gubernationem vel temporalem habent; ij conuenire magis videntur, qui discretionis & conuersandi cum hominibus gratiã habent, cum exteriori specie (modo, quæ interiora sunt, non desint) quæ ad auctoritatem conferat. Poßet enim magni momenti esse eorum consilium.

Ingeniosis & subtilibus ac litteratis ij magis quadrant, qui in ingenio itidem & litteris peculiare donum habent. Hi enim in lectionibus, & colloquijs magis iuuare poterunt.

Ad populum vt plurimum aptiores erunt, qui talento prædicationis & audiendarum confeßionum pollent.

Quod ad numerum attinet huiusmodi operariorum, qui mittendi sunt, & combinationem eorum, consideratio erit etiam adhibenda: & primo quidem, cum fieri posset, conueniret vnum solum non mitti, sed saltem duos, tum vt mutuo ipsi in rebus spiritualibus & corporalibus iuuentur, tum vt possint esse magis vtiles ijs, ad quos missi sunt, labores inter se diuidendo, quos in seruitium proximorum suscipiunt.

Et si duo mittentur; cum vno concionatore vel lectore commode coniungeretur alius, qui messem in confessionibus & spiritualibus exercitijs, quam ille præpararet, colligeret; iuuaretque eundem in colloquijs, & alijs medijs, quæ ad proximos iuuandos adhiberi solent.

Sic

Sic etiam si quis in modo procedendi Societatis, & cum proximis agendi parum exercitatus mitteretur; alteri in his magis exercitato adiungi deberet, quem imitari, cum quo conferre, quemque de rebus dubijs, quæ occurrent, consulere possit.

Alicui valde feruenti & animoso alius magis circumspectus & cautus bene adiungeretur; & sic de alijs mixtionibus huic similibus, ita vt diuersitas vinculo charitatis vnita, sic vtrunque iuuet, vt contradictionem vel discordiam inter eos, aut alios proximos generare non possit. Plures, quàm duos, cum opus, ad quod mittuntur, maioris esset momenti in diuino obsequio, ac maiorem multitudinem exigeret, & alioqui Societas plures operarios sine detrimento rerum aliarum ad maiorem Dei gloriam & vniuersale bonum spectantium posset prouidere, Superior mittere poterit; prout sancti Spiritus vnctio eum docuerit, vel in diuinæ Maiestatis conspectu melius conuenientiusque ipse senserit.

. hoc, vel illo modo, *ad

G ¶ Quod ad modum attinet eos mittendi (præter conuenientem instructionem) num pauperum more, vt sine iumento ac pecunia, an maiori cum commoditate mitti oporteat; cum literis item, an sine illis, quo tendunt, destinatis (siue ad priuatos aliquos homines, siue ad Ciuitatem, vel eius caput scribentur, quæ ad auctoritatem aut beneuolentiam conferant). Superior vndecunque maiorem proximorum ædificationem, & diuinum obsequium intuendo, quod conue-

mit, constituet.

H ¶ *Tempus, quod missionibus dandum est, siue ad hanc, siue ad illam partem mittantur quando, à Summo Pontifice præscriptum non est, metietur hinc quidem qualitas negotiorum spiritualium, quæ tractantur, & momentum ipsorum maius aut minus, habita necessitatis & fructus, qui percipitur, vel speratur, ratione; inde vero consideratio eorum, quæ alÿs in locis se offerunt, & obligatio eis vacandi, & vires Societatis, quas habet, vt his atque illis operibus possit satisfacere. Quædam etiam accidere solent, quæ expendenda sunt, vt missionis tempus vel breuius sit, vel prolixius. Demum habita primi nostri instituti ratione, cum hoc sit per varias mundi partes discurrere, ac magis vel minus in illis hærere pro fructus, qui cernitur, modo; videndū erit, num conueniat plus aut minus temporis in his, aut illis missionibus impendi. Et vt hoc intelligatur, conueniet crebris litteris certiorem reddi Superiorem percepti fructus ab his, qui missi sunt.*

* ad prolixius, uel breuius tempus, id semper, quod ad maius Dei obsequiū & bonū vniuersale H

Cum mutari aliquem oportebit; animaduertat Superior, quod ad eum reuocandum, quoad fieri poterit, ÿs medÿs vtatur, vt hi, à quibus aliquis euocatur, potius beneuoli omnino maneant, quàm offensi vel male affecti, &, quod in omnibus honor & gloria diuina, & bonum vniuersale quæritur, sibi persuadeant.

I ¶ *Hinc*

le facit, statuatur. Cum hac ergo rectissima ac syncerissima intentione in Dei ac Domini nostri conspectu habita; &, si ei videbitur, ꝓpter deliberationis difficultatem vel momentum; re diuinę Maiestati suis & domesticorum orationibus ac sacrificiis cōmendata; & cū aliquo vel pluribus ex eadē Societate, qui videbuntur inter eos, q adfuerint, cōmunicata, statuet p seipsum, nū mittere debeat, nec ne; & sic de reliqs circūstantiis; vt ad Dei maiorē gloriā cōuenire iudicabit. Erit aūt eius, qui mittitur, officiū, nulla ratione se ingerendo ad eundum, vel manendum in hoc loco potius, quàm

I in illo, * plenā ac omnino liberam sui dispositionem Superiori, qui eum Christi loco dirigit, ad ipsius maius obsequiū & laudem relinquere. Sic etiā, vt alii maneant alicubi, vel alio se con

K ferant, * nemo quoquo modo sine consensu Superioris sui, per quem ille in Domino gubernādus est, curare debet.

Quocunque

I ¶ Hinc planū fit, prohiberi, ne quis Principem vel Cōmunitatē, aut hominem quēuis magnæ auctoritatis ad scribendū Superiori, uel uerbo tenus petēdū aliquē de Societate moueat; nisi prius cū Superiore communicata re, hanc esse ipsius voluntatem intellexerit.

K ¶ *His non repugnat proponere motus animi, aut cogitationes, quæ in contrarium occurrunt, subÿciendo suū sentire et velle ei, quod ipsius Superior Christi Domini no-*

Quocunque Superior mittet aliquem, * eum plene instruere L (& ordinarie in scriptis) debebit tam de modo procedēdi, quàm de mediis, quibus eum vti velit ad finem, quē in animo habet. Per crebram etiam litterarū cōmunicationem, quantum fieri potest, totius successus certior redditus ex eo loco, vbi ipse resi det (vt personæ, & negotia exegerint) consilio, * & aliis auxiliis, M quæcumque adhiberi posint, prouidebit; ut maius seruitium Deo fiat, magisque commune bonum per personas Societatis iuuetur: quod tanto maiori cura præstari debebit; quanto negotii qualitas (quod vel magni momenti sit, uel difficile) *& personarum, quæ misæ sunt N (quod consilio, & instructione indigeant) id magis exigit.

stri loco sentiret ac vellet.

L ¶ Dicitur, ordinarie, propterea quod aliquando is, qui mittitur, tam instructus est, tantaq; dexteritate pollet; vt instructio nō sit necessaria. sed demum hoc fiet, quandocūq; opus erit.

M ¶ Cuiusmodi eßēt orationes & Missæ, quæ initio præsertim suscipiendorū operum, vel quando maior subsidij necesitas cernitur, quod res magni momenti sint, vel difficultates graues incidant, ad id applicentur. In hoc ergo, sicut & in alijs auxilijs suarum patentium, aut sedis Apostolicæ litterarū, & alijs rebus, quæ possent esse necessariæ, prouidebit Superior, prout ratio, & charitas monebit.

N ¶ Hoē

N ¶ Hoc consilium & instructio non tantum negotijs, sed etiam personis, prout vnusquisque vel animari, vel reprimi opus habet, perutile esse poterit: et sic de alijs intelligatur.

DE LIBERA AD HANC VEL illam partem profectione. Cap. III.

QVamuis eorum sit, qui sub obedientia Societatis uiuunt, se nõ ingerere directe uel indirecte ad sui missionem, siue à Summo Põtifice, siue à suo Superiore in nomine Dñi Iesv Christi mittantur; qui tamen ad regionem aliquam magnam (cuiusmodi esset India, vel aliæ Prouinciæ) missus esset, si pars eius aliqua peculiari limitatione ei assignata non fuerit, potest magis, & minus in hoc vel in illo loco immorari, aut discurrere quacunque omnibus perpensis (in se, quod ad voluntatem suam attinet, indifferentiam sentiendo) & oratione facta, iudicauerit ad Dei gloriam magis expedire. Hinc apparet quod (primæ & summæ obediẽtiæ Summi Pontificis non repugnando) multo magis in huiusmodi missionibus Superiori ad hanc partem potius, quàm ad illam, prout in Dño senserit conuenire, eosdem dirigere licebit.

Vbicunq; quis maneat, si nõ est ei iniunctũ, vt medio aliquo limitato vtatũ; quale esset, legere,

IN CAPVT III.

Qvāuis hoc ita se habeat; tamen conferre media, quibus vti debet cū eo Superiore, qui ei propior fuerit, semper erit securius.

vel prædicare; in eo se exercebit ex iis, quibus vtitur Societas in quarta Parte capite octauo dictis,& proximo capite dicendis; * quod magis conuenire iudicabit; atq; etiā quod in sexta Parte deuitandū dicitur, ad maius Dei obsequium etiā deuitabit. A

QVIBVS IN REBVS DOMVS & Collegia Societatis proximum adiuuent. Cap. IIII.

QVia nō solum enititur Societas discurrendo per varia loca,sed etiam in quibusdam continenter residendo(vt in Domibus,& Collegiis) proximos iuuare: operæpretium est intellexisse, quibus modis possint animæ in huiusmodi locis iuuari; vt eorum pars illa, quæ poterit, ad gloriam Dei exerceatur. 1

Et primo quidem conferet bonū exemplum totius honestatis ac virtutis Christianæ; vt non minus bonis operib⁹,immo magis, quā verbis eis ædificationi esse,quibus cū agitur,curent. 2

Iuuatur et proximus sanctis desideriis, & orationib⁹ in Dei cōspectu ꝓ vniuersa Ecclesia, ac 3

* pro

A * ꝑ iis præsertim, ꝗ maioris sunt momenti, ad eius vniuersale bonũ effusis, ac pro amicis etiã, & bene de nobis meritis viuẽtib⁹, & vita functis; siue postulent ipsi, siue nõ postulent; ac pro illis, in quorũ auxiliũ peculiariter ipsi, & reliqui de Societate in variis locis inter fideles, & infideles incumbunt; vt Deus omnes ad gratiam suam excipiendam per debilia huius minimæ Societatis instrumẽta disponere dignetur.

4 In Missarum etiam sacrificiis iuuare possunt,
B & aliis diuinis officiis, * nulla pro eis eleemosyna accepta; siue aliqui particulares ea petierĩt; siue ꝑ sua deuotione quisq; ea Deo obtulerit. Et quod attinet ad Missas, præter eas, quæ pro Fundatoribus dicuntur, vna, vel duæ, aut plures (pro numero Sacerdotũ, & prout cõuenerit) singulis hebdomadis ꝑ benefactorib⁹ viuis, aut defunctis offerentur Deũ ac Dominum nostrum rogando, vt pro illis hoc sanctum sacrificium admittere, & pro infinita ac summa liberalitate sua eam beneficentiam remunerari, qua illi erga Societatem nostram ex diuino amore ac reuerentia vsi sunt, æternis præmiis dignetur.

5 Poterit iuuari etiã ꝓximus in Sacramentorũ

ad mi-

IN C. IIII.

A ¶ *Cuiusmodi sunt Principes ecclesiastici et seculares, et alij, qui multũ prodesse, vel obesse bono animarum, et diuino obsequio possent.*

B ¶ *Vt in sexta Parte explicatũ est.*

C ¶ *Præ*

administratione: Præcipue in audiendis confessionibus (*ad C quas aliqui à Superiore, qui eo fungantur officio, sunt designandi) & in sancto Eucharistiæ sacramento, *extra Paschæ tamen D festum, sua in Ecclesia administrando.

6 Proponatur verbum Dei populo assidue in Ecclesia in concionibus, lectionibus, & in Christiana doctrina per eos, quos Superior probauerit, & ad tale munus destinauerit, * & quidem iis E temporibus, & modo, q eidē ad maiorem

C ¶ Præter eos, qui confessarij ordinarij constituti sunt, Superioris erit, in spiritualibus necessitatibus, quæ occurrunt, videre, num alij horum Sacramentorum administrationi vacare debeāt, et quod conuenit, statuere.

D ¶ Pascha intelliguntur octo dies, & totidem post ipsum festū: Quanquam eo tempore, qui facultatem haberent, vel peregrini, et reliqui, quos ius excipit, possunt ad communionem admitti; & illi etiam, qui, cum iam suis parochijs satisfecerint, vellent hisce quindecim diebus semel, aut sæpius in nostris Ecclesijs sanctissimum Christi corpus accipere.

E ¶ Quia quibusdam in locis fieri posset, vt aliquando his medijs, vel eorum parte vti non conueniret; Constitutio non obligat, nisi cum Superiori eis vtendum esse videretur; sed eam intentionem ostendit, quam habet Societas in locis, in quibus residet, quæ ea est, vt hæc tria media, vel duo ex illis, vel quod eorum magis conuenire videbitur, exerceatur.

F ¶ Exer-

maiorem Dei gloriam & animarum ædificatio nem expedire videbitur.

7 Poteſt & hoc ipſum, quod dictum eſt extra Ecclesiam Societatis, aliis in Ecclesiis, vel plateis, uel aliis locis præſtari; quando ei, qui ceteris pręeſt, ad maiorē Dei gloriā cōferre uidebitur.

8 Curabunt etiam priuatim proximū piis colloquiis ad meliora ꝓmouere tū cōſilio, & exhor F tatione ad bona opera, * tū etiā tradēdis ſpiritualib⁹ exercitiis.

9 Corporalibus etiam pietatis operibus, quantum ſpiritualia, quæ maioris ſunt momenti, permittent, quantumque vires patientur, incumbent; vt infirmis iuuandis, præcipue in xenodochijs, eos inuiſendo, & aliquos, qui eis inſeruiant, mittendo; & diſſidentes ad concordiam reuocando; ſic etiam pauperes, ac in cuſtodiis publicis detētos, quoad eius fieri poterit, per ſe ſuble G uando, * &, vt alii ſubleuent, curando. Metiatur aūt oportet Præpo-

F ¶ Exercitia ſpiritualia plene nō niſi paucis, ijsq; huiuſmodi, vt ex eorū profectu nō vulgaris ad Dei gloriam fructus ſperetur, tradenda ſunt. Prima vero hebdomada exercitia ad multos, & aliqua cōſcientiæ examina, & modi orandi (præſertim primus trium illorū qui in exercitijs proponuntur) ad multo plures etiam extendi poſſent. Quiuis enim bona præditus voluntate ad hæc idoneus erit.

G ¶ Nihilominus non conuenit, Societatem, vel eius Domos,

Domos, aut Collegia cum aliqua Cōgregatione misceri: nec in ea vlli conuentus agantur, nisi qui ad earundem Domorū uel Collegiorum vtilitatem in diuino obsequio fient.

Præpositi prudentia (qui maius Dei obsequium ac bonum vniuersale semper ob oculos sibi proponet) quātum in huiusmodi rebus operæ sit ponendum.

In Collegiis, & eorum Eccle- 10
siis fiet ex iis, quæ de Domib⁹ di-
cta sunt, quod fieri poterit; pro-
ut opportunum fuerit, iuxta Su-
perioris (vt dictum est) arbitriū.

DECLA

Qui talento prẹditus ad scri- 11
bendos libros communi bono
vtiles, eos conscriberet, in luçem edere non
debet aliqua scripta, nisi prius Præpositus Ge-
neralis ea videat, & legi ac examinari faciat; ut,
si ad ædificationem fore videbuntur, & non ali
ter in publicum prodeant.

De iis, quæ ad officia domestica & res alias 12
magis particulares pertinent, in Regu-
lis Domorum dicetur: nec vlterius
progrẹdiemur circa missio-
nes, vel diuisionem eorū,
qui dẹ Societate sunt,
per uineam Domi-
ni nostri Iesv
Christi.

Octava

OCTAVA PARS

DE IIS QVÆ CONFERVNT AD EORVM, QVI DISPERSI SVNT, cum ſuo capite, & inter ſe mutuam vnionem.

DE IIS, QVÆ IVVANT ad vnionem animorum. Cap. I.

1

VO difficilius eſt, mẽbra huius congregationis cum ſuo capite & inter ſe inuicẽ vniri,* quòd tam diffuſa in diuerſis mundi partibus inter fideles & infideles ſint; eo impenſius, quę iuuant ad vnionem, quęrenda ſunt: quãdoquidem nec conſeruari, nec regi, atq; adeo nec finẽ, ad quem tendit Societas ad maiorem Dei gloriam, conſequi poteſt; ſi inter ſe & cum capite ſuo mẽbra eius vnita nõ fuerint. Dicetur ergo de iis, quę cõferũt ad animorũ vnionẽ; Deinde de iis, quę ad vnionem perſonalem in Con-

DECLARATIONES In Octauam Partem.

IN CAPVT I.

A ¶ *Vnt et alia rationes, qualis eſt, quòd vt plurimũ litterati erunt, et gratia apud Principes, & primarios viros, ac populos non parum valebunt.*

B ¶ *Hoc*

Cōgregationibus vel cōuentibus pertinent. Et quidem circa animorū vnionem, quædā ex parte ſubditorum, quædam ex parte Superiorum, quædam ex vtrorumque parte iuuabunt.

Ex parte ſubditorum iuuerit, * magnā turbā hominū ad profeſſionem nō admitti; nec quoſcunque, ſed ſelectos homines etiam inter Coadiutores formatos, aut Scholaſticos retineri. Multitudo enim magna eorū, qui vitia ſua non bene domuerunt; vt ordinem non fert, ita nec vnionem, quæ in Christo Domino noſtro tam neceſſaria eſt, vt bonus ſtatus, ac procedendi modus huius Societatis conſeruetur. B

Et quia huiuſmodi vnio magna ex parte per obedientiæ vinculum conficitur; hæc ſemper in ſuo vigore cōſeruanda eſt: Et qui foras ad laborandū in agro dominico ex Domib⁹ mittūtur, * quoad

B ¶ Hoc autē nō excludit numerū (licet magnū) eorum, qui erunt idonei, vt in Profeſſos, vel Coadiutores formatos, vel Scholaſticos approbatos admittātur; ſed hoc eo ſpectat, ut cōmendatū habeatur, ne, qui tales nō erūt, idonei (præcipue ad profeſſionem) facile cenſeātur; & cū bene obſeruabitur quod in prima et ī quinta Parte dictū eſt, ſatis erit. Qui enim huiuſmodi eſſent, ut his locis traditur, turba exiſtimari non deberent; ſed potius gens electa, tametſi magna ea eſſet.

C ¶ Cum

*quoad eius fieri poteſt, in eadẽ ſint exercitati:' Et hac in virtute, qui primas in Societate tenent, bono ſui exẽplo aliјs præluceãt, vniti omnino cũ ſuo Superiore; & prompte, humiliter, & deuote ei obediendo, perſiſtant. Qui autem tam egregium ſui ſpecimẽ in obedientia nõ dediſſet, certe ei adiungi deberet ſocius, qui in ea magis eſſet conſpicuus. Nam vt plurimum ſocius, qui in obedientia magis profecit, eum, qui minus in ea profeciſſet, cum diuino fauore in eadẽ iuuabit. Et alioqui, quamuis ad hũc ſcopũ non tenderetur, ei, qui cum aliquo munere gubernãdi mittetᷓ,

D * Collateralis ſocius (ſi Superiori videbitur, quod ſic melius cõmiſſo muneri ſatisfaciet) adiungi poterit:' qui ſic ſe geret cum eo, qui aliis præeſt, & ille inuicem cum hoc; vt obedientia ac reuerentia ſubditorum debilior erga Superiorem non reddatur: ſed ille potius verum ac fidelem adiu-

C ¶ Cum experimento cõpertũ eſſet, aliquos ex ijs, qui miſſi ſunt, non recta incedere, quod ad obedientiam attinet; vel reuocari debent; vel ſocij, qui in ea profecerint, eis adiungi; quãuis initio miſſi nõ fuiſſent.

D ¶ Quamuis Collateralis obedientiæ Præpoſiti, vel perſonæ illius cui datur, nõ ſubdatur: debet tamẽ ei interius et exterius reuerentiã exhibere, ac in ea reliquis, qui eius obedientiæ ſubdũtur, exemplũ præbere. Debet itidẽ, qua poterit, diligẽtia eũ, qui aliјs præeſt,

adiutorē &ſubleuatorē erga ſuā perſonā & aliorū, q ſuę fidei cōmiſſi ſunt,ſibi datū eſſe in Collaterali experiatur.

Ad eandē obedientię virtutem 4
ordo bene obſeruat⁹ inter ipſos Superiores, quorū alii aliis ſubdūtur,& inferiorū erga illos,ptinet; ita, vt ſinguli,qui in aliqua Domo vel Collegio verſanī, ad ſuū Præpoſitū localē, ſeu Rectorem recurrāt, & per eū in oībus regi ſe ſināt. Eis autē qui p prouinciā aliquā variis in locis diſiuncti manent,ad Prouincialem Prępoſitū, vel alium localem viciniorem erit recurrendū; prout eis iniunctum fuerit. Omnes vero Prępoſiti locales,vel Rectores crebra cōmunicatione cum Prouinciali vtātur, & iuxta eius arbitrium in omnibus ſe gerāt. Eodem modo Prępoſiti Prouinciales cū Generali ſe habebūt.

* Sic

præeſt, iuuare in rebus omnibus ad ipſius officiū pertinentibus,in quibus eius operam ille requiret.

Quamuis etiam nulla de re interrogaretur: cum tamen animaduertet, quod ei aliquid dici conueniat,quod ad perſonā, aut res,quæ ſunt ipſius officij, pertineat;debet fideliter ea, quæ oportet,ei referre & cum libertate et modeſtia Chriſtiana, quod ſentiat, explicare: propoſitis tamen ſuis rationibus, et ijs,quæ ipſum mouēt;ſi Præpoſitus in ſua cōtraria ſētētia perſiſteret;Collateralis propriū iudiciū ſubmittere,et ei cōformem ſe reddere debet,niſi tamen clariſſime intelligeret

illum

illum errare. Quod si accidet, ad Superiorem referre debet.
Curet etiam Collateralis vnionem, quoad ius fieri poterit, subditorum inter se, & cum suo Præposito immediato; & inter eos velut Angelus pacis incedat: & studium adhibeat, vt de Superiore suo sic sentiant, illumq; ita ament, vt oportet, quem Christi Domini nostri loco habent.
Debet etiam certiorem reddere Superiorem suum Generalẽ, vel Prouincialẽ ijs de rebus, quas vel ipse, vel is, cui Collateralis adiunctus est, cõmendaret, et spõte sua etiã eius loco id faciat, cũ per aduersam corporis valetudinẽ, uel occupationes, uel aliquã aliã caussã ille in hac parte officio suo deeßet.
Contra Præpositus cum suo Collaterali nonnulla obseruare debet; ac primum, considerando quòd non ut subditus, sed vt auxilium & subleuamen ei datus est, peculiarem erga eum dilectionem & honorem præ se ferre debet; agatque cum eo familiariter, vt sit animosior ad ei dicendum, quod sentit; cõmodiusq; id faciat, ac videat, qua in re eum iuuare poßit. Curet etiam, vt auctoritatem habeat, et diligatur ab inferioribus: eo n. vtilius eius ministerio erga illos vtetur.
Si qua occurrerint, quæ difficiliora eße videantur; cum eo tractari oporteret, eius sententiam rogando, et ad dicendũ quod sentit (etiam cum non interrogaretur) reducendumq; sibi in memoriam quod ad suam personam & officium conuenire videatur, exhortando. Et auditis, quæ à Collaterali dicuntur, melius per seipsum, quod facto opus est, constituet.
Quod attinet ad executionem sui officij; ad subditorum gubernationem vtatur Collaterali ut fideli ministro in rebus maioris momenti siue vniuersales sint ad Domos, siue particulares ad quemuis ex fratribus spectantes.

In ijs, quæ ad Præpositum Generalem pertinent, eique debentur, vtatur etiam eius opera: & in omnibus eo habeat loco, eoque modo ipsi confidat, quo alteri sibi (dempta potestate) in spiritus vnione in Christo Domino nostro.

Et animaduertendum est, duabus ex caussis præcipue Collateralem adiungi debere; Prima est, quando in eo, qui cum præcipuo munere mittitur, maius auxilium desideraretur; propterea quòd non sit magnopere versatus & exercitatus in huiusmodi gubernatione, vel propter alias caussas: quamuis eius desideria & vita ad maiorem Dei gloriam sint valde approbata. Secunda, quando aliquis ex eis, quos secum est habiturus, huiusmodi esset; vt existimaretur minus profecturus, si sub eius qui præest, obedientia constituatur; quàm si vt socius adiungeretur: dummodo talentum ad eundem iuuandum haberet.

E ¶ Cum particularibus ex caussis Præposito Prouinciali magis conuenire ad diuinum obsequium videretur, vt aliquis ex ijs, qui in domibus vel Collegijs versantur, sibi immediate subsit; potest ab obedientia Recto

* Sic enim, subordinatione conseruata, vnio, quæ in ea quàm maxime consistit, aspirante gratia Dei, conseruabitur. E

Siquis diuisionis vel dissensionis eorum, qui vna viuunt, inter se, vel cum suo capite auctor esse cerneretur; diligentissime ab ea Congregatione velut pestis, quæ eam potest summopere inficere, si præsens remedium non adhibeatur, F

* separan-

ris, vel Præpositi localis eum eximere. Et sic Generalis quosdam ex priuatis, & Præpositis localibus, vel Rectoribus, suæ obedientiæ proxime reseruare posset. Vt plurimum tamē prædicta obedientiæ subordinatio eo melior erit quo perfectius obseruabitur.

F * separandus est.

6 Ex parte Præpositi Generalis, quæ ad hanc vnionem animorum conferent, * sunt eæ dotes, quibus (vt in nona Parte dicetur) eum exornari oportet, quibus cum præditus fuerit, erga omnia membra Societatis suo fungetur officio: capitis videlicet, à quo in illam influxus ad præfixum ipsi finem necessarius descendat: & sic à Generali Præposito, vt à capite, vniuersa facultas Prouincialium egrediatur, ac per eos ad Locales, per hos autem ad singulares personas

G (margin mark beside "rum conferent")

F ¶ Separare ītel ligendum est; vel omnino à Societate dimittendo; uel in aliū locum trāsferendo: si hoc sufficere videretur, & ad diuinum obsequium, ac commune bonū iudicio illius, qui curā eius habet, magis conueniret.

G ¶ Iuuabit etiam in primis inter alia Dei dona bona existimatio, & auctoritas erga subditos: & habere ac præ se ferre dilectionem, & curam illorum, ita vt subditi sibi persuadeant suum Superiorem scire, velle, & posse bene ipsos in Domino gubernare. Ad quod, sicut ad alia multa, conferet, secum viros, qui consilio polleant, habere (vt in nona

sonas descendat: sic etiam ab eodem capite (vel saltem eo suam facultatem communicante, & rem approbante) missiones procedant. De communicatione gratiarũ Societatis tantundem sit dictum. Quo enim magis inferiores à suis Superioribus pendebunt; eo melius amor, obedientia, atque unio inter eos retinebitur.

7 Et vt locus magis conueniat ad cõmunicationem capitis cũ suis membris; conferre plurimũ
potest, vt * Præpositus Generalis H
magna ex parte Romæ resideat, vbi cum aliis omnibus locis Societatis faciliori vtetur commercio

nona Parte dicetur) quorum opera in ijs, quæ statuenda sunt ad bonum Societatis progressum, in his atque illis locis ad Dei gloriam vti possit.

Conferet etiam circunspecte & ordinate præcipere, eo modo curando subditos in obedientiæ officio cõtinere, vt Superior omni beneuolentia, & modestia, & charitate in Domino, quòd in ipso est, vtatur; ita, vt subditi se potius ad dilectionem maiorem, quàm ad timorem suorũ Superiorum possint cõponere; quãuis aliquãdo vtrunque sit vtile: eorũ etiam arbitrio aliquid relinquẽdo, cũ probabile videbitur, quod eos id iuuabit; aliquando etiã eis ex parte aliquid indulgendo, & compatiendo, cum videretur id posse magis conuenire.

H ¶ Poterit nihilominus subditos alijs in locis, prout occasio et necessitas occurrerit, visitare: et propre Romã aliquãdo habitare; prout ad maiorem Dei gloriã fore iudicauerit.

I ¶ De

I cio.* Prouinciales itidem in ijs locis diutiùs versabuntur, vnde cum inferioribus, & cum superiori Præposito cōmoda fuerit communicatio, ' quantum in Domino id effici poterit.

8 Præcipuum utriusque partis uinculum ad membrorum inter se & cum capite suo vnionem, amor est Dei ac Domini nostri IESV Christi: cum cuius diuina ac summa bonitate si Superior & inferiores ualde uniti fuerint, perfacile inter seipsos unientur; idque per eundem illum amorem fiet, qui à Deo descendens ad omnes proximos, ac peculiari ratione ad corpus Societatis pertinget. Charitas itaque, &, ut in uniuersum dicatur, omnis probitas ac uirtus, quâ iuxta spiritum procedatur, ad vnionem ex utraq; parte iuuabit;& (quód inde sequitur) omnis rerū temporaliū contemptus, in quibus sui ipsius amor, grauissimus huius vnionis ac boni uniuersalis hostis, errare solet. Multū etiā cōferet cōsensio tū in interioribus;

I ¶ De visitatione Præpositi Prouincialis eadē erit ratio, atque Generalis. Poterit enim id facere, cum videbitur ad Dei maius obsequium fore; estq; id valde propriū eius officij. Cum tamen aliquo in loco diutius est ei residendum; si fieri potest, locum eligat, ex quo cum subditis & cum Generali crebra communicatione litterarum vti possit.

K ¶ Cum

* vt est doctrina,' iudicia, ac voluntates, quoad eius fieri poterit; tum etiam in exterioribus; vt est vestitus, ceremoniæ Missæ, & reliqua, quantum personarum, & locorum, & ceterorum varietas permittet.

Magnopere etiam iuuerit* litterarum vltro citroq; missarum inter K

K ¶ Cum ijs, qui adhuc litteris operam nõ dederint, curandum est, vt omnes (vt plurimum) eandem doctrinam, quæ in Societate fuerit electa, vt melior & conuenientior nostris, sequatur. Qui autem studiorum cursum iam peregit, aduertat, ne opinionum diuersitas coniunctioni charitatis noceat; & quoad eius fieri poterit, doctrinæ in Societate communiori se accommodet.

L ¶ Præpositi locales, vel Rectores, qui sunt in aliqua Prouincia, quique missi sunt ad fructum in agro Domini curandum, Præposito suo Prouinciali singulis hebdomadis, si fieri potest, scribere debent; & Prouinciales, & alij Generali singulis hebdomadis, si vicinus fuerit: si autem in regno diuerso resident, vbi desit ea commoditas, tam priuati ad fructificandum missi (vt dictum est) & Præpositi locales, et Rectores, quàm Prouinciales, singulis mensibus semel Generali scribent; qui curabit, vt eidem, saltem Prouincialibus, semel singulis mensibus scribatur. Ipsi vero Prouinciales Præpositis localibus, & Rectoribus, & priuatis personis, quibus opus erit, semel etiam singulis mensibus scribi curabunt; & vtrinque crebrius iuxta occasionum in Domino occurrentium rationes.

M ¶ Vt

inter inferiores &Superiores fre quens commercium, & crebro alios de aliis certiores fieri * ac audire quę ex variis locis ad ædificatio-

M ¶ *Vt autē res Societatis ad ædificationē pertinentes communicari omnibus pos-*

sint; hanc formulam sequi oportebit. Qui sub vno Prouinciali sunt, ex diuersis Domibus vel Collegijs scribant quarti cuiusque mensis initijs litteras, quæ solum ea, quæ ad ædificationem faciunt, contineant: & alterum earum exemplum lingua vernacula illius Prouinciæ, alterum latina scriptum sit: & mittant vtrunque duplex Prouinciali, vt mittat alterum exemplum vtraque lingua, Generali cum alijs suis litteris: vbi referat quod notatu dignum, vel ad ædificationem fuerit; si particulares id omiserunt. Ex altero vero exemplo tot alia exscribi curet; vt ad cerciores reddendos alios de sua Prouincia satis sint. Si multum temporis consumeretur mittendis huiusmodi litteris Prouinciali; Præpositi locales, & Rectores possunt litteras suas latina & vernacula lingua scriptas, recta ad Generalem, & earum exemplum Prouinciali destinare. Poterit etiam Prouincialis, cum ei visum fuerit, quibusdam ex localibus iniungere, vt certiores reddant alios eiusdem Prouinciæ, transmissis ad eos earundem litterarum, quæ ad Prouincialem mittuntur, exemplis.

Vt tamen, quæ in vna Prouincia geruntur, in alia sciantur; curabit Præpositus Generalis ex litteris, quæ à Prouincijs mittuntur, tot exempla exscribenda, quot satis sint; vt omnes alij Prouinciales certiores reddantur. Illorum vero quisque exscribi in sua Prouinciæ vsum curabit.

Cum magnum inter duas Prouincias commercium esset, vt inter Lusitaniam & Castellam, Siciliam et Neapolim; Prouincialis vnius posset Prouinciali alterius exemplum litterarum Præposito Generali missarum transmittere.

N ¶ Ad clariorem omnium cognitionem quarto quoque mense mittatur Præposito Prouinciali ex singulis Domibus vel Collegijs breuis catalogus, isque duplex, omniū, qui in ea domo sunt: quique etiam post vltimum catalogum missum vsque ad id tempus, quo scribitur, desint; vel quod mortui fuerint, vel alia quauis caussa: breuiter perstringendo dotes vniuscuiusque. Et Prouincialis eodem modo singulis quadrimestribus exemplum catalogorum cuiusuis Domus & Collegij Generali trāsmittet. Ita enim melius intelligentur, quæ ad personas attinent, meliusque totum Societatis corpus ad Dei gloriam regi poterit.

ficationem, * & eorum, quæ geruntur, cognitionem, afferuntur; cuius rei Superioribus, ac præcipue Generali, & Prouincialibus cura erit, eo constituto ordine, vt quouis in loco, quæ ad mutuam consolationem & ædificationem in Domino faciunt, ex aliis sciri possint. N

QVIBVS IN CASIBVS CONgregatio generalis fieri debeat.

Cap. II.

AD vnionem personalē vt veniamus, quæ in Cōgregationibus Societatis fit; considerandum

dum est; quibus in casibus, qui, & per quem; ac it dē quo in loco, quo tēpore, & modo debeant congregari; & id definiri, de quo in Congregationibus agetur. Et vt declaretur primo loco, quibus in casibus Congregatio, & Conuentus generalis fiat; illud in primis suppositum sit; quòd non videtur in Domino in præsentiarum A expedire,* vt certis temporibus aut crebrò fiat; quoniam Præpositus B Generalis * adiutus communicatione; quam cum vniuersa

IN CAPVT II.

A ¶ *Cuiusmodi esset, tertio aut sexto quoq; anno, plus, minus.*

B ¶ Huiusmodi communicatio fit per transmissas litteras, & personas, quæ ex Prouincijs venire debent: saltem vnus ex singulis earum tertio quoque anno, & ex Indijs quarto: electus Professorum & Rectorum illius Prouinciæ suffragijs: ad certiorem multis de rebus faciendum Præpositum Generalem. Possunt etiam per huiusmodi communicationem, cum opus fuerit, intelligi sententiæ eorum, quos Præpositus Generalis in vniuersa Societate melius sensuros iudicabit. et sic; adhibitis eis, quos apud se habet consilij gratia multa cōstituere sine Cōgregatione totius Societatis poterit: Quandoquidem magna ex parte Congregatio ideò ad benè constituendum iuuare solet, quòd vel rerum maior cognitio habetur; vel quod conueniunt aliqui eminentiores viri, qui dicunt quòd sentiunt. id autem multis in casibus sine Cōgregatione generali, vt dictum est, transigi potest.

C ¶ Nisi

uersa Societate habet, & eorum opera, qui cũ ipso degẽt,' hoc laboris & distractionis vniuersæ Societati, quantum fieri poterit, adimet. Aliquando tamen congregari, omnino erit necessarium; vt ad electionem Præpositi Generalis, siue eligẽdus sit, q in demortui locũ succedat; siue aliquã ob caussã ex iis ꝓpter quas Generalis à suo officio absolui potest, vt postea dicet.

C ¶ Non res perpetuæ quæuis satis sunt, vt generalis Cõuentus indici debeat; nisi maioris momenti sint. aliquæ tamẽ magni momenti, licet nõ perpetuæ, satis essent. Hoc autem discernere, & statuere, Præpositi Generalis erit. Cum tamen aliqua acciderent, quæ vrgerent, magnique momenti viderentur; vt qui assistant Generali, & Prouinciales, ac Præpositi locales pluribus inter se suffragijs iudicarent, quòd cogi debeat Congregatio generalis, vt nona in Parte dicitur, cogetur: idque Præposito Generali gratum esse oportet; & vt Congregatio huiusmodi magna cum diligentia fiat, idem Generalis statuere debet.

Altera caussa est, cum deliberari oportebit * de rebus perpetuis ac magni momẽti; ' quales essent (verbi gratia) Collegia vel Domos dissoluere, aut alio transferre; vel res admodum difficiles ad vniuersam Societatem spectantes; vel rationem procedendi in illa pertractare ad maius diuinum obsequium. 2 C

QVI

IN CA-

QVI DEBEANT CONgregari. Cap. III.

1 NOn omnes, qui sub Obedientia Societatis viuunt; A nec Scholastici approbati, * verum Professi duntaxat, & prætere a Coadiutores aliqui, si ita expedire in Dño videretur, ' sunt ad Cõgregationem generalem conuocandi; & quidem ex his non nisi qui commode venire queãt. Non itaq; infirmi ac valetudinarij, nec qui in regionibus remotissimis agunt, vt in Indijs; sed nec illi qui præ manib⁹ negotia habent magni momenti, quæ absque graui incommodo deseri non possunt, conuenient.

IN CAPVT III.

A ¶ CVm vocat Congregationem qui supremam in Societate curam habet; eius erit iudicium, num aliqui, qui professionem trium uotorum solemniũ emiserũt, vel Coadiutores nonnulli ad conferendum cum eis de rebus, quæ in Cõgregatione tractandæ sunt, venire debeant. Hoc enim aliquando conueniens fore videtur; præsertim si Rectores Collegiorum, & eorum Procuratores, aliiq; officiales, quibus optime perspecta erunt, quæ ad ipsorum officia pertinent, vocẽtur. Possent etiam huiusmodi officiales suffragium actiuũ et passiuũ ad reliqua habere; præter quàm ut Professis quatuor votorũ præesse possint. Si Congregatio ad electionẽ Generalis indicitur; nullus, qui quatuor vota solemnia in professione non emiserit, suffragium actiuum aut passiuum ad huiusmodi electionem habere poterit.

B ¶ Pro

niēt. Pendebit autē hoc ex iudicio Præpositi Generalis, si is ad Congregationē cōuocauerit; vel eorū, q cōgregati in singulis Prouincijs fuerint, vt venturos ad generalē Congregationē eligāt. Verū vt certa aliqua ratio præscribatur; cū Conuentus celebrabitur ad eligendū Generalē, aut ad deliberandū de iis, quę ad Generalē ipsum spectāt, terni ex singulis Prouinciis veniāt; * Prouincialis videlicet Præpositus cū duobus aliis, qui fuerint ad hoc negotium in Congregatione prouinciali electi: quę quidem Congregatio in singulis Prouinciis ante generalem, ad hunc finem cogetur. Cōueniēt autem & suffragii ius habebūt in ea Professi omnes Prouinciæ, qui interesse poterūt Prępositi Domorū, atque Collegiorum Rectores, ac Procuratores: vel ii, quos tanquā vicarios illi suo nomine miserint. Cum cōuentus ad res alias indiceretur; Præpositus Prouincialis sine cōgregatione Prouincię, duos ex ea eligere poterit pro arbitrio Præpositi Generalis; cuius erit pro occurrentiū causarū ratione constituere, num cōuentus Prouincialis huiusmodi ad duorū illorū electionem sit cogendus B

B ¶ Prouinciali veniendum esse intelligatur, si possit: sin minus pro se alium mittet: qui magis idoneus ei uidebitur ex tribus, quos Congregatio prouincialis elegerit.

C ¶ Quam-

dus, an Prouincialis sine conuentu eos debeat eligere, ut ei videbitur in Domino expedire.

C * His tribus, & generali Congregationi, quicũque in Prouincia remanẽt suas vices delegabunt. Quòd si præter duos electos, quosdam alios Præpositus Generalis designaret, vel Præpositus Prouincialis adducendos iudicaret; eadem erit horum, & aliorum ratio. Sed si Prouincialis præter tres, aliquos eligeret; plures, quàm duos, adiicere non poterit; ita, vt ad summũ quinq; ex vna Prouincia veniant.

C ¶ Quamuis qui remanent in Prouincijs, suum suffragiũ in scriptis mittere non possint: tamen, si res fuerit eis communicata, suam sententiam in scriptis transmittit; & qui veniunt, dicent in Congregatione generali, quid & alij sentiant.

2 Ex Professis, qui Congregationi intererunt, vnusquisque suffragium vnicũ, solus Generalis duo habebit. Sed si numerus par esset, Prouincialis reliquis præferetur: & si inter ipsos Prouinciales esset paritas; pars illa, in quam Præpositus Generalis, uel (si is è viuis excessisset) ipsius Vicarius inclinabit, esset præferenda. Vt enim illis magis est necessarium diuinæ gratiæ auxiliũ propter munus quod gerunt; ita sperandum est, Deum ac Dñm nostrũ vberius id illis, vt sentiant & dicant quæ ad ipsius gloriã faciant, largiturum.

IN C. A.

Ad

AD QVEM SPECTET Congregationem generalē indicere. Cap. IIII.

IN CAPVT IIII.

A ¶ SI nullus ex Professis apud Generalem eßet, & aliquem ipse ex vicinis nominaret; eadem erit ratio. Si tamen morte præoccupatus, vel morbo, qui ad hunc effectum perinde ac mors censeatur, Vicarium nō nominauit; qui apud eum fuerint Profeßi (quāuis nō in eodem loco, sed in vicinis fuerint;) pluribus suffragijs Vicarium eligent. Et siue præpositus Generalis aliquem vicinum absentem, siue nullum nominauerit; qui præest Domui, in qua mortem obijt Generalis; vel qui vicinior esset, si in nulla Domo Societatis moreretur, curabit statim mitti qui certiores faciat Profeßos vicinos, vt ad Vicarium constituendum (vt dictum est) qui gerat vices Generalis, donec ille electus fuerit, congregentur; vel ad eum agnoscendum, quem constabit electum esse.

1 CVm ad eligendum nouum Præpositum, priore vita functo, conuentura est Societas;* vnus ex Professis, quē suū in hac parte Vicarium ante mortem Præpositus nominauerit, alios certiores faciendos curabit. Hic autem Vicarius vt plurimum vnus ex iis erit, qui adesse Præposito, & ipsum iuuare soliti sunt vel certe ex iis, qui proxime degunt. Huius officium erit, Societatem ad electionem Præpositi faciendā, præscripto tempore, & loco, quo conuenire oporteat, conuocare. A

Quando

IN CA-

2 Quando non ad electionem Generalis congregatur Societas; in alijs euentibus Præpositus Generalis eam conuocabit; præter quàm in illis, qui in nona Parte exprimentur: & nō congregabit frequenter Societatem, vt dictum est; nisi rerum agendarum necessitas vrgeret. Sed cum generalis Congregatio ad electionem Præpositi cōuocata eū iam elegerit; deinde de rebus alijs grauioribus, quàm vt à Generali, & iis, qui cū ipso agūt, decidi debeāt, tractari poterit.

DE LOCO, TEMPORE, ET modo congregandi. Cap. V.

1 Locus, quo conueniet Societas ad Generalis electionem, videtur ordinarie curia Summi Pontificis esse debere, vbi plurimum erit ipsius Generalis residētia: nisi Societas ex composito conueniendum esse in alium locum, qui commodior omnibus futurus esset, statueret; ut si quis in confinio diuersarum Prouinciarum, in quibus manet Societas, esset constitutus; vel alius, qui magis accōmodus videretur. Si Præpositus Generalis est, qui Societatē ad alia negotia congregat; eius erit, eligere ac designare locū, quem in Domino aptiorem iudicauerit.

2 Spatiū tēporis, quod cogēdæ Societati tribuetur, ubi de electione Generalis agēdū est, quinq; aut sex mensiū erit, à tēpore, quo litteræ, quæ de

hac re

hac re commonefacient, scriptæ fuerint. Prorogari tamen id tempus poterit, cum necessitas postulauerit. Cum vero alias ob caussas fuerit congreganda, Generalis Prępositus pro suo arbitratu tempus designabit.

Modus in cōgregāda Societate seruādus hic erit; vt ille, cuius hoc est munus, cōfestim variis vijs Prouinciales, & siqui ex Professis sigillatim cōuocandi essent; ascripta (quantū sat esse ipsi videbitur) caussa, loco, & tēpore cōuentus habēdi, certiores faciat: admonēs quoque, vt vbique Missæ celebrentur, & orationes fiant pro fœlici Præpositi electiōe. Vnusquisq; autē Prouincialiū (si ipsi soli eligēdi potestatē nō habuerint) Professos, qui in ipsius Prouincia versantur, Rectores quoq;, & locales Præpositos, qui venire possint, cōuocabit. Vbi vero ad Cōgregationē prouincialē cōuenerint, q̄ cōmode potuerint, eligēt pluribus suffragijs (Prouincialis sentētia ꝑ duobus suffragijs numerata) eos, qui ad generalē Congregationē veniēt; qui esse ij debebūt, quos magis expediat Cōgregationi interesse, & quorū absentia minus detrimēti Prouinciæ sit allatura. Ipsi vero, quàm primū poterūt, ad cōstitutū locū, relictis in suis Prouincijs Vicarijs, & rebus omnibus bene compositis, proficiscētur. 3

Curabūt præterea Superiores, vt oēs, qui sub obedientia 4

obedientia Societatis viuunt, quotidie in orationibus & in Missarum sacrificijs plurimum Domino commendent eos, qui ad generalem Congregationem se cōferunt; & simul, vt, quidquid in ea transigetur, ad maius obsequium, & laudem, & gloriam diuini nominis cedat.

DE MODO DELIBERATIONIS cum de electione Generalis agitur. Cap. VI.

a SI conuentus indictus est ad noui Præpositi, q in demortui locum succedat, electionem; simul atq; conuenerint, Vicarius Generalis quatuor dies ante Præpositi futuri electionem de eadem omnes alloquatur, horteturq; ad eam, prout ad maius Dei obsequium, & bonam Societatis gubernationem conuenit, faciendam: & præter hunc diem, tres sequentes habebunt, vt se Deo cōmendent, meliusq; considerent, qsnam ex vniuersa Societate ad huiusmodi curā maxime idoneus sit futurus; informationem capientes ab eis q eam bene dare poterūt: donec tamen ingrediantur locum electionis, & in eū includant, nō definiāt apud se, quē sint electuri.

b Hoc medio tempore vnusquisq;, sub pœna excōmunicationis latæ sententiæ, teneatur Vicario manifestare, vel alicui ex antiquiorib' Professis (q cū Vicario conferet) si sciret aliquē hoc mu

IN CAPVT VI.

A ¶ *Vt suffragio priuari quis possit ut inhabilis, quòd de ambitione huiusmodi notatus esset, oporteret clare testimonijs conuictum esse, vel alioqui, quantum satis est, de veritate eorum, quæ obiecta sunt, constare; quacunque ratione id constare posset. Sed cum probationes suspicionem tantum valde probabilem, sed non fidem certam facerent; is non erit ad electionem idóneus; & quæsita aliqua occasione, remouendus quidem ab ea Congregatione, sed suffragij iure tanquam inhabilis priuandus non erit. nec suspicio euulganda erit, & multo minus, si suspicio probabilis non esse deprehenderetur. tunc enim nulla ratione id nocere debebit ei, qui non iuste notatus fuerit: nec desinet Congregationi interesse, & suffragij ius, sicut alij habere. Ad quem pertinet hoc iudicare, Vicarius est, tribus alijs ex antiquioribus Professis vocatis: & condemnatio vt minimum tribus suffragijs fieri debet. Qui autem aliter, atque in animo sentiret, sententiam diceret, ipso facto excommunicationem incurret.*

Si ipsemet Vicarius, vel aliquis ex antiquioribus notaretur; semper quatuor ex ijs, qui prius professionem emiserunt, iudicabunt, excluso eo, qui notatus est: & eorum quisque, ad cuius aures huiusmodi infamia perueniret, reliquos vocet; vt de ea cognoscatur.

nus affectasse, vel etiam tunc affectare, directe, aut indirecte id procurando, vel signo aliquo id declarando.* Qui autem de ambitione huiusmodi conuictus esset, actiuo & passiuo suffragio priuetur. A

B ¶ Qui

uetur, vt inhabilis ad eligendum alium, &, vt ipse eligatur: nec in eam Cōgregationem, nec in aliam vnquam admitti possit.

3 Ipso die electionis, q hos tres dies cōsequetur, celebret aliquis Missā de Spiritu sācto, quā oēs audiāt, ac in eadē sāctissimū Xpi corpus sumāt.

4 Postmodum ad campanæ pulsum, * qui suffragium habent, ad locum Congregationis vocētur; & vnus eorum concionem habeat, qua in genere (nullo dato signo, quo particularis aliqua persona significetur) ad electionē eius Præpositi, qui ad maius Dei obsequium cōueniat, exhortetur; Et postquam hymnum illum simul dixerint; Veni creator Spiritus & cet. in prædictum locū Cōgregationis ab aliquo ex Præpositis, vel Rectoribus, vel aliquo quopiam de Societate, cui id officij in domo Congregationis commissum fuerit, includātur; ita vt nec inde egredi, nec eis aliquid ad victum, præter panem & aquam;

B ¶ *Qui suffragium habent, Professi quatuor votorum duntaxat erunt, vt dictum est; si quidem de electione Generalis agitur: quāuis curetur, vt et alij conueniant ad maiorem rerum cognitionem habendam, si opus fuerit, & ad agendum post electionem Generalis alijs de rebus, in quibus Rectores, & Præpositi locales (si professionem trium votorū emiserunt, vel Coadiutores formati sunt) qui vocandi erunt, suffragiū (vt supertus diximus) habebūt.*

& aquam dari possit; donec Prępositum Generalem elegerint.

Quod si oēs cōmuni inspiratione, nō expectato ordine suffragiorum, quempiam eligerent; ille sit Præpositus Generalis. Omnem enim ordinē, & eligendi formulā Spiritus sanctus, q ad huiusmodi electionē eos mouit, facile supplet. 5

Quādo eo modo nō peragetur electio; formula quæ sequitur erit obseruāda. In primis quisque seorsum orabit Deum, * &, cum nullo alio loquendo, in Creatoris, sui ac Domini conspectu ex iis, quę prius intellexit, apud se statuet, quem sit electurus; & in charta scribet nomen personæ, quam eligit in Præpositū Generalem, & suum subscribet; & ad hoc spatium vnius horę ad summum præfigatur: deinde ad sedes suas omnes conueniant: Et Vicarius* cū Secretario ad hoc ipsum 6 C D

C ¶ Seruabūt oēs silētiū in locis Cōgregationis; ita vt vnus cum alio nō colloquatur in iis, quæ ad electionē pertinēt (nisi quid esset, quod necessarium videretur; & id quidē corā oībus dicēdum esset) donec Generalis sit electus.

D ¶ Antequam ingrediantur in locum electioni destinatum, in spatio quatuor illorum dierum congregati omnes, qui in loco Congregationis Professi inuenientur, Secretarium, et Assistentem eligēt: ac quilibet, quem nominet, scriptum dabit: & publice Vicarius cum duobus ex Professis antiquioribus videbit, quis plura habeat suffragia: &, vbi paritas

esset

ipsum inter Professos electo; & alio tertio, qui eis assistat, & exurgens à sede protestetur nolle se admittere quenquam, nec excludere, quem non debeat.*Det autem omnibus absolutionem generalem ab omnibus censuris ad hũc canonicæ electionis effectum:' Postmodum, inuocata Spiritus sancti gratia, accedat cũ suis socijs ad mensam in medio positam: & ipsimet tres prædicti mutuo suffragia sua alius ab alio petant: & * iuret vnusquisque prius, quàm det, quòd eum nominat,

esset, tres ipsi suffragia sua ferent; et qui duo habuerint ex eis, Secretarius, & Assistens erunt.

E ¶ *Absoluit ab omnibus censuris, quas nõ incurrissẽt propter defectus ad hanc electionẽ pertinẽtes.*

F ¶ *Formula iuramenti hæc esse poterit; Testem inuoco cum omni reuerentia IESV M Christũ. qui sapientia est æterna, quòd Ego. N. illum eligo, & nomino in Præpositum Generalem Societatis IESV; quem sentio ad hoc onus ferendum aptißimum. Itaque duo iurat; vnum, quòd suum nomen ponit, vt personæ eligentis; alterum, quòd ponit nomen illius, quem magis idoneum iudicat, vt personæ electæ: & tunc suffragium suum scriptum dabit. Et hanc iuramenti formulam quisque scriptam habeat exterius in eadem charta sui suffragij, & eam legat alta voce, cum suffragiũ dat tribus designatis. Locus autem, vbi quisque seorsum, & corã omnibus suum dat suffragiũ, mensa erit in medio constituta, vbi Vicarius est cum suis Aßistentibus.*

nominat, quẽ sentit in Dño ad hoc munus magis idoneũ; & suffragia in manibus Secretarij simul seruentur: deinde à quolibet eorũ, q in Cõgregatione sunt, seorsum, sed tamẽ corã alijs ꝓpriũ suffragium scripto contentũ postulent, qđ præuio eodẽ iuramento eisdẽ dabit vnusquisque. Deinde in medio omniũ Secretarius suffragia, electũ solũmodo nominãdo, promulgabit; ac demũ vno suffragiorum numero cũ alio collato, qui plus, quam mediã partem suffragiorũ omniũ, habuerit, sit Præpositus Generalis: & ita qui primus eũ nominauit, vel Vicarius percõtetur alios, an suũ consensum ei prestent, quẽ maior pars elegit; &, vtcunq; respondeãt, formabit Decretũ electionis, dicẽdo; In nomine patris, & filij, & spiritus sancti; EGO. N. nomine meo, & omniũ idẽ sentientium eligo. N. in Præpositum Generalẽ Societatis IESV. Quo peracto* statim G oẽs ad Reuerentiã ei exhibendam accedant, & flexo vtroque genu manũ eius osculẽtur. Qui vero electus fuerit, nec electionem, nec exhibitã reuerentiam (memor cuius nomine eam admittere debet) recusare poterit. Deinde simul oẽs dicant, Te Deum laudamus.

G ¶ Incipiente Vicario cum Assistẽtibus, vel (si aliquis eorum fuerit elect⁹) duobus reliquis; & sequentur ceteri.

7 Si nõ fuerit, qui amplius, quàm mediam

H ¶ Mo-

mediã partẽ ſuffragiorũ, habeat; alia ratio, ſcilicet cõpromiſsionis
H ineatur, * electis inter omnes tribus, aut quinq; electoribus (qui nimirum ad id munus plura habuerint ſuffragia) & quo maior horum trium vel quinque pars inclinauerit, ille ſit Præpoſitus Generalis, & promulgetur; eiq; reuerentia exhibeatur, & Deo noſtro gratiæ agantur, vt ſuperius dictum eſt.

3 Poſt promulgationem nulli integrum erit, ſuffragium ſuũ mutare, nec peracta electione aliam tentare: & obſeruet, quæ dicta ſunt, qui ſchiſmaticus ac ruinæ Societatis auctor haberi nolit, &
in pœnam excommunicationis
I latæ ſententiæ incidere, * aliaſq; graues cenſuras ſubire, pro arbitrio Societatis, cui unio & conformitas omnimoda ad Dei gloriam conuenit.

H ¶ Modus eligendi hos electores erit, ut ſcribat vnuſquiſque quos ſentiat eligẽdos, & qui plura habuerint ſuffragia, ſint electores: et cũ quiſque ſcripſerit huiuſmodi electorum nomina, iurabunt omnes in hãc formam; Teſtem inuoco IESVM Chriſtum, qui ſapiẽtia eſt æterna, quòd Ego. N. illũ eligo, & nomino in Præpoſitũ Generalem Societatis IESV, quem electores ad id cõſtituti elegerint, et nominauerint.

I ¶ Poterit Vicarius cum plurium aſſenſu, vel qui electus fuerit in Præpoſitum Generalem, decernere cenſuras, quæ conuenire in Domino videbuntur.

DE MODO IN DELIBERATIONIbus tenendo, quando in Congregatione generali non de electione Præpositi, sed alijs de rebus agitur. Cap. VII.

CVM in Congregatione nō de electione Præpositi, sed alijs de rebus grauibus, & ad statum Societatis pertinentibus agitur; inclusio necessaria non erit: licet sit curandum, vt quàm expeditissime fieri poterit, quæ tractanda sunt, absoluantur. Sed quia ex prima & summa Sapientia descendat oportet lux ea, quà diiudicari possit quid statuere conueniat; in primis Missarum sacrificia offerentur; fietq; oratio in loco Congregationis, & alijs partibus Societatis per totum illud tempus, quo congregantur, & quo tractantur res in eo Conuentu definiendæ, ad gratiam impetrandam; vt omnia ad maiorem Dei gloriam constituantur.

Deinde semel aut sæpius oībus congregatis; * Præpositus Generalis; deinde Prouinciales, Rectores, aliiq; ad Congregationem vocati, quæ eis tractanda vi debūtur, rationesq; eorum, quę sentiunt; postquàm diligenter omnia cōsiderauerint, ac Deo & Dño nostro cōmēdauerint; corā omnibus

IN CAPVT VII.

A ¶ QVi veniunt Prouincialium loco, eis absentibus eodē ordine loquētur. Hoc tamen obser-

ōibus breuiter ꝓponēt: * Et post-
B quā dixerint sententiā suā, * eius summam scriptā in medio relinquent; vt, si qui velint, eā legant; & quod ea de re sentiunt, in sequenti Congregatione dicant.

β Rebus agitatis hinc inde in vna, vel pluribus Congregationibus, si nihil manifeste in alteram partem constitui videretur; communi oīum, vel fere oīum assensu quatuor, qui definiāt, ex iis qui intersunt Cōuentui, & in eo ius habent suffragii, plurium sententiis (quibus alii se stare velle cōpromittant) eligantur: qui, quoties opus fuerit, cum Præposito Generali congregati, omnia

obseruabitur, vt antiquißimus ex Profeßis cuiusuis Prouinciæ, qui Prouincialis sit, vel loco Prouincialis veniat, dicat primus; et eū sequentur reliqui omnes eiusdē Prouinciæ iuxta antiquitatem professionis, uel votorū quæ Coadiutores spirituales emittunt: Postea inter reliquos Prouinciales qui fuerit antiquior, & cū eo reliqui ex eadem Prouincia.

Post huiusmodi sequentur, si alij fuerint, qui sub nullo Prouinciali sint, vel extra ordinem sint vocati; qui etiam ordine antiquitatis dicent.

B ¶ Suum scriptum super mensa, quæ in medio erit, ponendo. Curabit autem Secretarius, ut, si opus fuerit, plura exempla exscribantur, vel quisque secum ferat; quibus rationes, quæ ipsos mouent contineantur; vt videri poßint ab ijs, qui sententiam de rebus eisdem dicturi sunt.

C ¶ Prouincial-

omnia ea, de quibus agitur, decident. Quod si omnes eiusdem sententiæ non fuerint; quo verget maior pars, id præferendũ, & à tota Congregatione vt de manu Domini admittendũ erit.

Si Præpositus Generalis ea corporis valetudine non esset, vt posset rebus omnibus tractandis interesse; posset aliũ suo loco substituere; & sic sigillatim, omnibus rebus cõstitutis, prout maiori parti visum fuerit, quod decretũ est, scribetur, & in plena Cõgregatione, legetur: &, si etiam tunc alicui visum fuerit, quid ea in re sentiat, dicere ei licebit; sed omnia tandem arbitrio Præpositi cum Definitoribus relinquetur. 4

Consideratis denuo illis, quæ discussa sunt, & modo iam dicto rursum cõstitutis, Secretarius in libro ad id destinato* ea postmodum promulganda scribet. 5 C

C ¶ Promulgatio fiet coram tota Domo, ac postea per Domos et Collegia reliqua; quod de ordinationibus et statutis dictum intelligatur, quæ, ut vbiq; obseruentur, cõstituta sunt. Quod enim ad Collegium, vel Domum, vel personam vnã tantũ pertineret, nõ est quòd alijs in locis promulgetur; quamuis res secretæ non essent: Sed si essent secretæ; multo magis euulgatio sub grauibus censuris arbitrio Præpositi Generalis est prohibenda.

NONA

Ordinationes in Congregatione constitutæ in suo vigore permaneant (si in alia Congregatione generali non reuocarentur) quamuis Præpositus Generalis, sub quo factæ sunt, è viuis excessisset.

DECLA-

NONA PARS

DE IIS, QVÆ AD CAPVT SOCIEtatis & gubernationem ab eo descendentem pertinent.

QVOD PRAEPOSITVM GENERAlem, & quidem perpetuum, dum vixerit, esse oporteat. Cap. I.

1 T in omnibus Rebuspub. vel Congregationibus bene constitutis, prę ter eos, q ad fines particulares in eis tendunt; necesse est, esse aliquem, vel etiam plures, qui boni vniuersalis curam habeant, &, vt ad proprium finem, ad id tendant: sic etiam in hac Societate, præter eos, qui particularibus Domibus, Collegijs, & Prouincijs etiam, in quibus huiusmodi sunt Domus, vel Collegia, præsunt, necesse est, esse aliquem, qui vniuersæ Societatis curam habeat; qui hũc sibi finem constituat, vt bene gubernetur, conseruetur, & augeatur totum Societatis corpus; & hic est Præpositus Generalis; qui cum duobus modis eligi posset, scilicet, vt ad tempus aliquod definitum, vel vt quandiu viuet, Socie

tati

tati præsit: * propterea quòd A experientia, & in gubernando exercitatio, & hominum particularium notitia, * & erga eosdem auctoritas confert magnopere, vt bene hoc munus obeat: B ad vitam, & non ad tempus aliquod præscriptũ erit eligendus.

DECLARATIONES

In nonam Partē.

IN CAPVT I.

A ¶ *Præter rationes, quæ in hac Constitutione attinguntur, vt Generalis ad vitã constituatur; sunt et aliæ. Vna est, quòd longius recederet omnis cogitatio & occasio ambitionis, quæ huiusmodi officiorum pestis est; quàm si certis temporibus esset eligendus.*

Altera, quòd facilius est, vnum idoneum, quàm plures, ad hoc munus inueniri.

Tertiũ est, exemplum, quod sumitur ex communi ratione gubernationum magni momenti quæ ad vitam esse solent, tam in ecclesiasticis, Summi Pontificis, & Episcoporum; quàm in secularibus, Principum, ac Dominorum. De remedio autem, quo euitetur aliqua incommoda, quæ sequi possent ex huiusmodi officio, si ad vitam teneatur; inferius capite quarto agetur.

B ¶ *Maior erit Præpositi auctoritas, si mutari non poterit, quàm, si ad vnum vel plures annos eligeretur, cum externis, quia magis omnibus notus erit; & cum ijs, qui de Societate sunt, propter rationem eandem. Et contra scire, quòd eo officio aliquando sit perfuncturus, & æqualis, vel inferior alijs futurus; esse etiam in eo parum exercitatum, auctoritatem potest imminuere.*

C ¶ Constit.

Accedat autem ad cetera hoc commodi ex eo, vt Societas in rebus magni momenti ad Dei gloriam satis fere semper occupata, * vniuersalibus his Conuẽ C tibus minus laboris & distractionis patiatur.

C ¶ Constat rarius Congregã dã vniuersam Societatẽ, si Præpositus ad vitam eligetur: quandoquidem quæ fiunt Cõgregationes, maiori ex parte ad eius electionem, et raro in alijs occasionibus fiunt.

QVALIS ESSE DEBEAT Præpositus Generalis. Cap. II.

A * INTER dotes varias, quibus 1 ornari Præpositum Generalem optandum est, omnium prima hæc erit; vt cum Deo ac Domino nostro quàm maxime cõiunctus, & familiaris, tam in oratione, quàm in omnibus suis actionibus sit; vt eo vberius ab ipso, vt boni totius fonte, vniuerso corpori Societatis abundantem donorum, ac gratiarum eius participationem, ac multũ valoris,

IN CAPVT II.

A ¶ AD has sex partes, vt primarias, reliqua reducuntur; quandoquidẽ in eis Præpositi perfectio consistit erga Deũ; quodq; eius affectum, intellectum, et executionem perficit, quodque ex bonis corporis, & externis iuuare poterit, & iuxta ordinem positum, momentum eorum æstimandum est.

B ¶ Et sic

valoris, & efficaciæ omnibus illis rationibus, q bus ad animarum auxilium vtetur impetret.

Secunda, vt vir sit, cuius in omni virtutum ge nere exemplum reliquos de Societate iuuet; ac præcipue in eo splendor charitatis erga omnes proximos, & in primis erga Societatem; ac veræ humilitatis, quæ Deo & hominibus amabilem eum reddant, sit conspicuus.

Liber ẽt ab omnibus inordinatis affectionib' per gratiã Dei edomitis & mortificatis, sit oportet; ne interius iudiciũ rationis perturbent: & vt exterius tã sit cõpositus, & in loquendo præsertim tã circunspectus, vt in eo nihil, ne verbũ quidẽ, notari possit, quod nõ ad ędificationẽ siue eorũ, q de Societate sunt (quibus speculi, & exẽplaris loco esse debet) siue externorũ faciat.

Nihilominus eo modo didicerit rectitudinẽ, ac seueritatẽ necessariã cũ benignitate, & mansuetudine miscere, vt nec se flecti sinat ab eo, qđ Deo ac Dño nr̃o gratius fore iudicauerit: & tamen filijs suis, vt cõuenit, cõpati nouerit; eo modo se gerẽdo vt ẽt qui reprehendũtur, vel corriguntur quãuis secundũ inferiorẽ hominem, qđ agitur, displiceat; agnoscãt nihilominus, ꝙ recte in Dño & cũ charitate ille suũ officiũ faciat. 4

Animi etiã magnitudo ac fortitudo est ei pernecessaria ad infirmitatem multorũ ferendã, & res magnas in diuino seruitio aggrediendas, in 5

eisque

eisq; cōstanter, quādo id cōuenit, perseuerādū; nō propter cōtradictiones (licet à magnis, & potētib⁹ excitatas) animū despōdendo: nec ab eo, qđ ratio, & diuinum obsequium postulat, vllis eorū precibus, aut minis separari se sinēdo; vt oībus demum casibus, qui incidere possunt, sit superior: nec ꝓsperis efferri, nec aduersis deiici animo sese permittat: paratissimus, cū opus esset, ad mortem pro Societatis bono in obsequium IESV Christi Dei ac Dñi nostri subeundam.

6 Tertia est, vt pręclaro intellect⁹, ac iudicii dono polleat; vt nec in rebus ad speculationē, nec ad praxim pertinentib⁹, quæ occurrerint, hoc talento sit destitutus. Et quāuis doctrina valde ei necessaria sit, q tā multis viris eruditis est præfuturus; magis tamen est necessaria prudentia, & in rebus spiritualib⁹ internis exercitatio ad varios spiritus discernēdos: ad cōsiliū ac remediū tā multis, q necessitatibus spiritualibus laborabūt, adhibendū. Discretionis etiā donū in reb⁹ externis, ac modo res tā varias tractandi, & cū tā diuersis hominū generib⁹, in ipsa Societate, & extra illā agendi sūmopere erit ei necessariū.

7 Quarta & in primis necessaria ad res conficiēdas est vigilātia, & sollicitudo ad eas incipiendas, & strenuitas ad easdē ad finē & perfectionē suā perducendas; vt nec incuria, nec remissione animi inchoatę & imperfectæ relinquantur.

Quinta

Quinta ad corpus pertinet; in quo, qđ ad sanitatē, speciē externam, * & ætatem attinet, haben B da est ratio, hinc quidem decentiæ & auctoritatis, inde vero virium corporis, quas eius munus exigit; vt in eo fungi officio suo ad Dei ac Dñi nři gloriā possit.

Sexta * circa res externas est, C inter quas, quæ magis ad ædificationem, & Dei obsequium in eo officio conferunt, præferri debent. Huiusmodi esse solent existimatio, ac bona fama: & demū quæ ex ceteris ad auctoritatem cum externis, & cum ijs qui de Societate sunt adiuuant.

10 Denique ex eorum numero esse debet Præpositus Generalis, qui in oī virtutum ornatu clarissimi, & de Societate optime meriti, & diu in eadē tales esse perspecti sunt. Et si aliquę ex dotibus superius dictis deessent; certe non desit eximia probitas, & amor erga Societatem, ac iudicium bonū, quod etiā idonea doctrina comitetur. In reliquis.n.per eos, qui ad eius auxilium

B ¶ Et sic videtur ætas valde senilis nō conuenire, quæ ad labores et curas huius off.; cij idonea esse non solet; nec valde iuuenilis, quam nec auctoritas, nec experientia quæ conuenit, comitari solet.

C ¶ Externa censentur; nobilitas, diuitiæ, quas in seculo habuit, honor, & similia. Et horum, ceteris paribus, aliqua ratio est habenda: alia tamē maioris momenti sunt, quæ, quamuis hæc desint, ad electionē possint sufficere.

IN CA

destinandi

destinādi sunt (de quibus inferius dicetur) cū auxilio & fauore diuino multa suppleri poterūt.

DE AVCTORITATE PRÆPOSITI Generalis erga Societatem, ac de officio eius. Cap. III.

1 VT bene gubernetur Societas; expedire valde videtur, vt Præpositus Generalis omnē habeat auctoritatem in Societatem ad ædificationem: quæ potestas (vnde Præpositi officium cognoscitur) hæc erit; primū Præpositus Generalis p se, & per alios admittere in Domib⁹, vel Collegijs, vel vbicunq; libeat, poterit eos, qui ad institutū Societatis ei idonei videbuntur; siue ad probationem, * siue ad professionem, siue in Coadiutores formatos, vel Scholasticos approbatos admittendos censeat.* Poterit etiā eosdem dimittere, & à Societate remouere. Eius-

B

IN CAPVT III.

A ¶ CVM vnum vel plures ad professionem per aliū admiserit; prius nominatim de eis certiorem fieri, & de eorum dotibus ipsi satisfactum esse oportebit; vel hoc manus admittendi pro suo arbitratu (iuxta id, quod in quinta Parte dicitur) alicui, cui perinde, ac sibi ipsi, confidat, peculiariter committat.

B ¶ Iuxta id, quod in secunda Parte de dimittendi ratione dictum est.

Eiuſdem erit,quos mittendos iudicauerit, & quocunq; volet, ad ſtudia litterarũ mittere.Poterit & eoſdẽ reuocare ante, vel poſt abſoluta ſtudia,ac trãsferre ab vno in alium locũ;prout ad ipſorũ particulare,& ad vniuerſale bonum Societatis magis cõuenire in Dño exiſtimabit. 2

Totam habebit ſuperintendentiam,& gubernationem Collegiorũ;quod ad Scholaſticos,& Præceptores, & officiales attinet;inter quos primas tenent Rectores;quos conſtituere,ac remouere poterit,eamq́; facultatem eiſdem cõmunicare, quam ſenſerit in Dño conuenire: & per huiuſmodi Rectores adminiſtrationem Collegiorũ exercebit in ijs,quæ ad ædificia,& tẽporalia ipſorũ bona in Scholaſticorũ vſum cõparata pertinẽt; vt in litteris Apoſtolicis cõtinetur. 3

C¶ Siue reddenda ſit ratio eidem, ſiue Præpoſito Prouincialis,ſiue alij cuipiam, qui ad eam exigendam poteſtatem commiſſariam habeat. *D¶ Per*

'Curabit etiam, * vt illi rationem officij ſui eo modo,q̃ conuenire maxime videbitur, reddant.' Et quod de Collegiis dicitur,de Vniuerſitatibus Societatis eius curę cõmiſſis dictũ intelligatur. Res enim earũ, quæ ad vitę ac doctrinę inſtitutionẽ pertinent, adminiſtrare, Præpoſiti Generalis munus erit; quod per Miniſtros à ſe iuxta Conſtitutiones conſtitutos exercebit. &c. C 4

Eſt item penes Præpoſitum Generalem oĩs facultas 5

cultas agendi quosuis cõtractus emptionũ aut venditionũ quorumlibet bonorũ temporaliũ mobiliũ tã Domorum, quàm Collegiorum Societatis: & imponendi, ac redimendi quoslibet census sup̱ bonis stabilib⁹ ipsorum Collegiorũ in eorundẽ vtilitatẽ ac bonũ, cũ facultate sese onere liberãdi restituta pecunia, quæ data fuerit. Alienare aũt, aut oĩno dissoluere Collegia, vel Domos iã erectas Societati sine generali ei⁹ Cõgregatione Prępositus Generalis nõ poterit.

6 De ijs vero, quę Societati ita relinquuntur, vt ipsa ꝓ suo arbitratu ea disponat (siue bona stabilia illa sint, vt dom⁹ aliqua, vel prædiũ nõ alicui certo Collegio ab eo, q̧ relĩq̧t determinate applicatũ vel annexũ; siue mobilia, cuiusmodi sũt pecunia, triticũ, & quęuis alia mobilia) idẽ Gñalis disponere poterit aut vẽdẽdo, aut retinẽdo, aut huic vel illi loco id, qđ ei videbit̃, applicãdo; ꝓut ad maiorẽ Dei gloriã sẽserit expedire.

7 Et Prępositi Prouinciales, aut locales, & Rectores, & alij eius Commissarij eam partem huius facultatis habebunt, quam ipsis Generalis cõmunicauerit. Neque vero Collegiales ad huiusmodi actus collegialiter erunt cõgregandi.

8 Sicut ad Generalẽ p̱tinet curare, vt Societatis Constitutiones vbiq; obseruẽ-

D tur; * ita ad eundẽ pertinebit, in ijs, quæ accidunt, vbi dispen-

D ¶ Per seipsum exercere debet Ge-

neralis

satione opus est, habita ratione personarum, locorum, temporum, & aliarum circunstantiarum, dispensare: quod munus ea cum prudentia, quã lux æterna communicauerit, finem eandem Constitutionum intuẽdo, qui alius nõ est, quàm maius Dei obsequium, & eorum bonum, qui hoc viuendi institutum sequuntur, præstabit. Idq; * tam de experimentis eorum, q in probationibus versantur, quàm de alijs rebus, in quibus eam fuisse mentem eorum, qui Constitutiones condiderunt, ad gloriam Dei ac Domini nostri iudicabitur, dictum sit. E

neralis hanc potestatem; & per alios in casibus urgẽtioribus id etiã præstare poterit, vbi sine incommodo insigni expectari nequit; vel vbi peculiariter alicui, cui, tanquã sibi ipsi, fideret, præsertim in locis remotißimis, qualis est India, cõmitteret. Et intelligendum est, dispensare posse, vbi eam esse mentem Constitutionũ, vt dictũ est, cõsideratis circunstantijs particularibus, et non aliter, in Domino iudicaret.

Idem

E ¶ Penes Generalem erit, vt omnia experimenta, & plura etiam, quàm illa sex, de quibus in Examine dicitur, fiant; vel vnum aut plura eorum omittantur; vel cum alijs permutentur, constituere, quando alicui non conueniret, quod generatim conuenit; cuiusmodi esset hospitale, vel peregrinatio, vel lectio, vel aliqua ex alijs probationibus.

9 Idem Generalis in miſſionibus oēm habebit poteſtatē; eis tamen nulla ratione repugnādo, quæ à ſede Apoſtolica (vt in ſeptima Parte dici tur) ꝓficiſcuntur. Mittere ergo poterit oēs ſibi ſubditos, ſiue ꝓfeſſionē emiſerint, ſiue nō emiſe rint (quos mittendos iudicaue

F rit) * ad quaslibet mūdi partes, ad quoduis tempus vel definitū, vel indefinitum, prout ei videbitur, ad quamuis actionem ex ijs, quibus vti ad proximorum auxilium Societas ſolet, exercen

G dam. * Poterit etiam miſſos reuocare, & in omnibus denique, vt ad maiorem Dei gloriā fore

H ſenſerit, procedere. * Idem, cum talēta hominibus Societatis noſtræ donata cognoſcat, officia Prædicatorū, Lectorum, & Confeſſariorum diſtribuet. De alijs officijs tantundem intelligatur: & quem-

F ¶ Vt inter fideles in Indijs, & inter infideles, ubi ſunt aliqui incolæ Chriſtiani, &c, etiam ſi nulli ſint, in quibuſdam caſibus, vel neceſſitatibus vrgentioribus: id tamen magna conſideratione præcedente fieri debet.

G ¶ Non ſolū miſſos per præcedentem Præpoſitum, vel per ſeipſum, ſed etiam per Summum Pontificem, nullo tempore definito, poteſt reuocare; vt in litteris Apoſto licis gratiarum anno quadrageſimo nono per Paulum Tertium noſtrum ſanctum Patrem nobis conceſſarum cōtinetur.

H ¶ Hoc, ſicut alia multa dicta, et dicenda, poterit exequi Generalis per ſuos miniſtros; ſiue Præpoſiti locales illi fuerīt, ſiue non.

&c quemlibet eo in munere, quod conuenientius ad diuinum obsequium,&c salutem animarum obiturus in Domino videbitur, cõstituet.

Eius erit, vti facultatib⁹ à Sede Apostolica So 10
cietati concessis,&c eã partẽ illarũ vnicuiq; inferiorũ cõmunicare, quam in ipso bene collocatã ad finẽ diuini obsequij nobis præfixũ existimauerit. Eiusdẽ erit, reuocare eas, vel cõtrahere, ad eãdẽ regulã diuini beneplaciti oĩa exigẽdo.

Eiusdem Generalis erit, correctionibus vti, ac 11
pœnitentias, quæ ad satisfactionem quorumcunque defectuum conuenire videbuntur, habita ratione personarum, &c aliarũ circunstantiarum, iniungere: quarum consideratio eius charitati cum prudentia coniunctæ, qua ad Dei gloriam vtetur, committitur.

Eiusdem erit, conuocare Societatem ad gene 12
ralem Congregationem (quando alijs de rebus, quàm de electione Præpositi est agendum) &c statuere, vt Prouincialis etiam congregatio conuocetur, cum expedire iudicauerit; &c dirigere eos, qui conuenerint, ac suo tempore, ijs absolutis, quæ tractanda erant, dimittere.

Sine eius facultate &c approbatione nullus 13
possit dignitatem vllam extra Societatem admittere; nec ille facultatem huiusmodi dabit, nec id approbabit, si Sedis Apostolicæ obediẽtia ipsum non compelleret.

Constituat

14 Constituat idem, vt dictum
est, per seipsum Rectores Colle
giorum & Vniuersitatũ, ac Prę
positos locales Domorũ, quos
I aptiores fore iudicauerit;* Pro
uinciales itidem Prępositos ad
triennium vt plurimum (quã-
uis & contrahi, & prorogari ẽt
id spatiũ temporis possit, quan
do ad maiorem Dei ac Domi-
ni nostri gloriam id fore vide-
bitur.) Quibus etiam eam po-
testatem cõmunicabit, quam
duxerit communicandam.
15 Poterit etiã eam reuocare, re
stringere, & ẽt augere, & admi-
nistrationis rationẽ ab eis exi-
gere. Quod si Prouinciali fa-
cultatẽ cõstituendi Præpositos
locales, & Rectores cõmunica
uerit; & eiusdem Generalis erit
eosdẽ cõfirmare, vel remouere.
K *Idem officiales reliquos ad
16 gubernationẽ Societatis neces
sarios, vt Procuratorem genera
lem, & Secretarium Societatis
constituet; eam illis facultatẽ,
quam pro negotiorum ac pso

I ¶ Cum ijs, qui bene suum officiũ faciunt, et ei possũt satisfacere, in triennij definito spatio nihil deperit; quandoquidem hoc tempus et contrahi, & prorogari poterit: cũ ijs, qui se parum idoneos ostenderẽt, id cõmodi accedit, vt sine nota, cursu triennij peracto, remoueri poßint: nisi ante id tempus ratione uniuersalis boni Generali remouendi viderentur.

K ¶ Quanquam poterit ad has electiones, et res alias graues et dubias rogare sententias aliorum, quos indicauerit in Domino bene sensuros; constituere tandẽ, in eius erit potestate.

narum ratione cõuenire in Domino iudicabit, communicando.

Idem poterit non expectata Generali Congregatione Domos, Collegia, Vniuersitates Societati oblatas accipere, & in Fundatores cum priuilegijs in quarta Parte dictis eos, quos in Dño admittendos duxerit, admittere; & Lectores, Sacerdotes, & alia, quæ occurrerint, prouidere. Erit tamen ei curandũ, vt cum huiusmodi cõditionib⁹ admittat, ex quib⁹ Societas cõmoditatem ad ꝓpositum sibi diuini obsequii finem, & nõ detrimẽtũ sentiat. Sed si experimento cõpertũ esset, grauari magis, quàm iuuari Societatẽ, nec Præpositus Gñalis de remedio ꝓspiceret; in prima generali Societatis Cõgregatiõe, vtrũ hm̃odi Dom⁹, Collegiũ, vel Vniuersitas reliqui, an teneri cum tali onere expediat, agi poterit. 17

Trãsferre, vel dissoluere Domos, vel Collegia iam erecta, aut in vsum Societatis professæ red ditus eorum conuertere Præpositus Generalis, vt in quarta Parte dictum est, non poterit. 18

Cognoscat, quoad eius fieri poterit, conscientias eorum, qui sub eius obedientia sunt; ac prę cipue Præpositorum Prouincialium, & aliorũ, quibus munera maioris momenti committit. 19

Generatim loquendo, in rebus omnibus, quæ ad propositum Societati finem perfectionis & auxilii proximorum ad gloriam Dei faciunt, omni- 20

omnibus præcipere in obedientiæ virtute posſit: Et quamuis aliis inferioribus Præpoſitis, vel Viſitatoribus, vel Commiſſariis ſuā facultatem cōmunicet; poterit tamē approbare, vel reſcindere quod illi fecerint, & in oībus quod videbitur, cōſtituere: & ſemper ei obediētiā ac reuerētiam (vt qui Xpi vices gerit) præſtari oportebit.

DE AVCTORITATE, VEL PROVIDENTIA, QUAM SOCIETAS HABERE DEBET ERGA PRÆPOSITUM GENERALEM. Cap. IIII.

A *FAcultas, vel prouidentia Societatis erga Præpoſitum, habita ſemper ratione boni vniuerſalis, ac maioris ędificationis, ſex in reb⁹, quę ad Dei gloriā iuuare poſſunt, conſiſtit.

1

2 Prima ad res externas pertinet veſtitus, victus, & expenſarū quarūlibet ad pſonam Præpoſiti ſpectantium; quę oīa vel augere, vel imminuere poterit Societas; prout Prępoſitum ipſum ac ſe decere, & Deo gratius fore iudicabit. Et huic Societatis ordinationi Præpoſitum acquieſcere oportebit.

3 Secunda ad corporis curā pertinet, ne in laboribus, vel rigore nimio menſurā excedat. Qua etiam in re ad moderationē ſe reduci ſinet Superior,

IN CAPVT IIII.

A ¶ *ET exercebit eā per Aſſiſtētes, de quib⁹ mox dicet.*

B ¶ *Vrge-*

perior, & Societatis arbitrio acquiescet.

Tertia ad animam eius spectat; cum etiã viris A
pfectis aliquãdo huiusmodi cura vel circa pso
nã, vel circa officiũ sit necessaria. Habeat ergo
Societas cũ Præposito Generali (& idem cũ in-
ferioribus fieri posset) aliquem, q accedens ad
Deum in oratione, postquam diuinã bonitatẽ
consuluerit, & æquũ esse id iudicauerit; cũ mo-
destia debita, ac humilitate, qd sentiat in ipso
Pręposito reqri ad mai⁹ obsequiũ & gloriã Dei,
admonere teneatur; siue ille sit ei⁹ Cõfessarius,
siue alius quispiã p Societatem designatus, qui
ad hoc negotiũ quàm maxime aptus videatur.

Quarta est, ꝙ, *siquis vrgeret (licet eũ nõ obli B
gãdo sub pœna peccati) vt di- 5
gnitatẽ aliquã admitteret, in
qua Prępositi officium necessa
rio relinquẽdũ esset, nõ posset
sine cõsensu Societatis eã ad-
mittere. Societas aũt, semp in-
tuendo quę ad maius Dei obse
quium & gloriam pertinent, si
obe

B ¶ Vrgere intelligendũ est; si Princeps aliquis secularis id curaret: et ordinaret Sũmus Põtifex aliquã sumere dignitatem, non tamen ita absolute imperando, vt ostẽdat se velle eum ad tale officium admittendum obligare. Nã in huiusmodi casibus, vbi cessat obligatio, non debet, nec potest sine approbatione Societatis eam admittere: nec Societas approbabit, si Pontifex præcepto, quod ad peccatum obliget, non compelleret.

cqrt

obedientia Sedis Apostolicæ non compulerit, assensum nunquam præstabit.

6 Quinta locũ habet, si accideret, vt valde negligẽs, vel remissus esset in rebus magni momẽti ad Præpositi officiũ ptinentibus, ppter corporis grauẽ ęgritudinẽ, aut seniũ, spe emẽdationis ea in parte sublata, vnde multũ detrimẽti publicũ bonũ pateretur. Tũc. n. Coadiutor, vel Vicarius, q Generalis officio fungatur, est eligendus; siue ipsemet Præpositus eũ cũ approbatione Præpositorũ Prouincialiũ sibi substituat; siue illi cum approbatione duorũ Præpositorũ localiũ, uel Rectorũ uniuscuiusq; Prouinciæ eum p litteras pluribus suffragijs eligãt ad Societatis gubernationẽ cũ ea facultate, quæ Generali, vel ipsi Societati, si ea eligeret, cõmunicanda videret.

7 Sexta locũ haberet in quibusdã casibus (quos speramus per Dei bonitatẽ, aspirãte ipsius gratia, nunquam euẽturos) cuiusmodi essent peccata mortalia in externum actum prodeuntia, C ac nominatim copula carnalis; * vulnerare quemquam; * ex redditibus Collegiorum aliquid ad proprios sumptus assumere; D * vel cuiuis extra Societatem

C¶ *Vt cũ aliquo armorum genere, vel cultello, vel re quauis, cũ qua insignis læsio inferri potest.*

D¶ *Id agitur peculiariter, vt non det consanguineis, vel eis, qui coniunctionem aliquam secularem cum ipso habent: & non*

cietatem donare; vel aliqua stabilia bona domorum, aut Collegiorum alienare; vel prauam doctrinam habere. Siquid ergo horum accideret, potest ac debet Societas * (si de re sufficientissi- E
me constaret) eum officio priuare, &, si opus est, à Societate remouere, in omnibus præ oculis habendo quod ad maiorē Dei gloriam & vniuersale bonum Societatis fore iudicabitur.

& non præcluditur ostium, vt fiat eleemosyna, vel detur, quod conuenit, ei, cui dari debere ad Dei gloriam Generalis sentiret.

E ¶ Quoniam, qui curam aliorū, præcipue tam vniuersalem habent, iniuste calumniā à multis pati varias ob caussas possunt; diligenter animaduertere oportet, vt probationes dictorum defectuum sint, quàm fieri possit, efficacissimæ, morali modo loquendo.

DE MODO, QVO PROCEDERE debet Societas, in iis, quę ad Præpositū Generalem pertinent. Cap. V.

IN primis Prępositi Prouinciales, quos Genera- 1
lis ipse per se constituit, in conspectu Dei considerare & efficere qđ vniuersali bono Societatis debent in prædictis ad Præpositum Generalem pertinentibus, prout in Domino senserint, teneantur.

In iis, quæ ad sumptus & curā corporis eius, & 2
res alias minus graues pertinent, Cōgregatione opus

A ne opus non est; sed *vt Societas viros quatuor ei assistentes, q discretione, ac zelo communis boni Societatis polleant, cōstituat: Quiqdem apud Præpositū manentes, in conspectu Creatoris ac Dñi sui dicere, ac efficere, qdquid circa tria prima in præcedenti capite dicta ad maiorē Dei gloriā fore senserint, teneantur.

5 Electio vero quatuor huiusmodi Assistentium eorum erit, qui
præpositum eligent, quando ad
id congregantur. Quod si vel
mortem obiret, vel à Præposito
Generali diutius abesse propter
caussas graues aliquem ipsorū
oporteret; non repugnantibus
Prouincialibus Societatis, Præ
positus Generalis alium substi-
3 tuet, q cū approbatione oīum,
vel maioris partis eorū manebit
in demortui, vel absentis loco.

4 Tertio si accideret aliquod ex
peccatis (auertat id Deus) quæ sufficiūt ad Præ-
positum officio suo priuandum; simul atque
2 res per testimonia sufficientia, vel ipsius affir
mationem constaret; iuramento obstringātur
quatuor

IN CAPVT V.

A ¶ PROFESSI *sint, si commode fieri poterit. Et, si aliquādo huiusmodi Assistentes (vel aliquis eorū) à Præposito recederent, missi ad hanc vel illam partem, vt cito redeant; necesse non erit alios in eorum locū subrogare: si diu eos abesse oporteret, alij subrogentur. Verum Præpositus Generalis sine graui caussa vel necessitate eos procul à se mittere non debet.*

B ¶ *Rem*

quatuor Assistẽtes ad id Societati denunciandum, & cũ omnium, vel certe trium subscriptionibus Congregationẽ;* id B
est Præpositos Prouinciales cũ duobꝰ alijs, quos singuli ex sua Prouincia secũ adducent (qui cõgregari tenebũtur) conuocãdam. Et si res diuulgata, & cõmuniter manifesta esset; nõ expectata quatuor Assistentiũ cõuocatione, Prouinciales alij alios vocando conuenire deberent: Et ipso primo die, quo in locum huiusmodi Cõgregationis ingredientur, vbi aderũt quatuor illi, qui conuocarunt, cum alijs congregatis, rem is aggrediatur, cui omnia notiora sunt, & accusatio dilucide explicetur; qua audita, Præpositus foras egredi debebit: & antiquissimus ex Prouincialibꝰ simul cũ Secretario, & alio Assistente de tota re scrutiniũ faciat, & primo qdem, an constet de peccato, qđ obijcit̃, deinde an huiusmodi sit, vt propter id priuari officio debeat; & idem suffragia ꝓmulget, quę, vt sufficiant, duas tertias partes excedent; & tũc statim de alio eligendo agat̃: &, si fieri potest, nõ priꝰ inde egrediant̃, quàm Societas Generalem Præpositũ habeat: & si eo die res trãsigi nõ poterit,

B ¶ Rem nihilominus secretam teneant, quantum fieri poterit; cum alijs etiã eiusdem Societatis, donec veritas eluceat; vt, si certũ esse; quod quatuor sibi persuaserãt, nõ inueniretur, iniusta infamiæ nota Præposito nõ inuratur.

C ¶ Cum

poterit, in ſequenti, vel quàm expeditiſſime fieri poterit, eo modo quo in octaua Parte dictum eſt tranſigatur.

C * Si defectus deprehenſi non
5 fuerint eiuſmodi, vt priuandus officio ſuo, ſed tantum corrigendus videretur; quatuor eligantur, quibus cura iniungatur conſiderandi quę correctio ei conueniat: & ſi non conuenirent, paribus ſuffragijs exiſtentibus, quintus adiungatur, vel tres alij; vt quid in Domino cō ueniat, conſtituant.

D * Si accideret Prępoſitum Ge-
6 neralē ad Societatis gubernationē eſſe inutilem, re partim coram

C ¶ Cum defectus ad depoſitionē ſufficientes non deprehēderētur; alijs de rebus agatur, propter quas cōuocata Societas uideatur et quod ad Præpoſitum attinet, diſſimuletur: immo quoad eius fieri poterit, nullo tempore diuulgari debet. Et ſic, cum conuocantur, præmoneri, et poſt rem diſcuſsam ſerio iniūgi cōſcijs, et præſertim Prouīcialibus, oportet, ne cui indicent. Et cum conſtitutum fuerit, illum officio priuare, tunc etiam cū Præpoſito Generali ſecreto agēdum eſt, vt ipſemet officio ſe abdicet: vt hoc promulgari, & peccatum, ac officij propter peccatum priuatio occultari poßit.

D ¶ Omnino eſſet inutilis, qui vſu rationis careret, quique in morbum minime curabilem incidißet, tamque grauem, vt rebus ſui officij vacare non poſſet, nec aliquando vacaturus ſperaretur. Si morbus talis non eſſet, vt de ſanitate deſperandum videretur; ſine Congregatione generali Vicarius

corã eo, & partim in eius absentia agitata, dispiciatur an eligi Vicarium absoluta cum potestate, quamuis sine nomine Prepositi Generalis (quandiu uixerit qui tunc erat) oporteat: & id, si pluribus, quàm dimidię parti suffragiorũ, visum fuerit, sic agẽdum erit. Si id necessarium fore non iudicarent, videndum erit, an pręter ministros illos, quorũ opera Generalis vtebatur, Societas alios prouidere debeat, vt, subleuato magis eo & adiuto, non desideraretur, quod ad gubernationem Societatis conueniret. Et ea in re sequi oportebit quod plus, quàm media pars eorum, qui congregati sunt, statuerit. Si ageretur de dignitate, quã vt plurimum pati nõ potest Prępositi officium; si non compulerit talis obedientia Summi Pontificis, quę ad peccatum obligare posset res in cõsultationem ne adducatur: * sed id omnino tanquam certum tenendum est, nec debere, nec posse consensum ad huiusmodi dignitatẽ admittendam præstari. E

rius per eundem Præpositũ posset constitui, ut ipsius officio, donec conualesceret, omnino fungeretur; et, recuperata sanitate, cõcessa ei prius facultas cessabit.

E ¶ Hinc apparet, necessarium nõ esse ad hoc statuendum ad Congregationem venire, nisi obedientia Sedis Apostolicæ intercederet, quæ Præpositum, vel Societatẽ (vt dictũ est) ad peccatũ obliget, nisi res ad effectum perducatur.

IN CA-

DE IIS,

DE IIS, QVÆ IVVARE poterunt Præpositum Generalem, vt suo officio bene fungatur. Cap. VI.

IN CAPVT VI.

1 CVm proprium Generalis officium non sit cõcionari, nec confessiones audire, nec alia huiusmodi (in quibus tamen ille, vt particularis persona, videbit, quid præstare possit, cum ei per alias occupationes officii sui ꝓprias licebit, & non aliter) * sed ita regere vniuersum huius Societatis corpus, vt conseruetur, & gratia diuina aspirante in bono

A prias licebit,

A ¶ Hoc præstabit in primis auctoritate, et exemplo vitæ suæ, et charitate ac dilectione Societatis i Christo Domino nostro, & oratione aßidua ac desiderijs plena et sacrificijs, quæ gratiã conseruationis & augmenti huiusmodi impetrent: & ex ijs, quæ præstare ipse potest, hoc maximi momenti apud eum esse debet, & in quo plurimum in Domino confidat. Est enim in primis efficax ad gratiam à diuina Maiestate impetrandam, à qua, quod expetitur, procedit: idque potißimum faciet, cum neceßitas occurrerit; tum etiam id faciet, solicitudinem adhibendo ad Constitutionum obseruationem, iniungendo crebro sibi rationem reddi eorum, quæ in Prouincijs omnibus geruntur per Prouinciales, scribendo eisdem quod sentit de rebus ad se relatis, & curando, vt prouideatur, vbi conuenit, per se, & Ministros; de quibus agetur.

Q B ¶ Hæ

bono suo statu, & modo procedendi ad Dei & Domini nostri gloriã crescat, ad quem sibi propositum finem sua potestate vti debet.

Pręter dona illa perfectionis magnę spiritualis, ac virtutum, de quibus secũdo capite dictũ est, bonis etiã ministris ad munera particularia obeunda opus habet: Quãuis enim ꝑ seipsum aliquãdo in illis versetur; habeat tamen necesse est Præpositos inferiores (quos viros selectos esse oportet) quibus multũ potestatis cõferre, & huiusmodi res particulares fere semper cõmittere possit. Eius aũt crebrior cõmunicatio inter Præpositos inferiores cũ Prouincialibus erit; horũ aũt cum Rectoribus, & Præpositis localibus, vt melius subordinatio cõseruetur. Aliquando tñ Generalis vel vt pleniorem rerũ oĩum notitiam habeat, vel ꝓpter alia, quæ sępius accidere solent, ipsemet cũ Rectoribus, & Præpositis localibus, & particularibus ẽt personis aget; eosdẽq; consilio, reprehensione, &, si opus est, correctione iuuare studeat; Quandoquidẽ eius est munus, defectus Præpositorũ inferiorũ supplere, ac cũ diuino fauore & auxilio qđ in ipsis ꝑfectum nõ est, ad perfectionem ꝑducere. 1

Ad oĩa etiã conferet, si Generalis litteras Apostolicas, & cõcessiones oẽs, quę ad institutionẽ, facultates, vel priuilegia Societatis pertinent, & quoddã eorum cõpendium apud se habuerit, cata- 5

rit, catalogum itidem vnũ omnium Domorũ, & Collegiorum Societatis cũ suis redditibus, & alterum personarũ oĩum, quæ in quauis Prouincia versantur, non solũ Professorũ, & Coadiutorum, qui formati, ac Scholariũ, qui approbati dicuntur; sed ẽt illorum, qui in probationibus exercentur, vbi eorum nomina & qualitates scribantur: & hunc catalogum renouandũ singulis annis, si conuenire videbitur, curabit. Et demum omnia, quoad eius fieri poterit, perspecta habeat, vt in omnibus rebus melius possit, quæ ad gloriã diuinã pertinent, prouidere.

4 Quod in vniuersũ in sexta Parte capite tertio dicitur, eos, q de Societate sunt, negotijs secularib⁹, licet pia alioq essent, implicari nõ debere; id Generali magis, quàm reliqs B oĩbus, conuenit: * ne in eis, vel alijs etiã rebus piis quidem, sed ad Societatem nõ pertinentib⁹, ita occupari se sinat, vt tempus ac vires ad ea, quæ pertinent ad ipsius officium (quod quidem magis, quàm totum hominem) requirit) eum destituant.

B ¶ Hoc intelligendum est, quatenus declinari poterunt. Sed demũ prudentia docebit, num per se aut alios de Societate debeat nonnũquam aliquorum piorum operum.

* Sed *quæ ad Societatem non pertinent, curam suscipere; vel quòd magni sint momenti in Dei obsequio, vel in gratiam eorum, qui id impetrare student.*

 C ¶ Præ-

C ¶ *Præscribere ordinem, qui tenendus est (si talis non esset, qualis conueniret) vbi residet, & etiam alijs in locis, Præpositi Generalis est. Sed executio alijs, vt dicitur, demandabitur.*

* Sed nec in executione ministeriorum particulariũ ad Societatẽ pertinentiũ, quæ per alios effici posſunt, magnopere occupari deberet; cuiuſmodi eſset peculiaris alicuius Dom⁹ cura, quod ad ſuſtentationem temporalem, & gubernationem eius attinet: quin potius, vt ſuperius dicitur, ſuos quouis in loco, etiã vbi ipſe reſidebit, Officiales habeat; in quos ſi totam curam non reiecerit, ſubleuetur certe ab eis, & huiuſmodi curæ occupatione liberetur. C 5

D ¶ *Quo.*

Sic etiã in quauis Prouincia eos habeat Prouinciales tã probatæ fidei, tãq; idoneos, vt qui intelligit magna ex parte ex his & localib⁹ bonam gubernationem Societatis pendere. Cum aũt illi tales fuerint, laborem cũ illis in rebus, quę id patiuntur, diuidendo, & de oĩbus grauioribus certiorem ſe fieri curando; plus ocij, ac tẽporis ſibi relictũ, vt rebus vniuerſalibus vacet, quæ ſolus ipſe obire poteſt, intelliget; plus ẽt lucis ad perſpiciendũ, quid in illis facto opus ſit, ſe habere experietur; ſi ipſius intellectus eã lucẽ, qua donat⁹ eſt, ex parte nõ amiſerit; vt eis accidit, qui plus ęquo in rebus particularibus, ac exiguis occupantur: vnde opprimi & debilior 6

lior reddi intellectus acies ad res vniuersales perspiciendas solet.

7 Nec solũ Præpositus Generalis ad res particulares (vt dictũ est) D Ministris opus habet; *sed etiã ad vniuersales, & sui officij proprias, vt eis bene ac suauiter possit satisfacere.' Habeat igitur necesse est, qui multa in memoriam reducendo, ad solicitudinem curandi res tam multas officii sui, qui etiam consilio ad eas ordinandas, demum qui diligentia ac labore ad eas opere cõplendas adiuuet. Id enim cõpertum est, quòd nec viri vnius memoria tã multarum rerũ recordationi satis sit; nec, si id præstaret, vnius intellectus ad easdẽ bene considerandas, & ordinandas satis esset; nec, quamuis & hoc posset, vires vnius ad easdẽ exequendas sufficerent.

8 Ad primum illud de solicitudine oĩa curãdi aliquo Ministro ei opus est, qui ordinarie apud ipsum

D ¶ Quoniam qui cum tam multis hominibus, deque rebus tam varijs & tanti momẽti agere debet, si aliorum ministerio non iuuaretur, onus ferret intolerabile; quod ne magna quidem cum distractione animi, et sanitatis ac longioris vitæ dispẽdio bene posset sustinere: & sic videre est, eos oẽs, quibus gubernationum alicuius momenti cura est cõmissa, quo illis satisfacere poßint, multis ad id auxilijs subleuari. vnde & Generalis, vt bene, expedite, & suauiter suum officium faciat, eisdẽ ĩdiget auxilijs.

¶ Huius

E ¶ *Huius officium erit, ex oībus litteris, et informationibus sū mam in pauca redigere, & capita eorum quæ Superiori proponenda sunt, & quæ postulant, vt respondeatur, uel aliquid agatur; &, prout se extendet munus à Generali cō missum, litteris poterit respondere; siue Generalis, siue ipse Secretarius de ipsius commißione eas subscribat: & Generali eas, vel secundū eius voluntatē Aßistētibus, uel alicui eorum, aut etiā nulli ostēdat; prout res ipsæ, de quibus scribitur, & ratio personæ Secretarij exigunt.*

ipsum maneat;* qui pro memo E ria, & manib⁹ illi sit ad oīa, quæ scribenda, & tractanda fuerint;* ac breuiter ad res omnes officij sui obeundas; q induat Prępositi personam; &, pręter potestatē, totum officij eius pondus humeris suis impositū esse existimet.

Hic Præpositi Minister vir esse 9 solicitus & discretionis, &, si fieri posset, doctrinæ dono, & specie honesta, ac modo agendi verbo & litteris cū omni hominū genere prępditus esse deberet; quiq; in primis esset vir, cui cōfidenter quiduis cōmitti posset; quiq; Societatem in Dño diligeret: quo vtilius eius opera ac ministerio vti Prępositus Generalis ad gloriam diuinam valeat.

Secundum auxilium, videlicet 10 consilij ad res graues, quę se offerunt, ordinandas, & cōstituēdas, quàm sit Generali Præposito necessarium, ex eorū multitudine, & ex

F ¶ Etiam

& ex humani intellectus natura, qui tã multas in partes consideratione diuidi nequit; vel certe ad id, quod oportet, in eis partibus dispiciendum, ac prouidendum non sufficit, potest intelligi. Videtur ergo pernecessarium, vt aliq̃ sint apud Superiorem viri litteris & omnibus alijs Dei donis clari, q̃ ei assistant, & cõsiderandi peculiari solicitudine res vniuersales Societatis à Generali cõmissas curam habeãt; quam illis posset diuidere, quo accuratius res oẽs perspiciant; vt vnus rerum Indicarum inspiciendarũ, alter Hispaniȩ & Portugalliȩ, & alius Germaniæ & Galliæ, & alius Italiȩ & Siciliæ curã haberet: & sic de alijs, quando Societas in plures partes spargeretur. Quisq; autem ex eis peculiari oratione, & suis in sacrificijs recordatione Deo partem illam sibi specialiter commissam commendare debet, & considerare, quid in ea magis ad id cõsequendum, quod sibi Societas proponit, iuuare posset. Conferendum ẽt cum alijs esset, siq̃d ad rẽ facere magnopere videretur. Res autem inter se discussas Generali referre possent. *Iidem etiam attenderent ijs rebus, quæ vel à Preposito, vel etiam à Secretario Societatis proponerentur; vt magis inter ipsos discussæ Superiori referantur. Et in vniuersum in

F ¶ *Etiam res scribẽdæ maioris momẽti, et instructiones eorũ, qui huc et illuc mittuntur, cũ his antequam scriberentur,*

tur, possent confer ri: quodque eis videretur, posset Secretarius Superiori referre; & tantundē ī ijs, quæ ad doctrinā pertinēt. Hæc autem nō solū subleuarent Generalem, sed etiam rebus illis, quæ ab ipso constituerentur, maiorem auctoritatem afferrent.

sum in considerandis & tractandis rebus tam ad doctrinā, quàm ad praxim pertinentibus, quæ altiorem considerationem postulant, iuuare Præpositum ac subleuare debent. Præter id autem, & quòd reb⁹ multis melius prouideri per illos poterit, prædicationi, lectioni, cōfessionibus audiēdis, & alijs bonis ac piis operibus ad Dei gloriā & animarū auxilium vacare poterunt.

Numerò autē huiusmodi Assistentes nunc quidem quatuor erūt; & quidem illi ipsi esse poterunt, de quibus superius pagina ducentesima trigesimaseptima dictum est. Quamuis autem res grauiores cum eis tractandæ sint, statuēdi tamen facultas, postquam eos audierit, penes Præpositum Generalem erit. 11

G ¶ Quam

In tertio auxilio, videlicet diligētiæ ad exequē dum vel complendum quod ad res Societati necessarias fuerit constitutū, cuiusmodi essent negotia, quæ ad Domos vel Collegia pertinēt, expedire, tum etiam quæ illorum sunt, defendere: & generatim ad res omnes agendas, multū conferet, immo necessarium est vnius Procuratoris generalis Societatis auxilium; qui quidē 12

Romę resideat, ac prudentia, fidelitate, & dexteritate cum hominib⁹ agendi, & omnibus aliis dotibus polleat, non tamen Pro
G fessus sit, * nec in Domibus Societatis professę habitet, ' sed in alia (de qua dictum est in quarta
H Parte) * qui suis etiam auxiliis, ac Ministris ad ea negotia, quæ solus non potest cõficere, necessariis subleuetur.'

13 Cum ergo Prępositus huiusmodi habeat auxilia, tempus (quod quidem valetudo, & vires corporis permittent) partim cum Deo, partim cum Officialibus, & Ministris huiusmodi agendo, partim secum seorsum considerando, ac cum auxilio & fauore Dei ac Domini nostri, quod agendum est, statuendo, impendet.

G ¶ Quamuis Procuratorum habitatio in Domibus professæ Societatis ordinarie esse non debeat, sed in alia ipsis assignata: nihilominus quando nõ tractant lites, uel quãdo necessitas aliqua vrgeret, vel alioqui cõueniret, & ad tempus, possent in Domibus habitare. Et hoc eorum iudicio relinquitur, qui in dictis Domibus professæ Societatis aliis præsunt, iuxta quod ordinatum, vel commissum eis fuerit à Generali, vel de ipsius intentione eis constiterit.

H ¶ Vel vt plures Procuratores constituerentur; prout res, quæ incidunt, & necessitas vrgens diuersarum ac variarum regionum postularet.

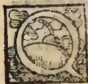
*Præpositi etiam Prouinciales, I
& Rectores Collegiorum, vel 14
Præpositi particulares Domorũ
suis auxilijs pluribus & paucioribus pro necessitate, ac momento rerum ipsis commissarum subleuari debent; ac præcipue ad consilium aliquos, cum quibus res grauiores, quę occurrunt, communicent (quamuis eis auditis penes Superiores sit statuendi facultas) designatos habeant.

I ¶ Ex ijs, quæ dicta sunt de Generali, intelligi poterit quod Prouincialibus, et localibus, et Rectoribus Collegiorum conuenit; quod attinet ad Dei dona, quibus ornari debent ad potestatem, officium, et auxilia, quæ habere eos oportet, prout expresse dici poterit in Regulis, quæ ad Præpositos huiusmodi particulares pertinent.

DECIMA

DECLA-

DE MODO, QVO CONSERVARI, & augeri totum corpus Societatis in suo bono statu possit.

VIA Societas, quæ mediis humanis instituta nō est, p ea nec conseruari, nec augeri potest, sed per gratiam omnipotētis Dei ac Domini nostri IESV Christi; in eo solo spem constitui oportet, quòd conseruaturus sit, & promoturus hoc opus, quod ad obsequiū & laudem suā, & auxilium animarum inchoare dignatus est. Et iuxtà spem hanc primum medium & maximè cōsentaneū orationū & sacrificiorū erit, quæ hac cū intentiōe sancta offerri, & singulis hebdomadis, mensib⁹, & annis in oībus locis, vbi Societas residet, certa ordinatione institui debēt.

Ad conseruationem & incrementum non solum corporis, id est eorum, quæ externa sunt, sed etiam spiritus Societatis atq; ad assecutiōnem finis, quem sibi pręfigit, auxilii animarū, ad vltimum & supernaturalem suum finem consequendum, media illa, quę cum Deo instrumentum coniungunt, ac disponunt, vt à diuina manu recte gubernetur, efficaciora sunt, quàm quę illud disponūt erga homines. Huiusmodi est pbitas & virt⁹, ac pręcipue charitas, & pura intentio diuini seruitii, & familiaritas cū

Deo in ſpiritualibus deuotionis exercitiis,& zelũs ſyncerus animarũ, ad gloriã eius,q eas creauit ac redemit, quouis alio emolumento poſthabito. Videtur itaq; in vniuerſum curãdũ eſſe, vt oẽs, qui ſe Societati addixerunt, in virtutum ſolidarum ac perfectarum,& ſpiritualium rerũ ſtudium incumbant; ac in huiuſmodi maius momentũ, quàm in doctrina, vel alijs donis naturalibus & humanis cõſtitutũ eſſe ducãt. Hæc enim interiora ſunt, ex quibus efficaciã ad exteriora ꝑmanare ad finẽ nobis ꝓpoſitũ oportet.

Hoc iacto fũdamẽto, media, illa naturalia, quę Dei ac Dñi nr̃i inſtrumentũ in proximorũ vtilitatẽ diſponũt, in vniuerſum ad cõſeruationẽ & incrementũ totius huius corporis cõferẽt: ſi tamen & addiſcãtur,& exerceãtur ſyncere ad ſolũ Dei obſequiũ; nõ vt illis fiducia noſtra innitatur, ſed potius vt diuinæ gratiæ iuxta sũmæ prouidẽtiæ ſuæ ordinẽ ꝑ hęc cooperemur, qui ad gloriã ſuã tam dona naturalia, quæ ipſe vt Creator, quàm ſupernaturalia, quæ vt gratiæ auctor donat, vult referri. Et ideo media humana, vel ꝑ induſtriã acquiſita, ac præcipue doctrina exacta & ſolida; & mod⁹ eã ꝓponẽdi populo in cõcionib⁹,& lectionib⁹;& forma agẽdi cũ hominibus, eoſdemq; tractãdi diligenter curãda ſunt. 3

Iuuerit ẽt magnopere in ſuo bono ſtatu ac diſciplina Collegia conſeruare,& ad id eorum 4

ſuper-

ſuperintendentiã ꝑ illos exercere, quibus vtili tatis temporalis nihil ex eis poteſt accedere. Talis eſt Societas ꝓfeſſa, quæ in Collegijs eos inſtituendos curabit in ꝑfectione vitę, litteriſq; Christiano dignis, q talentũ ad id ſortiti eſſe videbũtur. Hi enim pro ſeminario Societati ꝓfeſſæ, & eius Coadiutoribus erũt. &, ſi cũ Collegijs Vniuerſitates etiã curæ Societatis cõmiſsæ fuerint, obſeruato illo modo ꝓcedendi, de quo in quarta Parte dictum eſt, ad finem eundem iuuabũt.

5 Quia Paupertas velut ꝓpugnaculũ eſt Religionibus, vt eas in ſtatu ſuo & diſciplina cõſeruet, & à cõpluribꝰ hoſtibꝰ defendat (vnde ẽt Dęmõ enititur illud varijs rõnibꝰ euertere) refert plurimũ ad cõſeruationẽ & augumentũ totius huius corporis, procul admodũ oẽm auaritiæ ſpeciẽ ablegaſſe; nullos redditus, vel poſseſsiones, vel ſtipendia ꝓ verbi Dei prædicatione, aut lectione, aut Miſſis, aut adminiſtratione ſacramentorũ, aut demũ rebus quibuslibet ſpiritualibus (vt eſt in ſexta Parte dictũ) admittẽdo, nec ad ſuã vtilitatẽ redditus Collegiorũ applicãdo.

6 Erit ẽt ſummi momenti, vt perpetuo fœlix Societatis ſtatus cõſeruetur, diligentiſſime ãbitionẽ malorũ oĩum in quauis Repub. vel Congregatione matrẽ, ſubmouere, ac aditũ ad dignitatẽ, vel prælationem vllã directe vel indirecte quærẽdã in Societate præcludere. Quod vt fiat,

omnes

oēs Professi se nihil vnquam ad eā obtinendā acturos,& quos agere animaduerterint,delaturos, Deo ac Dño nostro voueant: & incapaces ac inhabiles ad prelationē quamuis habeātur ii, de quib⁹ ꝓbari posset, quòd eā ambiisent. Promittant ēt Deo ac Dño nostro ad nullā etiā extra Societatem prelationem, vel dignitatem obtinēdā se quidquā acturos, nec ad sui electionē ad huiusmodi mun⁹,quoad ei⁹ fieri poterit, consensum prestituros, si eius obedientia, qui sub pœna peccati potest precipere, eos non cōpulerit: sed vnusquisq; videat qua ratione animarū saluti iuxta nostre professionis humilitatem & submissionē inseruire possit;& ne Societas his hominibus, qui ad propositū sibi finem sunt ei necessarij, priuetur.

Promittat etiam Deo, quòd, siquando dicto modo compulsus prælationem aliquam extra Societatē admittet, * audiet postea quouis tempore Prepositi Generalis q pro tempore fuerit consi-

DECLARATIONES
In decimam Partem.

A ¶ *Considerādo, quàm instanter, quamq; multis rationibus curatū sit, vt aliqui de nostra Societate varios Episcopatus sumerent, cumq; in multis obuiā itum sit, nec tamē in Patriarchatu et Episcopatibus Æthiopiæ admittendis resisti potuerit: de hoc auxilio ad opus illud Æthiopiæ, & alia similia, cum resistendi modus deeßet, cogitatum*

cõſilium,vel alicuius, quem ille ſibi ad hoc ſubſtitueret; quodque,ſi ſenſerit melius eſse quod conſulitur, ſit illud executurus: Non quòd habeat qui Prælatus eſt, aliquem de Societate Superioris loco; ſed quòd ſponte in Dei cõſpectu vult ad id faciẽdũ obligari, quod ad diuinũ obſequium melius eſse intellexerit; quòdq; placeat eſse aliquẽ, qui ſibi cum charitate ac libertate chriſtiana ad gloriam Dei & Domini noſtri id proponat.

cogitatum eſt. Nõ tamen obligatur Societas ad hoc munus ſuſcipiendum, quandocunq; alicui ex ea Epiſcopatus eſſet admittendus: Immo libera manet, ut id oneris et relinquere, & aßumere poßit; vbi multũ referre ad Dei obſequiũ iudicaret. Poſt emiſſam autem profeßionem hoc votum ſimplex cum aliјs, de quibus diximus, emittetur.

7 Vt perpetuo totius huius corporis bonus ſtatus conſeruetur, confert plurimum, quod in prima, ſecunda, & quinta Parte dictum eſt de turba & hominibus ad noſtrũ inſtitutum ineptis ne ad probationem quidem admittendis: &,ſi aliqui probationis tempore nõ eſse idonei inuenirentur, etiã dimittendis. Siqui vero deprauatis moribus eſsent,aut de quorum emendatione parum ſperaretur, multo minus eſsent retinendi. Minus etiã apertũ oſtiũ eſse debebit ad admittẽdos aliquos in Scholaſticos apꝓbatos, & Coadiutores formatos, minime vero oĩum

B ¶ In

in Profeſ-

in Professos: Non enim alii, quàm spiritus & doctrinæ selectæ viri,& multum, diuque exercitati, & in varijs probationibus virtutis & abnegationis suiipsorum cum omnium ædificatione & satisfactione perspecti ad professionem admitti debent. Sic.n.licet multitudo augescat nō imminuetur,nec debilior reddetur spiritus, dū tales sint, q in Societatis corpus cooptātur.

Cū bona & mala Capitis habitudo in vniuersum corpus redūdet;summopere cōferet, si electio Pręprositi Generalis ea sit, quę in nona Parte descripta est. Et post hanc electionē,illa maximi erit momēti, qua inferiores Præpositi in Prouincijs, & Collegis,ac Domibus Societatis eligūtur. Nā fere quales hi fuerint,tales & eorū subditi erūt. Refert ēt magnopere, præter electionē,si Pręprositi particulares in sibi subditos, & Generalis in particulares, ac cōtra Societas in Generalē(vt in nona Parte declaratū est)multū potestatis habeāt;ita,vt oēs ad bonū oīa possint;&, si male agerēt,oīno subiecti sint. Refert etiā, vt Superiores Ministros idoneos (vt in eadē Parte dictū est)ad ordinationē & executionē rerum,quæ spectant ad eorum officiū,habeant. 8

Quod iuuat ad vnionē membrorū huius Societatis inter se, & cū suo capite, multū etiā ad cōseruationē boni status illius iuuabit; cuiusmodi est in primis volūtatum vinculū,qđ Charitas 9

ritas est,& mutuus amor,quẽ crebra cõmunicatio, & rerũ mutua notitia, eadẽ doctrina, & in oĩbus, quãtũ fieri potest, vniformitas nutriet. Sed in primis id præstabit obędiẽtię vinculũ,qđ particulares cũ suis Præpositis,& hos ipsos ĩter se & cũ Prouĩcialib⁹,& vtrosq; cũ Gñrali vniet; ita, vt inter oẽs diligẽter subordinatio seruet.

10 Moderatio laborũ animi & corporis,& in Cõstitutionibus, quæ ad neutrum extremum rigoris vel dissolutionis vergant(vt sic melius obseruari possint) mediocritas conferet ad durationẽ,& totius corporis in suo statu cõseruationẽ.

11 Ad eũdẽ finẽ faciet,generatim curare,vt amor & charitas oĩum etiã externorũ erga Societatẽ

B conseruetur,* sed eorum præsertim,quorũ volũtas bene aut male in nos affecta multum habet momenti, vt aditus ad diuinum obsequiũ, animarum auxilium aperiatur,vel præcludatur. In ipsa vero.

B ¶ In primis cõseruetur beneuolẽtia Sedis Apostolicæ,cui peculiariter inseruire debet Societas: deinde Prĩcipũ seculariũ, et magnatũ, ac primariæ auctoritatis hominũ; quorũ fauor, aut alienatio animi multũ facit,vt ostiũ diuino seruitio, et bono animarũ aperiatur,vel præcludatur. Sic itidẽ, cũ aliqui male affecti esse ĩtelligerẽtur,præcipue si homines sint nõ uulgaris auctoritatis, orandũ est pro eis, vtendũq; rõnibus cõuenientibus,vt in amicitiã redeãt, uel certe aduersarij nõ sint: idq; nõ timore cõtradictionũ, vel, quòd asperius quidquam no-

bis inde poßet accidere; sed ut per huiusmodi hominũ beneuolẽtiã magis in rebus oĩbus Dei obsequium et gloria crescat.

C ¶ Ad hoc ẽt curandum vt Domus, et Collegia in locis, vbi sit purũ et salubre cœlũ, habeantur, et non in ris, qui cõtrariam habẽt proprietatẽ.

sa vero Societate nec sit nec sentiatur animorum propensio ad partem alterutram factionis; quæ esset fortassis inter Principes vel Dominos Christianos; sed sit potius quidam vniuersalis amor, q partes omnes (licet sibi inuicem contrariæ sint) in Domino nostro amplectatur.

11 Iuuerit etiã moderatus & prudens vsus gratiarũ ꝑ Sedẽ Apostolicã cõcessarũ, solius auxilii aĩarum fine synceriſsime nobis proposito. Sic.n. diuina bonitas opus hoc quod cœpit, ꝓmouebit; ac bonus odor, qui veritati bonorum operum innitatur, hominum deuotionem augebit: vt & à Societate ipsi iuuari, & eandem ad propositum sibi finem obsequii & gloriæ diuinę Maiestatis iuuare curent.

C 12 * Conferet etiam, rationem habere valetudinis; vt ea in particularibus cõseruetur, quemadmodum tertia in Parte dictum est; & vt demum omnes obseruationi Cõstitutionum studeant; ad quam easdem scire, saltem quæ ad quemlibet pertinent, necesse est. Quare legere, vel audire easdẽ singulis mensibus oportebit.

FINIS.

/

FORMVLA VOTORVM SIMPLICIVM,

Quæ Professi emittunt post professionem, iuxta Constitutiones; extracta est prima Congregatione generali, & recognita à tertia.

1 *EGO. N. Professus Societatis* IESV, *promitto Deo Omnipotenti coram eius* Virgine *Matre, & tota curia cœlesti, & corã R. Patre Præposito* Generali, *vel coram. N. locum Generalis Præpositi tenẽte nunquã me acturum quacunque ratione, vel consensurum, ut, quæ ordinata sunt, circa paupertatem in constitutionibus Societatis, immutentur: nisi quando ex caussa iusta rerum exigentium uideretur paupertas restringenda magis.* 3. C. c. 1 3.

2 *Præterea promitto nunquã me acturum vel prætensurũ, ne indirecte quidem, vt in aliquam prælationem, uel dignitatem in Societate eligar, uel promouear.*

3 *Promitto præterea nunquã me curaturũ, prætensurumue extra Societatem prælationẽ aliquã, vel dignitatem, nec cõsensurũm in mei electionem quantũ in me fuerit, nisi coactus obedientia eius, qui mihi præcipere potest sub pœna peccati.*

4 T*um, si quem sciam aliquid prædictorum duorum curare, uel prætendere, promitto illum, remq; totam me manifestaturum* Societati, *uel Præposito eius.*

5 *Insuper promitto, si quando acciderit, vt hac ratione in Præsidem alicuius* Ecclesiæ *promouear: pro cura, quam de anima mea salute, ac recta muneris mihi impositi administratione gerere debeo, me eo loco, ac numero habiturum Præpositum Societatis Generalem, ut nunquam consilium audire detrectẽ, quod vel ipse per se, vel quiuis alius de Societate, quem ad id ipse sibi substituerit, dare mihi dignabitur. Cõsilijs vero huiusmodi ita me paritur ũ semper esse, promitto, si ea meliora eße, quàm quæ mihi in mentẽ venerint, iudicabo: oĩa intelligendo iuxta Societatis* IESV *Constitutiones & Declarationes. In tali loco, tali die, mense, & anno. &c.*

Errata In Examine

pag. 3		lin. 7	*IESVS. lege, IESV.*	
8		2	*tencantur.*	*teneatur.*
37		11	*ali.*	*alia.*

In Constitutionibus.

81	E	12	*admißius.*	*admissus.*
97		19	*perculiari.*	*peculiari.*
107		23	*caußrum.*	*caußarum.*
112		3	*neceßarium.*	*necessariæ.*
147	C	2	*excecutionem.*	*executionem.*
160		1	*paticularibus.*	*particularibus.*
162.		2	*excutorum.*	*executorum.*
165		5	*domesticis.*	*domestici.*
224		9	*actoritas.*	*auctoritas.*